

Szolnokdoboka megye magyarságának pusztulása a XVII. század elején

A magyar történetírás régóta tudatában van annak, hogy Erdély mai etnikai képe nem az ittlakó népek természetes szaporodásának különböző arányaiból következő népesedési folyamat eredménye, hanem külső tényezők erőszakos beavatkozása folytán alakult ki. Abban is megegyezik tudományos közvéleményünk, hogy a magyarság számarányának katasztrofális csökkenése, középkorvégi többségi helyzetének elvesztése elsősorban a XVII. század népiirtó háborúinak rovására írható. Történelmünk e legnagyobb kérdése mégis csak az elmúlt két évtized folyamán, a népiségtörténeti kutatások megindulásával egyidejűleg került az érdeklődés homlokterébe s még így is inkább csak mint a népesedéstörténet egyes fázisait indokoló, megvilágító szempont szerepel, anélkül hogy a pusztulás valóságos arányaira és népesedési jelentőségére vonatkozólag részletes monografikus előmunkálatok készültek volna.¹ Az ilyen monografiák hiányát elsősorban újkori népiségtörténeti forrásaink hozzáférhetlensége, illetőleg kiaknázatlansága teszi érthetővé, a tudományos intézetek nagyarányú forráskutatási munkája azonban, melyet remélhetőleg rövidesen ezeknek a forrásoknak közzététele is követni fog, lehetővé fogja tenni a magyarországi etnikai viszonyok kialakulásának részletes kidolgozását. Az alábbiakban szerény kísérletként megpróbáljuk a hatalmas kérdésszövevénynek egy korban és területileg nem nagykiterjedésű, de talán nem csekély jelentőségű és általános

¹ A háborús pusztításoknak és a nemzetiségi viszonyok változásának kapcsolataira számos konkrét példa említésével már felhívták a figyelmet Jakó Zsigmond (*A románság megtelepülése az újkorban*, „Erdély és népei“, Budapest, 1941.) és Szabó T. Attila (*A románok újkori erdélyi betelepülése*. „Hitel“, 1942. 3. sz.). A pusztítások következményeivel nagy vonalakban e sorok írója foglalkozott: *Észak-erdély nemzetiségi viszonyainak kialakulása* („Hitel“, 1942. 4. sz.). Jakó Zsigmond sajtó alatt levő forráskiadványa, mely a gyalui váruradalom urbariumait és jobbágyösszeírásait tartalmazza, lesz az első nagyobb jelentőségű népesedéstörténeti forráspublicáció.

viszonylatban is tanulságos darabját kiemelni, a vonatkozó forrásokat közzétenni és értékelni.

Az a terület, melynek XVII. századeleji sorsával foglalkozni kívánunk, a mai Szolnokdoboka megyének keleti és északi vidékeire terjed ki, pontosabban a Kísszamos és az egyesült Szamos jobbpartjának megyéinkhez tartozó részére. Településföldrajzi szempontból a táj két egymástól eltérő jellegű vidékre oszlik, a Nagyszamostól délre valaha sűrűbb, ma már erősen ritkított tölgyerdőkkel fedett dombok húzódnak dél felé, lassan összeolvadva a tulajdonképeni Mezőség fátlan hepehupáival, míg a Nagyszamos — egyesült Szamos vonaltól északra bukkerdős hegyvidék terül el. A déli terület településeire már a XII. század vége óta vannak adataink, falvai a XIV. század folyamán kevés kivétellel már mind ki voltak alakulva, északon viszont a település csak a XIV. században indult meg s még a XVI. század végén is létesültek új faluk. A Kis- és a Nagyszamos által alkotott szögben, a tölgyerdős dombvidéken és a mezőségi tavak körül magyarok szálltak meg, településeik átnyúltak a Nagyszamos északi partjára is, ahol hosszú magyar falusor jött létre, keleten, a Sajó és mellékvizeinek völgyében a Beszterce felől idehúzóódó szászok alapítottak falvakat, mintegy keleti keretét alkotva a magyar települési területnek. A magyar és szász falvak közé ékelődve, rendszeren a sűrűbb erdőfoltok környékén a XIV. század elején néhány román telep is jött létre, számuk a XVI. század végéig szaporodott ugyan, sőt néhány eredetileg magyar faluba is szivárogtak be románok, de — amint később részletesen látni fogjuk — sem a szász, sem a román telepek jelenléte nem teheti kétségessé, hogy a középkor végén ez a terület túlnyomó többségében magyarul lakta vidék volt. Másként áll a nemzetiségi helyzet északon. Az erdős hegyvidék a földművelő magyar és szász lakosság számára nem volt alkalmas életterület, ezért ott a XIV. század elején érkező román pásztorok kislélekszámú, elszórt tanyái alakultak ki s a magyarság csak néhány — igaz, hogy népes — völgyi központban vetette meg a lábát.

A tárgyalt terület földrajzi adottságai határozták meg a birtokviszonyok kialakulását is. Az északi hegyvidék négy nagy uradalom közt oszlik meg, nyugaton a Szamos és a Lápos közt, továbbá a Lápos jobbparti mellékvizének, a Kápolnoknak völgyében a *kővári*, a Lápos felső folyása mentén a *láposi*, a Nagyszamostól északra pedig a *csicsói* és a *szészármai* uradalmak terülnek el. A Nagyszamostól délre eső terület tekintélyes részét szintén egy nagy uradalom foglalja el, melynek központja előbb *Bálványosvár*, majd ennek lerombolása után Szamosújvár. Közbeékelődnek

a Mélyes és a Sajó völgyében a Becse-Gergely nemzetség kiterjedt birtokai, *Hetiden* és *Somkerék* központokkal, délen pedig, a tavak környékén a Wass-család bír a XII. század vége óta *Szentegyed* körül több falut. Amint az erdők fogynak s a táj mezőségi képet kezd nyerni, elfogynak a nagy uradalmak s a dobokamegyei kis- és középnemes családok falvai következnek. A felsorolt nagy uradalmak közül a kövári a XV. században s a XVI. elején a Drágfyaké volt, ezek kihalta után pedig több birtokos kezén át a század végére fiscalis birtok lett, csak úgy, mint az eredetileg Bánffy-tulajdonban lévő, később pedig a moldvai vajdák hűbértartókat képező egyesített csicsói és láposi birtoktestek. E kettőt a XVI. század közepén a lerombolt Bálványosvár helyett épült Szamosújvárhoz és tartományához csatolva, szintén a fejedelmek vették közvetlen kezelésbe, tehát a vizsgált terület nagyrésze a XVII. század küszöbén mai kifejezéssel élve kincstári birtok volt: a közbeelődött három jelentősebb magánuradalom és délen a nemesi falvak jóval kisebb területet foglaltak el.²

Már maga az a tény, hogy a központi hatalom igyekezett saját kezébe keríteni ezeket az uradalmakat, utal ennek a területnek politikai fontosságára. Kővár és Szamosújvár várai ugyanazt a szerepet játszották északon, amelyet Görgény keleten, Fogaras és Déva délen; a honvédelem központjai voltak, biztosították a határokat s egyúttal annak uralmát, aki rendelkezett velük. Kővár birtokáért már a XVI. század közepén hosszas háborúskodás folyt János Zsigmond és a Habsburgok közt, míg sikerült azt végleg Erdélynek megszerezni, de továbbra is minden északnyugatról jövő támadás esetén kulcsértékű pont maradt, A szamosvölgyi hadiúton Erdély belseje felé az utolsó fontos állomás Szamosújvár volt, aki ezt megszerezte, szabad utat nyert a Mezőségre és a Maros völgyébe is. Martinuzzi különösen nagy gondot fordított erre az alapítására s birtoklását később is minden hadakozó fél döntőnek tekintette. Kővár és Szamosújvár védelmétől függött Erdély északi részének és közvetlenül a két gazdag városnak, Kolozsvárnak és Besztercének sorsa is.

² A település menetére és a birtokviszonyok kialakulására *Szolnok-doboka vármegye monographiája* (I-VII. Dész, 1901—1905.) kötetei nyújtanak tájékoztatást, ez a munka egyébként a népesedési viszonyokban beállt változásokra is igen értékes, sajnos azonban rendszertelen és vegyes értékű adatokat tartalmaz. A továbbiakban kellő kritikával sürűn merítünk belőle.

I.

Mindaddig, amíg Erdély északnyugati határán béke volt, illetőleg, amíg a két fontos vár biztosította a békét, a Szamos völgyében az élet zavartalanul folyhatott. A XVI. század elején Rareş Péter moldvai vajda Beszterce ellen indított vállalkozásai csak rövid időre veszélyeztették a közbiztonságot, mindjárt komolyabbra fordult azonban a helyzet, mihelyt nyugat felől fenyegetett támadás. A Habsburg-tábornokok természetyszerűleg Északerdélyben látták igazi operációs bázisukat, mert legközelebbi utánpótlást a kassai és szatmári katonai központokból remélhettek s így Kővár és Szamosújvár megtartására minden erőfeszítést megtettek. Castaldo is Szamosújvárt és környékét szállotta meg zsoldoscsapataival, melyek a lakosságnak (különösen az 1556. évi ostrom idején) súlyos károkat okoztak, később pedig Szatmár és a Szilágyság volt kitéve pusztításoknak a Részekért vívott évtizedes küzdelem során, melybe török csapatok is beleavatkoztak. Belső Erdélyt és így megyénket azonban átmeneti jellegű s csak kisebb területekre szorító háborús csapásokon kívül a XVI. század folyamán olyan pusztítás nem érte, mely komolyabb népesedési eltolódásokat idézhetett volna elő.

Mihály havaselvi vajda első erdélyi szereplése (1600) idején ugyan általános panaszok merültek fel gyülevész hajdúcsapatainak garázdálkodásai ellen, de ekkor a szenvedések oroszlánrészt Erdély déli felének kellett elviselnie. Az északi részekre akkor került a sor, mikor a goroszlói csata (1601. augusztus 3.) után Mihály vajda, hogy elvakult bosszúvágyát kitölthesse, szabad prédára bocsájtotta hadainak az országot. Báthori Zsigmond tábornoka, Gyulafi László, látva, hogy urának ügye elveszett, Szamosújvárt átadta Bastának s így szabad út nyílt a Szamos völgyébe az ellenségnek. Megkezdődött az a szörnyű korszak, mikor minden emberi érzésből kivetkőzött katonák a fegyvertelen lakosság ellen viseltek irtó hadjáratot s nem elégedtek meg annak teljes anyagi kifosztásával, hanem oktalan és minden érzelmi vagy eszmei indokolást nélkülöző kegyetlenséggel, válogatott kínzások közt gyilkolták halomra védtelen és politikai szempontból teljesen ártatlan, számba sem jövő földhözragadt jobbágyok ezreit. Az egykorú forrásokra (elsősorban Szamosközy Istvánra, a kiváló humanista történészre és Somogyi Ambrusra, Belsőszolnokvármegye jegyzőjére) támaszkodó Bethlen Farkas egyenesen Szamosújvár kapitulálásával hozza kapcsolatba a végzetes események megindulását:

„Interim Ladislaus Gyulafi, videns Transsylvaniam omni auxilio esse destitutam, arcem Szamosújvár dictam Bastae dedit. Qua obtenta Basta una cum Michaele milites suos ad depopulandum Regnum expediverunt, qui quaquaversum pecora abigebant, glebae addictos homines expilabant, multaque mala ac caedes patrabant, quidquid in terris erat absconditum, id eruebant, quidquid extra in pagis erat repertum, imo et gelimas in agris, omnia diripiebant, multos incolas ad silvas et alpes se subducentes investigabant, illosque cruciabant ac trucidabant, non sexui, non aetati, non conditioni hominum parcentes, praecipue vero in campestribus locis in omnes horrendae saevientes ...“³

A kortársak egyöntetűen Mihály vajdára hárítják e borzalmakért a felelősséget és tudni vélik, hogy Basta, legalábbis eleinte ellenezte a katonaság prédálásait s főleg a gyujtogatásokat és a gyilkolásokat. Tiltakozására Mihály azonban azt felelte volna, hogy „Rudolf császárnak elég országa van, nem szűkölködik Erdély nélkül, ezért ő meg akarja bosszulni az erdélyiek által rajta esett sérelmet“.⁴ Kétségtelen, hogy még a megfélemlítés szándéka sem magyarázza meg kielégítőleg e rémtetteket, hiszen a parasztság, mely elsősorban szenvedett, politikailag sem felelős nem volt a Mihály vajdán esett állítólagos sérelmekért, sem veszedelmet nem jelentett uralmára, terrorizálása tehát teljesen felesleges volt, úgy, hogy igazat kell adnunk forrásainknak s valóban a vajda bosszúszomjában kell keresnünk azt a tényezőt, mely a vihart elszabadította. Úgy látszik, hogy a zilált, népjóléti gondoskodást teljesen nélkülöző, sőt egyenesen a szegény nép teljes anyagi romlását okozó havaselti közállapotok közül érkező Mihálynak nem is volt kellő érzéke az iránt, hogy egy az övénél sokkal polgárosultabb ország lakossága számára mit jelent katonáinak féktelenkedése, mert előző évben azzal vigasztalta a fosztogatások miatt panaszkodó moldvaiakat, hogy rövidesen lehetővé teszi számukra Lengyelország felprédálását, mint ahogy az erdélyieket Moldva kiraboltatásával kárpótolta a rajtuk esett dúlásokért.⁵ Az egyszer felidézett pusztulás azonban a vajda halálával sem szűnt meg, hanem mind nagyobb méreteket öltött. A vezér nélkül maradt hajdúcsapatok továbbfolytatták kalandozásait s nem lehetett őket megfékezni. Nagy Szabó Ferenc, aki maga is szemtanúja, sőt egyízben

³ Wolfgangus Bethlen, *Historia de rebus Transsilvanicis* V. k. Ciniini, 1789. 30—31.

⁴ Uo. 31—32.

⁵ Idézi P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*. București, 1936. 188. A szerző maga is „cinikusnak“ bélyegzi Mihály válaszát.

majdnem áldozata is volt garázdálkodásuknak, azt írja róluk, hogy „a Basta szavával nem sokat gondoltak. Mert hogy 1601-ik esztendőben Mihály vajda előbocsátja vala őket benne, megízlették vala, és nehezen hagyhatják vala el az istentelenséget.”⁶ Az akkori erdélyi közvélemény tehát, mikor a legnagyobb elkeseredéssel gondolt a hajdúkra, tudatában volt annak, hogy kegyetlenkedéseiket nem lehet egyedül az ő rovásukra írni; a hosszas háborúskodás olyan állati szenvedélyeket ébreszt az emberekben, a pusztításnak olyan paroxizmusába hajthatja őket, hogy csak vezetőik vasfegyvelmezése tarthatja vissza minden józan mérték elvesztésétől. Ezesetben nemcsak hogy hiányzott a fegyvelmezés, hanem egyenesen biztatást, rendeletet kaptak terrorcselekmények elkövetésére s a Balkán és a feldúlt Magyarország minden zugából összeverődött nincstelen szegénylegényekből, a társadalom kiközösítettjeiből, szerb, magyar, román, török s ki tudja még miféle népekből alkalomszerűen, a zsold és a préda reményében csoportosuló kalandorokból álló, egész életét harcban, nélkülözésekben töltő hajdúság⁷ alacsonyabb ösztöneire gyújtó szikraként hatott Mihály felhívása. Anélkül, hogy a hajdúkat mentegetni akarnók, a történelmi igazság kedvéért meg kell állapítanunk, hogy Basta vallonjai semmivel sem viselkedtek emberségesebben,⁸ amin nem is csodálkozhatunk, ha például a harmincéves háború utáni Németország szomorú képére gondolunk: a hasonló elemekből toborzott zsoldoshadak nyomán ott is csak romok és holttestek maradtak. Mihály is, Basta is, mint a kor összes hadvezérei, állandó pénzzavarral küszködtek, a fizetet-

⁶ Nagy Szabó Ferenc *Memorialeja*. Közli Mikó Imre az Erdélyi Történelmi Adatok I. kötetében (Kolozsvár, 1855). 86.

⁷ Bethlen Farkas a hajdúkról: „Hajdones nihil aliud sunt, nisi Hungarorum. Thracum, sive Rasciorum, Valachorum, aliarumque nationum, non minus ad praedandum, quam ad belligerandum accomoda, commista, conflataque farrago: et Thraces sive Rasciani quidem Circumdanubiani patriae iam pridem natalique sole extorres et vagi, sine re. sine fide, sine laribus, crudelis ab initio, perfida, sanguinariaque gens ... Huc usque de Thracibus, Hungari vero Hajdones, inquilini quidem Hungariae sunt, sed cum legitimis stipendiis careant, victum, amictum, res, opes, totamque substantiam ex praeda hinc inde agenda, comparare sibi sunt soliti; hoc genus militiae Michaelae Vajvoda in Transylvania imperante, prima vice in provinciam induxit, antea ab hoc militum genere prorsus intactam“. I. m. 95—97.

⁸ Krauss György, Segesvár jegyzője, tapasztalatok alapján írja: „Im übrigen sind die Valonen ein solches Volk. dasz wenn ein Land soll verwüstet und verderbet werden, man nur Valonen dahin schicke, so würden sic dasselbe is einem Jahr so aussauffen und ausfressen. dasz man solches zu verwüsten kein Feuer noch Schwerdt brauchen dürfte“. Georgius Krauss, *Schaessburger Chronik*. Herausgegeben von F. Mild, Schässburg, 1926. 82.

len katonák ott szereztek maguknak élelmet és pénzt, ahol tudtak; a lakosság megpróbált védekezni s előállt a beháború, mely szinte törvényszerűen egyre jobban elvadult s végül a pusztító szenvedélyek gáttalan tombolásává fajult.

Basta, ha a komoly jóindulat meg lett volna benne, segíthetett volna a dolgon. Állandó panaszkodásai, hogy nem bír a hajdúkkal és zsoldosokkal, nyugodtan szemforgatásnak minősíthetők,⁹ kitűnően bevált eszköz volt kezében a katonai rémuralom arra, hogy a csapatok kivonásának reményét csillogtatva az erdélyiek előtt, újabb és újabb pénzösszegeket csikarjon ki belőlük.¹⁰ Seregeit nem vitte ki, viszont mikor elhagyta Erdélyt, hogy az uralmat és a zsoldosokkal való vesződést a kiküldött császári biztosoknak engedje át, Krauss György segesvári jegyző tanúsága szerint 3 tonna aranyat küldött Velencébe az Erdélyben szerzett kincseiből.¹¹ Kétségtelen azonban, hogy Mihály meggyilkoltatása után nem is üríthette ki az országot, mert röviddel rá Báthori Zsigmond visszatért s Brassóból megkezdte híveinek szervezését a fejedelemség visszaszerzésére. Erre a híre Basta elfelejtette, hogy nemrég még Mihályt kíméltre intette s mint Somogyi Ambrus, az áldozatul esett Belsőszolnok megye akkori jegyzője írja:

„Recte contendit ad oppidum Dés, quod vallo, fossis, aliisque munimentis firmavit, expectaturus ibi hostem, si res ita postularet. Huius etiam oppidi ditiones circumeirca, quae tum frugibus et annona copiosa abundabant, depraedare, vastare et incendere permisit, nullique parcendo, pueros, puellas, mulieres, viros atque senes interficere non vetuit. Undique lamenta,

⁹ 1601. november 30-án épen Désről jelenti: „Quanto poi a gl’Haiduchi nostri non posso dominarli, si come altre volte ho scritto; et essi che conoscono il bisogno che s’ha di loro, si sanno prevalere dell’occasione con furti, rapine et inobedientia, tanto più sendo hormai sul fine della paga, non ostante ch’io gli habbi concesso di poter’ condurre fuori della Transilvania quanto bestiaie essi hanno voluto“. Magyar Történelmi Emlékek I. sor. 34. k. 628. Már előbb megírta, hogy a Báthori Zsigmondon vett győzelem után a hajdúkat csak úgy tudta szolgálatban visszatartani, hogy egy részüket 3—4000 zsákmányolt marhával hazabocsátotta. Uo. 616—617. Basta nem tudott bánni a hajdúkkal, de nem is fordított erre komoly gondot. Bocskai István műve, a hajdúk letelepítése és polgárosítása azonban azt bizonyítja, hogy ebből a szedett-vedett népségből is lehetett emberiséget kicsiholni, ha valaki kellő bölcsességgel és segítő szándékkal nyúlt kérdéseikhez.

¹⁰ Krauss i. m. 83.

¹¹ „Georgio Basta zoge aus dem Land, als wie die Katz aus dem Tauben-Hause ... Der Schatz aber, den er in Siebenbürger gesammelt, belauffet sich bisz auf drey Tonnen Goldes welches er alles nach Venedig geschicket“. I. m. 82—83.

lachrymae et ululatus auditi, in tantum vero malum hoc crevit, ut mortui vivis feliciores beatioresque dicerentur.¹²

Báthori Zsigmond közeledtére ugyan csapatainak nagyrészé-
vel még 1601 őszén kivonult telelni a Szilágyságba, de a hajdúkat
és a rácokat a Szamosvölgyben hagyta, majd mikor Beszterce is
megadta magát a visszatért fejedelemnek, 1602 február 1-én ostrom
alá fogta a gazdag szász várost, melybe a környékről a menekül-
tek ezrei is bennszorultak.¹³ A források egyaránt kiemelik, hogy
ez a tél különösen kemény volt, ami a környéken kóborló katonaság
fosztogatásainak következményeit csak súlyosbította. Szamos-
közy írja:

„Föld népe szorult erdőkebelbe, havasokba, hegyekbe — ret-
tenetes nagy hidegségben. Nem találának magoknak rejteket,
erdőben is felkeresék őket, nagy kegyetlenséget rajtok tésznek,
sokatkat tűzzel égettetnek meg, sokaknak fejét megtekerik, hogy
a szemek a fejekből kiomlott — kikben azután sokat láttunk hogy
koldultanak, kik azelőtt marhás emberek voltak és jól birták
magokat; sokakat tüzes vassal égettenek, parázsával, tüzes
hamuval hátokat, hasakat égették, szíjjat metszetenek játé-
kól soknak az hátokból — azt ők nevezték szártekerő szíjnak;
sokat hajoknál fogva felakasztottak, szalma-tüzet raktanak
reájok — ezt ők nevelték, kacagták ... Monorán volt ez dolog.
Az utcán nagy tüzet csináltak, a megfogott szegény népet:

¹² Ambrosii Simigiani *Historia rerum Ungaricarum et Transsilvanicarum* (Scriptores Rerum Traussilvanicarum T. II. v. II. Cibinii, 1840. accurante Iosepho Benigni de Mildeberg) 256.

¹³ Bethlen Farkas írja: „Interim Basta quoque, ira flagrans, et praedae avidissimus, eductis legionibus in tractu Tibiscano hybernantibus, iter suum accelerabat versus Bistricium, non ignarus, in eam urbem complures nobiles, eorumque coniuges ac liberos, cariore cum suppellectili, et rebus magni pretii, securioris permansionis gratia, in metuenda belli tempestate, sese recepisse. Neque tamen protinus universo cum exercitu ad Bistricium accessit; sed catervatim e copiis suis audacissimos et rapinis aduetos praemisit: qui tametsi in tractu urbis visi fuerint, tamen usque ad tricesimum diem Januarii, cuiusnam essent milites, a Bistriciensibus cogniti non sunt. Hi vero Bastani, latrones potius, quam bellatores, miseros incolas circumiacentium pagorum, qui e mercatura Bistriciensis domum tendebant, in itinere crudelissime interfecerunt; pagos circumcirca horrendum in modum depopulati sunt; crania vivorum aperientes, cerebra denudarunt; quosdam per pedes et humeros suspendentes, prunas illis adposuerunt; aliis umbilicos excacantes, arboribus adligarunt, et agitarunt, usque eo, dum intestina effluerunt; infantes in cunis interemerunt; et quae non egerunt dictu visuque horrenda! hoc modo volentes famam potentiae suae per provinciam spargere, et incusso metu Transsylvanos ad obsequium Bastae promptiores reddere. Accedebat his malis frigus rigidissimum, quo simul et inedia multi huius regionis inhabitatores, qui fuga salutem quaerere conabantur, misere absumti sunt“. I. m. a 64. és 65. lapok közé kötött, tévedésből számozatlanul maradt iv 11—12. lapjain.

magyart, szász, férfiat, asszonyembert a tűzre hajtották egyfelől, másfelől visszaverték reá, és így tűzzel emésztették meg őket ...

E romlást szenvedek ez helyek: Kolosvár, Déés tartomány vidéki, Gyalu, Bánffi Hunyad, Kalotabeliek, Górgény, Beszterce vidéke, és nagy sok többen; de főképpen Torda ... és Ida, Beszterce vidékében, a hol csak egy udvaron két száz paraszt ember és nemes ember testénél több volt, kit az hajdúság levágott, semmi okot hozzájuk nem mondhatván, mikor Básta hívségében voltak ...”¹⁴

Egyetlen kortárs történetíró sem felejt el megemlíteni Beszterce ostromával kapcsolatban a védtelen lakosságon elkövetett rémtetteket s a dúlás következtében előállt éhínséget és pestist.¹⁵ Egyedül Besztercén az egyik forrás szerint 10.000, a másik szerint 13.000 ember pusztult el 1601—1602 telén a járványban és az éhségben.¹⁶ Az élelmiszerek ára olyan magasra ugrott, hogy a mindenéből kifosztott nép széles rétegei képtelenek voltak mindennapi szükségleteiket beszerezni, ugyanakkor, mikor a hajdúk az Erdély-

¹⁴ Enyedi Pál (a valóságban Szamosközy István) *énekéből az erdélyi veszedelmekről*. Erdélyi Történelmi Adatok i. m. I. 186—188.

¹⁵ Krauss György írja: „Basta... kam... mit! den Hayducken in so schneller Eil auf Nösen zu, dasz er ehender gesehen, als von ihm gehört ward. Sie überfielen also das arme Volk unversehens, dasz es ihrer Grausamkeit nicht entfliehen konnte, übeten eine solche unmenschliche Tyranny an Mann und Weib, jung und alt, mit morden, rauben, sengen und brennen, dasz es nicht zu beschreiben war, verschonten auch den jungen und unmündigen nicht, sondern rieszen sie aus ihrer Mütter Armen und von ihren Brüsten weg, schlugen sie zur Erden, zerhauten und zerstachen sie jämmerlich, letztlich spieszten sie dieselben an die Zäune, neben ihnen tödteten sie auch ihre Eltern, denn sie überfielen die Leute, ehe sie ihrer gewahr wurden, weil sie im kalten Winter schwerlich entfliehen kunte. Hierauf rückten sie im grösten Grimm vor Nösen... Während der Belagerung sind bisz auf die 13.000 Menscheu durch die Pest und durch den Hunger umkommen, denn es hatte sich vor der Belagerung viel des umliegenden Pöbels in die Stadt gezogen, dadurch den ein erschlökklicher Hunger, und neben dem Hunger eine grausame Pestilenz entstanden, hatten also die Feind mitten in ihren Häusern und zwischen den Mauern, wer dem Schwerd entronnen war in die Stadt, den frasz der Hunger und die Pestilenz, die auszerhalb der Stadt herum schwebten, waren vor ihrem Feind nie sicher, denn die grimmige Hayducken suchten alle verborgenen Oerter auf, wurden auch durch den Rauch des Feuers, welches die armen Leute aus Furcht in die tiefste Wälder gemacht hatten, ihre erkaltete und erstarrte Glieder zu erwärmen, ihrer leicht gewahr, denn sie eileten nur dem Rauch zu, überfielen sie unversehens, und erwürgeten beide Mann und Weib auch die kleine Kinder jämmerlich, und wer das Glück hatte, dem Schwerdt zu entrinnen, der muste durch die grimmige Kälte umkommen“. I. m. 69—71.

¹⁶ Lásd az előbbi jegyzetet, továbbá Somogyi i. m. 272. A besztercei pestisről részletesen ír Bethlen Farkas i. m. 68—69.

ból száz és ezerszámra elhajtott marhákat potom áron vesztegették el a külső magyarországi piacokon.¹⁷ 1602 tavaszán Erdély már, amint Somogyi Ambrus írja, kétségbeejtő képet nyújtott:

„Erat per id tempus Transilvaniae facies adeo durae et miserabilis conditionis, ut multis iustas lachrymas excuteret, quum hinc Basta et eius exercitus omnia sacra pariter et profana impune diriperent, illinc vero a Turcis et Tartaris obvia quaeque crudelissime vastarentur, neque alia re toleratu levior illius crudelitas erat, quam quod a populis in servitutum abducentis manus abstinebat, caeteris in rebus facile alios hostes aequabat. Qua rapinarum feritate adeo omnium animos a Germanorum imperio abalienatos avertit ut eorum vei nomine exhorrescere nunc videantur. Quibus etiam incommodis brevi postea extrema in provinciam fames et rerum ingens inopia invecta est, quum supra quotidianas alimentorum direptiones ingens quoque maioris et minoris pecoris numerus in Ungariam, Silesiamque ac alias regiones gregatim abigeretur, flentibus agricolis et sua pecora frustra repetentibus, sicut brevi post tritici cubulus viginti quatuor et amplius florenis venderetur Bistricii, Claudiopoli vero quadraginta, et miseri homines equinis, felinis, caninisque carnibus, id genusque illicitis, ominosis, impuris et praeter naturam cibariis vesci cogentur. Interea Basta ... relictis quibusdam cohortibus Germanis, Vallonibusque in arce Zamosujváriensi, Déésiensi et Gyaluiensi pro praesidio, in ditionem Zilágy et partes Ungariae abire ad hybernandum decrevit, abductis secum omnibus rebus bello acquisitis et fortuna favente pro praeda sibi concessis, quia iam antea praedictae ditiones Transilvaniae cis flumina Aranyas et Marus iacentia in tantum inanitae et in nihilum redactae fuerant, combustae ac vastatae, quod earum magnitudinem nequaquam efferre et describere possim. Dissipaverat et nudaverat dominus Deus et afflixerat huius terrae faciem, aequae dissipaverat habitatorum maiorem partem, quia friguerat veritas, misericordia et timor domini Dei in hac terra, quapropter lugebat et omnes habitatores infirmati fuerant. Triplici enim malo simul et semel castigati, percussique, armis, fame pestilantiaque maxima ad emendationem vitae poenitentiamque

¹⁷ 601. szeptember 11-én kelt pozsonyi jelentésben (Veress E., *Documente privitoare la Istoria Ardealului, Moldovei și Țării-Românești* VI, 455.): „Den Neuhauslern seindt etliche Heyduggen aus Sibenbürgen kommen, die haben 4000 Stück allerley Viechs zur Peuth mitgebracht. Die hat man dem Christlichen Läger gen Stuelweyssenburg zum Verkauf nachtreiben lassen; wie dann ein Anzahl Viechs im Sibenbürgischen Läger gewest, dergleichen bei Menschengedenk nie gesehen worden, so der entleibte Michel Weyda dem Landtvolk nehmen und ins Läger treiben lassen. Den schönsten Ochsen hat er umb etliche Duttich und aufs höchst umb 1 fl., und oft in 2—3 Ochsen umb ein Daler verkauft. In summa, er hat unschristlich mit dem Volk gehandelt ... diese Provinz mit Feuer und Schwerdt hart verderbt ...”.

hac occasione vocare voluit. Et quamvis in principio etiam pacificationi studerent quidam eorum, attamen arma non quieverunt, quia Ujvarienses, Gyaluienses et Vechienses subitaneis incursionibus terram praedictam infestaverant, pecora abegerant, frumenta exportaverant, reliquiasque hominum, qui tempore obsidionis tam in civitatibus, quam etiam in alpinis et aliis locis quamplurimis ad illum diem salvi conservati fuerant ac ad sua loca et habitationes priores spe quadam inani lactati exiverant, omnes sustulerunt, nihilque intactum relinquerant ...¹⁸

Bár Beszterce bevétele (február 24) után, ami az önkéntes feladás feltételeinek megszegésével, a város teljes feldulatásával járt, Basta kiment Szatmárra s a fegyverszüneti tárgyalások is megindultak közte és Báthori közt, a bennmaradt hajdúk s — amint a fenti idézetből láttuk — az északerdélyi várak német és vallon őrségei tovább is zsarolták az országot. Egyik rablócsapatukat március 20-án Csáky István ugyan Egerbegynél megverte s kiszorította Erdélyből, mivel azonban a tárgyalások húzódtak, Basta újabbakat küldött be májusban, melyek egészen Torockóig dúltak, végül itt sikerült őket szétverni. Nyomban utánuk Basta is megindult hadaival Kolozsvár felé, ahol június 29-én létrejött a meg egyezés, ezt azonban az erdélyiek egy része nem volt hajlandó elfogadni s Székely Mózes vezetése alatt Tövis mellett július 2-án megütköztek Bastával, de csatát vesztek s az előkelőbbek török földre menekültek. Basta ekkor Erdély déli részébe tette át főhadiszállását s így az északi rész a legrosszabbtól egyelőre megszabadult. Kétségtelen azonban, hogy a Maros jobbpartjától északra eső vidék akkorra már úgy el volt pusztulva, hogy hadsereg nem telelhetett ott ki. Októberben írja Basta, hogy „értjük, hogy Torda, Doboka és Zolnak vármegyében a pestis igen grassál”¹⁹ s nyilván már régebb idő óta, mert még augusztusban kénytelen volt Dés és Beszterce s környékük lakosságát a pusztulás miatt minden hadi szolgálat alól felmenteni.²⁰ December 28-án maga jelenti Prágába:

¹⁸ I. m. 270—272.

¹⁹ Magyar Történelmi Emlékek I. 37. k. 102.

²⁰ 1602. augusztus 18-án Basta Beszterce és Beszterceszék lakosai nyomorult állapotára való tekintettel, „in quam ipsi ob continuos bellorum tumultus et inauditae annonae caritatem, pestemque foedissimam incidisse“, egy évre minden hadi szolgálat alól felmenti. Továbbá ugyanő augusztus 28-án „... intelligentes incolas et inhabitatores oppidi Dees naturali morte, fameque et armis, in his disturbiorum temporibus, ut plurimum diminutos, compatientesque inopiae et aegestati, damnisque et desolationi ipsorum, quibus ipsi premi perhibentur...“ a fuvarozás kötelessége alól felmenti őket. Ugyanaznap egy évi adójukat is elengedi „megtekintvén nyomorult nyavalyás állapotjokat... hogy

„...sempre questo regno havuto fama di essere pieno di tutte le cose necessarie. Fu veramente tale, ma ne restano a pena i vestigii, in tal modo il ferro, il fuoco, la peste, la fame l'hanno consumato. V'è ben avanzata qualche nobiltà, ma il villano, ch'è quello die dà al vivere el fa l'entrate, è morto.”²¹

A rettenetes tél közepén kénytelen kívülről sürgetni katonáinak ellátását, mert

„was aber zur Unterhaltung der ordentlichen Besetzung and Defendirung des Landes aus diesem Lande könnte contribuiret werden, haben wir zwar allem Einkommen fleissig nachgeforschet, befinden aber das Landt durch vielfältige Kriege und Mutationes so verwistet und verödet, die Dörfer und Flecken abgebrannt, und meistes Volk und Viehe darniedergehauet, weggeführt, verdorben und gestorben, dass an dem Lande noch zur Zeit wenig angebaut werden kann; dadurch die Zehent schlecht, die Gewerbe, Handel und Wandel gar gefallen, die Strassen unsieher, die Maut, Zoll und Dreissigst gar geringe, die Bergwerk eingegangen, verödet und verwüstet, auch von Volk und Arbeitern gar verlassen. Derowegen dann sie nicht allein nichts ertragen, sondern auch Volk und Verlag zu Erhebung derselben wird herein geschicket werden müssen...”²²

A nyugalom azonban nem állhatott helyre, mert 1603 április 15-én Székely Mózes török segítséggel a Vaskapun át benyomult Erdélybe s már májusban ostrom alá fogta Bastát Szamosújváron. Hogy mi történt ezalatt a környéken, arra vonatkozólag jellemző részletet közölhetünk Nagy Szabó Ferentől:

„Székely Móses táborát Kolosvárról megindítván, méne Szamos-Ujvárhoz, hogy azt a németektől megvegye a várat; de csak meg sem büzlheté. Hanem vagy kilencz száz legény gyült vala özsze, kiknek feleségek és gyermekek ott a várban volt némelynek s kiknek ott Déés tájatt a havason, vagy oly helyt ahol esmérte maradását, és ott táplálta a rettenetes drágaságban. Azokat a legényeket Móses hivatá, hogy melléje jönének, de amazok nem menének; mivel cselédjek a német birodalmában vala, és oda nem lehetett hagyni, mert azok is háborgatták volna őket jövendőben, mind magokat s mind házok népét; azért egy éjjel őket mind levágatá. Így lön dolgok szegényeknek. Azok nem magyarországi hajduk voltak, hanem ott a tartománybéli szegény jobbágyból állottak, azok verték volt

az alá s fel járó hadak miatt az ő városok felette nagy nyavalyába és nyomorult állapotba jutott volna“ (Magyar Történelmi Emlékek I. 37. k. 57, 66, 67.)

²¹ Uo. 135.

²² Veress Endre, *Basta György hadvezér 1603-iki főjelentése*. Budapest, 1914. 20.

össze magokat, hogy óhassák szegények és táplálhassák a nagy veszedelem között és drágaságban magokat. Így veszté Móses el, annak a darab földnek a népét akkor.

Móses Kolosvárnál dolgát elvégezvén, kerüli szélyel az országot, es a tatár téssen szörnyü rablást, égetést és öldöklést. A magyar is a nagy drágaságban hol mit kaphatott, aval élhetett. A tatár egykor látván, hogy immár sok rabja vagyon, tehát egy részét haza bocsátja a tatárnak öt ezer rabbal. Másoduttal esmét tiz ezer rabot küldtek haza más rendbéli tatártól.²³

Amit a hajdúk és vallonok megkezdték, befejezték a segítségül hozott tatárok. Bethlen Farkas így ír tetteikről:

„Sub exitum mensis Iunii, Tartari domandae in fideique Mojsis redigendae provinciae speciem praetexentes, quoslibet agrestes, cuiuslibet denique conditionis et sexus homines, rapiabant, ferebant: quos postea nec duciim quidem potestas extorquere ab illis poterat; e finitimis etiam Hungariae regionibus, potissimum e districtu Szilágy et civitatis Rivulini tractibus, adeoque ex ipso viscere Transsylvaniae raptis, in captivitatem multis mortalium millibus, cum ingenti pecudum, rerumque omnium praeda per mediam Transsylvaniam, nemine resistente, in Turciam redierunt. Tria millia Tartarorum fuisse feruntur, qui captivorum Christianorum plus 12 millia secum traxerunt. In iis, praeter Hungaros, Germani, Germanaeque mulieres, atque Saxones, magno numero erant, quos passim per provinciam excursionibus inopinatis rapuerant. Sed iam antea quoque Tartari, semel atque iterum, coacta hominum, pecudumque ingenti praeda, ad suos reversi fuerant, tantaque vastitate populos affecerant, ut huius belli occasione aliquot millia capitum e Transsylvania, tot alias bellorum cladibus exhausta, finitimisque Hungariae tractibus, in diram servitutum raptam fuisse memorentur. Cuius rei causa multis in locis terra careat inhaeratoribus.”²⁴

A fentiekből is kitűnik, hogy a szenvedés nagyrésze ismét az északerdélyi megyéknek jutott ki. Május és június hónapok a Szamos völgyében végrehajtott hadmozdulatokban teltek el, míg végre június 19-én Beszterce is megadta magát Székely Mózesnek. Ez Radu Serban havaselvi vajda barcasági betörésének hírére július elején elhagyta Erdély északi részét s a támadó ellen sietett, de július 17-én, éppen a csak rabolni tudó, de harcolni nem akaró tatárok árulása miatt Brassó mellett a csatával együtt életét is elvesztette s vele esett el az erdélyi nemesség színe-java is.

Mikor Basta a brassói csata kimeneteléről tudomást szerzett, toborzott hadaival Majtényről Erdélybe sietett, hogy a lázadó országon bosszút álljon. Útjában, Déstől Szászvárosig, ahol

²³ I. m. 79.

²⁴ I. m. 324—325.

országgyűlést hívott össze, leírhatatlan nyomornak volt tanúja. Mint Krauss György írja,

„Es war daneben ein so unsäglicher Hunger, dasz des gleichen bey Mensehengedenken fast nie erhört, ja den Hierosolymitanischen zu vergleichen... Etliche haben aus Kohl-Wurtzel Brod gemacht und geszen, etliche aber nur die blosze Wurtzel und andre Kräuter-Wurtzeln roh und ungekocht geszen. An etlichen Orthen, als wie im Dorff Reiszdorf haben sie die Schliemen von den Fenstern freszen den groszen Hunger zu stillen, an andern Orthen haben sie Hunde, Katzen, Mäuse und das verreckte Vieh freszen, etliche haben Brenn-Nesseln in schlechtem Waszer gekocht, gesalzen und vor eine ziemlich gute Speise gehalten. Etliche haben das Bluth von den geschlachteten Thieren gekocht, Kleyen darin vermendet, welches damals eine gute Speise gewesen. Etliche die unzeitige Kälber und Ferckel, das Eingeweide aus dem Vieh, welches vor Mist und Koth truffe, am Feuer gebraten geszen. Etliche aus dem Misthaufen und Kerschel, die alte verdorrte Bein ausgesucht. am Feuer gebraten, einigen Safft daraus zu haben, um die ausgehungerte Seele zu erquicken. Dahero waren sie für Hunger so verschmachtet und ausgedorret, dasz nichts als Haut und Bein an ihnen zu sehen war, sie hatten fast die nienschliche gestalt verlohren und sahen so übel ausz, das man einen Abscheu vor ihnen hatte, gingen umher wie die Todten, bisz sie endlich vor Hunger dahin stürben. Bey diesem allem aber ist es nicht blieben, sondern auch auf Menschen-Freszerey herauskommen, die Eltern haben ihre Kinder, und auch die Kinder ihre Eltem freszen. Der hingerichtete Übeltäther am Galgen und Spiesze ist wegen groszem Hunger nicht verschonet, sondern herabgeriszen und freszen worden. Im Reiszmärkter Stuhl ist eines Kindes Haupt, sammt dem Eingeweide in einem Hause funden worden, der Haus-Wirth wird darum gefraget, welcher antwortet, dasz er es nicht getödet, denn es sey für Hunger gestorben, und also hätte er solches sammt seinem noch bey sich habenden Kinde freszen. Ein walachisch Weib nicht weit von Hermannstadt hat ihr Kind geschlachtet und freszen, welche auch ihren Lohn dafür bekommen. Ein Weib bey Szomos-Ujvár hat für Hunger ihr eigen Fleisch am Arm angefallen und zerbiszen. Ein solch elender und erbärmlicher Zustand ist allenthalben wegen des groszen Hungers, in diesem übelgeplagten Siebenbürgen gewesen.“²⁵

Erdély minden ellenállásra képtelenül hevert a győztes Basta lábai előtt, aki most már büntetni akart. A kivégzések egymást érték, Székely Mózes párhíveinek vagyónát elkobozták, a vallok és hajdúk pedig továbbra is személyválogatás nélkül raboltak és gyilkoltak. Ilyen körülmények közt a kinevezett polgári bizto-

²⁵ I. m. 79—80.

sok, Burghaus Miklós, Krausseneck Pál, Hoffmann György és Im-Hoff Károly egész működése a birtokelkobzások és az adó-behajtás intézésére korlátozódott, a feldúlt országban senki sem volt képes rendet teremteni. Basta 1604 április 7-én végleg elhagyta Erdélyt, utódjává a rettegett hírű Capreolo Tamást hagyván. Szamosközy szerint a végső csapások sorozata csak most, mikor már ellenséggel nem lehetett számolni, következett el:

„E veszedelem mindeniknél nagyobb volt, anno 1604. A szegénység, ki megmaradott, havasba szorult az iszonyu télben. Az hajdu ott is felkereste — hóban, hidegben a ló mellett hurcolta; ha lábát, kezét hideg megvette, ott hagyta vagy megölte; különb-különb kinokat gondoltak, hogy marhát, vermet mutasson — mind addig kinozták, hogy abba holt meg; sokaknak a száját fel ajózták, cseberrel hordották a vizet belé és úgy ölték meg; a hasára állván úgy tapodták; a talpát meghasogatták, megsózták, vállokra fogták, kinozták, vesztegették, némelyeknek kezét elvágták; marhájokat egymástól ő magok ellopták s a vele való rabokra fogták — nevétték s mondták: miért nem őrizte meg? miért hagyta ellopni? sat.“²⁶

A szörnyű négy esztendő végeredményét az 1604. január havának végén összeült kolozsvári országgyűlés a következő sokatmondó szavakban összegezte: „Annyira megromlottunk, hogy szegény jobbágyink úgy elpusztultanak, hogy igen kevés helyen lakik falun egy vagy két ember; az hul pedig laknak is valami kevesen, éjjel-nappal rajtok vagon az vitézljő rend, magok mindennapi életekkel sem szabadok“.²⁷

II.

Aki ismeri a történelmi források értékét, tisztában van azzal, hogy a kortársak különösen a számadatok terén szeretnek túlozni s általában színesebben festik az eseményeket, mint ahogy azok a valóságban megtörténtek. A fentiekben közölt idézetek, már az emberi képzelőerőt szinte felülmúló borzalmak részletezése miatt is, könnyen azt a gyanút ébreszthetik az olvasóban, hogy nagyrészüik túlfűtött fantázia szüleménye s Erdély pusztulása mégsem ért el olyan méreteket, mint amilyeneket a kortársak egyöntetűen előadnak. Sajnos, elbeszélésük ellenőrzése, illetőleg a pontos helyzetkép feltárása leküzdhetetlen akadályokba ütközik, mert egész Erdélyre kiterjedőleg olyan összesítő számadatok nem maradtak ránk, melyek az emberéletben és anyagiakban szenved-

²⁰ Enyedi Pál i. m. 190—191.

²⁷ Erdélyi Országgyűlési Emlékek V, 264.

dett károkat bemutatnák. Fennmaradt azonban Szamosújvár és Kővár uradalmainak egy-egy 1603 nyaráról datált összeírása (IV. és VI. sz. mellékletek), melyeknek segítségével legalább egy területen megkísérelhetjük a háborús évek mérlegének felállítását. Mindenekelőtt a lakosság számarányában előállt változások érdekelnek, ezeket azonban csak úgy mérhetjük fel, ha megfelelő összehasonlító anyag áll rendelkezésünkre. Az ideális természetesen az lenne, ha a súlyos esztendőket közvetlenül megelőző, a XVI. század kilencvenes éveiből szerezhetnénk tudomást az erdélyi falvak népességének számáról, erre azonban — legalábbis amíg eddig ismeretlen források nem kerülnek elő — nincsen lehetőség. Meg kell elégednünk azzal, hogy a XVI. század közepéről származó összeírásokkal hasonlítsuk össze az 1603. évi állapotokat, sőt — hangsúlyozzuk — még ezt is kivételes szerencsének kell minősítenünk, mert Erdély más vidékeire még ilyen forrásanyaggal sem rendelkezünk.

Szamosújvár, Csicsó és Lápos tartozékairól 1553-ban, Szézsárma tartozékairól 1560-ban, Kővár vidékéről pedig 1566 körül készült összeírás (I., II., III. és V. sz. mellékletek), mindegyik a jobbágylétszám feltüntetésével; számos falura vonatkozólag azonban csak elszórtan található, különböző értékű adatokra, végső esetben pedig következtetésre vagyunk szorulva. Mégis kísérletet kell tennünk a XVI. század közepén volt állapot rekonstrukciójára, mert különben az 1603. évi helyzetkép értékelése lehetetlen. Azt hisszük, hogy az alábbi gondolatmenet alapján megközelítően helyes eredményekhez juthatunk el.

Mindenekelőtt a felvett terület nemzetiségi viszonyai tisztázandók. Az egyes falvak lakosságának nemzetiségét többféle kritérium alapján állapíthatjuk meg. Legegyszerűbb az eset (ez azonban, sajnos, ritkán fordul elő), ha a forrás kifejezetten megmondja a falu nemzetiségét. Ilyen közvetlen bizonyíték hiányában segítségünkre vannak a fennmaradt jobbágynevek, esetleg teljes jobbágynévsorok, melyeknek gondos elemzése után következtethetünk a lakosság anyanyelvére. Ha jobbágynevek sem állnak rendelkezésünkre, meglehetősen biztonsággal tájékozódhatunk az adózási viszonyokból; közismert tény ugyanis, hogy a pásztorkodó és görögkeleti vallású románok nem fizettek terménytizedet.²⁸

²⁸ A kővárvidéki 1566 évi összeírásban: „Decimas et nonas non dant cum sint Walachi“ (IV. sz. melléklet). Hasonlóképpen nyilatkozik Náprágyi Demeter erdélyi püspök is 1602. évi jelentésében: „Valachi ... decimas frugum non solvunt, nisi pecorum omnium generis“ (Erdélyi Országgyűlési Emlékek V, 168.).

Mivel pedig az adott korban a román jobbágyság kizárólag görögkeleti hitet követett, az a falu, mely terménytizedet ad, román lakosságú nem lehet. Itt természetesen fennmarad még az a kérdés, hogy az illető népesség magyar volt-e, vagy szász? Hasonló jelentősége van a jühötvened-adónak (quingagesima), mely viszont egyedül a románság által fizetett adónem volt, az ötvenedet adó falu tehát román nemzetiségűnek tekintendő,²⁹ néhány külön kiemelendő kivételtől eltekintve, mikor kétségtelenül rutén jobbágyokról van szó, akik „oláh jog“ szerint élvén, szintén ötvenedet fizettek. Végül megközelítő következtetésre adnak lehetőséget az egyháztörténeti adatok, amennyiben ugyanis egy falunak római katolikus, református, evangélikus vagy unitárius egyháza, iskolája van, az (ellenkező értelmű adatok híján) valószínűséggel sorozható a magyar vagy szász telepek közé.

Kifejezetten magyar faluknak mondatnak a csicsói váruadalomban Retteg, Felőr, Csicsókeresztúr, Várkudu, Baca, Csicsó-mihályfalva, Kismonostorszeg, Szentmargita, Alőr, Kapjon, Mikeháza (II. sz. melléklet). Egy 1600-ból származó jegyzék további magyar falukat sorol fel: Vice, Szépkényerűszentmárton, Vasasszentegyed, Vasasszentiván, Búza, Feketelak, Kispulyon, Magyarborzas, Noszoly, Ketel, Szamoshesdát, Vizszilvás, ugyanakkor szász faluk: Árokajla, Kentelke, Kerlés, Szásszentjakab.³⁰ Magyar jobbágynevek alapján magyarnak minősíthetők még: Mányik, Bőd, Sajószentandrás, Bethlenkeresztúr, Melegföldvár, Sajósárvár, Göc, Cege, Kékes, Boncnyires, Kisdevecser, Kozárvár, Szamoskócs, Árpástó, Virágosberek, Magyardécse, Almás-malom és „Szász“ előnevük ellenére Szássznyíres és Szásszsombor is.³¹ A jobbágynevek alapján vegyes magyar-szász lakosságúnak

²⁹ „Quingagesima nobilium habetur pro ordinario regis proventu, exigitur tamen a solis Valachis nobilium Transilvanorum“ (1552. Lásd: Doboși Alexandru, *Datul oilor*. București, 1937. 21.).

³⁰ Genealogiai Füzetek 1910. 120—122., Báthori Zsigmond birtokadományozásait felsoroló, 1600-ban kelt jegyzék.

³¹ Mányikon 1523: Takács, Biró (Szolnokdoboka vm. monographiája V, 131), Bődön 1505: Deák, Tóth. Szőrös, 1524: Kis, 1675: Barla, Elek (uo. II, 265.), Sajószentandráson 1502: Székely, 1510: Völgyi (uo. VI, 33.), Bethlenkeresztúron 1580: Szász, Kis (uo. VI, 15.), Sajósárváron 1475: 5 Fygei, 4 Orozfay, Zenthgothardi, Was, Mayus, Thalás, Boos, Mochy, Zarka, 2 Sutor, 2 Byro, Weres, Cheplew, Deak, Zekeres, Fazakas (Orsz. Levéltár, Bethlen It.), Göcön 1496: Markos (Szolnokdoboka vm. monographiája III, 547.), Cegéről csak 1667-ből van adatunk: Magyarai, Szőke, Kurta, Fekete, Béres (uo. II, 482.), Boncnyíresen 1525: Bálint, 1568: Olajos, Boros, Móré (uo. II, 231—232.), Kisdevecseren 1577: Mester, Ágoston (uo. III, 293.), Kozárváron XVI. sz.: Gedő, Bakai, Kádár, Marai, Mindenés, Baka, Biró, Ferencz, Szenes, Nagy, Szász, Pesch, Tatár, Damokos, Petkes,

látszik Sajómagyaros, szász lakosságának Bődön,³² míg „Szász“ előnevükből következtetve, egyéb adatok híjján, jórészt szász lakosságának kell tartanunk Magyarberéte (régen Szászberéte), Aranyosmóric (régi neve Szászmóric), Cegőtelke (régi neve Szászcegő), Szászcencs, Kékesújfalú (régi neve Szászuújfalú), Szentmáté (régi neve Szászmáté) és (Szász-) Újös falukat. Terménytizedet fizető falvak 1603-ban (V. sz. melléklet) Bálványosváralja, Apagyfalú, Császári, Szamosújvárnémeti, Ördögösfüzes, ezeken kívül több más falu a fentiek közül. Szamosújvár tartozékai közül 1553-ban *nem* fizetnek ötvenedet Gerla (a mai Szamosújvár helyén állott falu) s más 10 falu (Vice, Szépkényerűszentmárton, Ördögösfüzes, Árokajla, Kerlés, Szászszejtjakab, Kentelke, Bálványosváralja, Szászníres, Szamosújvárnémeti), melyekről már előbb láttuk, hogy különféle ismervek alapján nem lehettek román lakosságúak, így tehát Gerla sem volt az (I. sz. melléklet). Végül egyházi szervezetükről fennmaradt tudósítások alapján egészen biztosan *nem* görögkeleti falvak voltak Bethlen, Somkerék, Nagydevecser, Sajóúdvárhely, Mezővereseháza, Dellőapáti és Szék.³³ Eldöntendő lenne azonban, hogy ezek a terménytizeddel adózó, illetőleg római katolikus vagy protestáns vallású falvak magyar vagy szász lakosságúak voltak-e? Minthogy közülük Bethlen, Somkerék, Bálványosváralja, Mezővereseháza, Szék és Ördögösfüzes ma is a megye magyarságának legerősebb központjai közé tartoznak s túlnyomó magyar többségüket megőrizték, nem lehet kétséges, hogy a XVI. században is magyar lakosságúak voltak, annál is inkább, mivel szász lakoságnak semmi történeti nyoma nincs bennük. Ugyancsak erős magyarsága van ma is Apagyfalunak; Nagydevecser, Császári és Dellőapáti viszont kör-

Szemes (uo. IV, 431.), Melegföldváron 1477: Bereczk, Biro, 1495: Burián, Kisburián (uo. IV, 153.), Szamoskócsan 1577: Sidó, Gergely (uo. IV, 384.), Árpáston 1566: Vajda, Jákó, Márton, 1577: Móricz, 1615: Jó, Czikó, (uo. II, 70—73.). Virágosberken szintén csak XVII. sz.-i jobbágyneveket ismerünk: 5 Éles, Tamás, Nagy, Szabó, Imre, Győrfi, Kolozsvári, Fazakas, Veres, Oláh (Orsz. Levéltár, Kolozsmonostori urbáriumok f. 26. 1645.), Magyardécsén 1577: Nagy, Ferencz, 1585: Szenes, Lázár (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 549.), Almásmálomon 1577: Kónya, Mátyus (uo. V, 108.), Nyíresen 1514: Geréb, Nagy, 1524: 2 Nagy, Kerekes, Nyíresi Kis, 1590: Dobos, Szalma, Nyíresi, Tóth, Nagy (uo. V, 266—267.), Szászsomborról 1663-ból ismerjük Dombi, Szikja és Gál jobbágyokat (uo. VII, 164.), Kékesen 1486: Deák, 3 Adorján, Simon, Monyorósi, Nagy, Ördög, Geréb, Oszvald, Hemel, Alpoch (uo. IV, 271.).

³² Sajómagyaroson jobbágyok 1615-ben: Nagy, Golcsok, Leuter, Schuller, Kis, Varga, Kötélverő, Fazakas, Henning, Inkler (uo. VI, 24.), Bődön szász lakosságára: uo. II, 273.

³³ A szóbanforgó falvak egyházi adatait lásd uo. VI 411—418., III, 259., VI, 105., VI, 52—53., VI, 411., II, 183—185., VII, 91—92.

nyezetük után ítelve tarthatók magyarnak. Kérdéses csak Szamosújvárnémeti és Sajóudvarhely esete, előbbinek neve német alapításra vall, utóbbi a szász települési területhez közel fekszik, de mivel előbbinek református, utóbbinak unitárius, majd református egyháza volt,³⁴ inkább magyarnak kell tekintenünk őket. Olyan faluról, ahol magyar és román lakosság vegyesen élt volna együtt, csak kettőről tudunk, Vasasszentgotthárdról,³⁵ melyről ezt kifejezetten meg is mondják és Fellakról, mely két részre, „Magyar“ és „Oláh“ Fellakra oszlott.³⁰

Az eddig felsorolt 53 magyar, 12 szász, 1 magyar-szász vegyes és 2 magyar-román vegyes falu meglehetősen egy tömbben foglalja el a Kísszamos és a Nagyszamos megyénkhez tartozó szögét, továbbá a Nagyszamos jobbpartjának keskeny sávját közvetlenül a folyó mellett. Ettől a tömbtől távolabb is találunk azonban Szolnokdoboka területén XVI. századi szász és magyar telepeket. Szészárna régi német neve (Weizhorn) után következtetve eredetileg német lakosságú lehetett, de mivel itt, az uradalom, központjában lakott a birtokos magyar Harinnai Farkas család, a lakosságnak legalábbis részleges magyarosodásával kell számolnunk. Erre mutat az is, hogy nem evangélikus, hanem református temploma volt.³⁷ A Lápos völgyében ma is két magyar falu áll, Magyarlápos és Domokos. Az 1553. évi összeírás ugyan mindkettőt az „oláh“ falvak közé sorolja, de ez épolyan tévedés, mint ahogy előbb Péterházát a magyarok közé. Bizonyítja ezt az, hogy míg a magyar falvaknak mindenütt bírójuk (iudex), addig a román falvaknak vajdájuk vagy kenézük van. Így az 1553-iki összeírásban is Péterházán kenéz van, míg Magyarláposon és Domokoson bíró. Egyébként további bizonyíték is hozható fel: 1603-ban Magyarlápos terménytizedet fizet (ugyanakkor Domokosról hiányzik az adat, de kétségtelenül ez is terménytizeddel adózott). Mindkettőnek a középkor óta előbb római katolikus, majd protestáns egyháza van.³⁸ Kővárvidékén mind az 1556., mind az 1603. évi urbárium (IV. és VI. sz. mellékletek) kiemeli Sárosmagyarberkesz és Hagymáslápos magyarságát. A jelenlegi közigazgatási beosztás szerint ugyan mindkettő Szatmár megyéhez tartozik, de tekintettel

³⁴ Uo. VI, 52—53.

³⁵ 1632-ben vallják: „Az régi eleink idejében is ezen Szentgotthárd oláh és magyar falu volt“. Az elrománosodás azonban legfeljebb a XVI. sz. közepén mehetett végbe, mert 1507-ben jobbágynevek: Jakab, Osvát, Pásztor, Fekete, Feljáró, Gáspár (uo. VI, 346—347.).

³⁶ Uo. III, 445, magyar templomáról uo. 449.

³⁷ Uo. VI, 446.

³⁸ Uo. V, 21., III, 360.

Kővárvidék közigazgatási egységének múltjára, Szatmárhoz csatolt részeit is belekapcsoljuk tárgyalásunkba.

Ami mostmár a román települési területet illeti, az élesen oszlik két tájra. Míg a Kis- és Nagyszamos szögében a román telepek csak szórványokat alkotnak a magyar és szász falvak közt, addig a megye északi felében az említett magyar szigeteken kívül a románság alkotja úgyszólván az egyedüli nemzetiséget. Elsőnek Szamosújvár vidékét véve, ezen a területen forrásaink kifejezetten román falvakkal állítják Szentbenedeket (I. sz. melléklet). Kisszékét és Centét.³⁹ Ötvenedet fizetnek, tehát szintén román lakosságúak: Coptelke, Bátor, Erdőszombattelke, Kékesvásárhely, Füzesmikola, Kötke és Bálványoscsaba (I. sz. melléklet). Mohaly már a XIV. század óta mint román falu ismeretes,⁴⁰ Szamosmagasmarton 1461-ben ötvenedfizető románok éltek,⁴¹ Péterházának 1553-ban kenéze van s bár konkrét adatunk nincs, de a magyar lakosságra mutató egyházi stb. adatok híján valószínűséggel tartjuk a XVI. században román lakosságúnak Kapor, Aranyosszentmiklós és Szilágytő helységeket. Mint terménytizedtől mentes falvak szerepelnek ezek közül 1603-ban Bátor, Coptelke, Füzesmikola, Kisszék, Mohaly, Cente, Aranyosszentmiklós és Péterháza. Omlásalja és Füge falvakkal kenézeiről van tudomásunk,⁴² míg Alsó- és Felsőegres románságára, továbbá lakosságuk egy részének Moldvából való betelepítésére kétségbevonhatatlan adataink vannak.⁴³ Ezzel szemben Alsó- és Felsőoroszfalu jobbágysága kezdetben rutén volt, amint azt a falunév is mutatja s csak később románosodott el.⁴⁴ Mindezeket összevéve a szóbanforgó vidéken 20 román és 2 rutén falu állott a XVI. században, tehát még ha Fellak és Szentgotthárd románjait ide számítjuk is, a magyar és szász lakossághoz képest elenyésző kisebbségben maradtak. 1553 és 1590 közt keletkezett Csabaújfalú új román telep.⁴⁵

Az északi hegyvidék falvait két csoportban tárgyaljuk, először a Nagyszamos jobbpartján állókat, tehát a csicsói, láposi és szészármai uradalomhoz tartozókat s külön a kővárvidékieket.

³⁹ Genealogiai Füzetek 1910. 122.

⁴⁰ Fekete Nagy—Makkai, *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia*. Budapest, 1941. 201.

⁴¹ Z. Pâclișanu, *Un registru al quinquagesimei din 1461* (Fraților A. și I. Lapedatu. București, 1936.) 599.

⁴² Omlásalján 1585-ben, Fügén 1505-ben emlitenek kenézt (Szolnok-doboka vm. monographiája III, 468., V, 281.).

⁴³ Uo. III, 396—399.

⁴⁴ Uo. V, 310.

⁴⁵ Uo. II, 335.

Kifejezetten román falvaknak állítja az 1553. évi összeírás (II. sz. melléklet) a következőket: Libaton, Láposdebrek, Szászmező (még a XVII. században elpusztult falu Oláhlápos mellett). Macskamező, Lápospataka, Dánpataka, Borkút, Drágosfalva, Rogoz, Alsószöcs, Rohi, ezek mind Lápos tartozékai. Fennállt már ekkor Petőrét is. A tulajdonképeni csicsóvári tartozékokból: Csicsógyörgyfalva, Négerfalva, Emberfő, Gáncs, Csicsóhagymás, Alsóilosva (ez. 1405-ben még rutén falu),⁴⁶ Lábfalva, Csicsóújfalu, Felsőszöcs, Alsókosály, Felsőkosály, Szelecske, Kackó, Galgó, Kishavas, Csicsókápolna, Blenkemező, Csicsógombás, Bába, Nagyilonda, Szamossósmező, Nagyborszó, Refény (ma Szamossósmező része), Ilondapataka, Kisdoboka, Tordavilma. Ugyanakkor Désorbó mint rác, Pecsétszeg pedig nemzetiségi meghatározás nélküli falu szerepel, utóbbi esetében azonban alig foroghat fenn kétség, hogy román népességű volt. Nemzetiségi adatok híján, csupán abból következtetve, hogy római katolikus vagy protestáns egyházszervezetükről nem tudunk, valószínűleg román lakosságúnak tartjuk a szészármái uradalomnak 1560-ban (III. sz. melléklet) összeírt falvait: Középfalva, Kőfarka, Bélyegalja (ma Bethlen határ része Jeruzsálem néven), Kiskaján, Nagy kaján, Nagydebrek, Ispánmező, Dögmező.

A XVII. század elejéig a két Szamos szögében csak egy új (román) falu keletkezett: Csabaiújfalu (első említése 1590), a hegyvidéken azonban egész sora jött létre új (román) telepeknek, ami bizonyítja, hogy a település folyamata jóval később indult itt meg, mint délen s ennél fogva jóval tovább is tartott. A láposi uradalomban 1553—1584 közt Boérfalva, Karulyfalva, Ünőmező, Kohópatak, Kisdebrecen, Kupsafalva, Nemesbudafalva, 1584—1602 közt Sztojka falva, Kosztafalva, Tökés alakultak ki,⁴⁷ Csicsó tartozékai közül Horgospataka, Hollómező, Falkosány, Kishegy, Dülőfalva és Guga 1333—1590 közt települtek,⁴⁸ míg Szészárma uradalmában 1560—1600 közt keletkeztek Diófás (régén Oláhnyíres), Kisdebrek, Jávorvölgy (régén Pontinásza), Szita, Bethlenkörtvélyes, Lonkafalva, Egreshely, Felsőilosva és Csicsómező.⁴⁹

Kővár vidékén az első 49 román falut 1405-ben említik,⁵⁰ az

⁴⁶ Uo. II, 395.

⁴⁷ Uo. II, 208., IV, 227., VII, 48., IV, 394., II, 528., IV, 534., II, 287., VI, 502., IV, 421., VII, 27.

⁴⁸ Uo. IV, 38., IV, 29., III, 431., IV, 480., III, 349., III, 555.

⁴⁹ Uo. V, 262., V, 473., VI, 466., IV, 489., V, 62., II, 533., III, 403., IV, 127., II, 434.

⁵⁰ Csánki Dezső, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában* I, 548.

1566 körül keletkezett urbáriumban már 65 foglaltatik. Ezek (határozottan román faluk): Nagysomkút, Somkútpataka, Jeder, Szamostölgyes, Nagynyíres, Gyökeres, Kisjeder (eltűnt), Kisfentős, Nagyfentős, Pusztafentős, Csolt (valószínűleg azonos az 1566-ban említett Váralja faluval), Bucsonfalva, Törökfalva, Hávod, Szamoslukácsi, Pribékfalva, Magosfalva, Kővárhosszúfalva, Fehérszék, Dán falva, Kővárremete, Kovás, Kiskörtvélyes, Karuly, Szakállasfalva, Berkeszpataka, Kápolnokmonostor, Szurdukkápolnok, Rózsapatak, Révkápolnok, Lacház, Kováskápolnok, Kővárgyertyános, Kővárberence, Kővárfüred, Kecskés, Csernefalva, Csókás, Nagybozinta, Pusztabidegkút, Kolcér, Jóháza, Nagybuny, Szakadás, Sasfalva, Drágavilma, Szalmapatak, Erdőszállás, Kőváralja, Pórkerec, Kővárgara, Nagykörtvélyes, Lemény, Létka, Kocsoladfalva, Kismező, Kővársolymos, Aranymező, Gyulaszeg, Csokmány, Szamoshéviz, Kisnyíres, Révkörtvélyes, Hosszúrév, Büdőspataka (Révkörtvélyesbe olvadt). Nem szerepelnek az urbáriumban, de akkor már fennálltak: Koltó, Koltókatalin, Kővárkölcse, Erdőaranyos.

Itt is nagymérvű új telepítés történt a XVI. század második felében; az 1603. évi urbáriumban (VI. sz. melléklet) a következő új falvak említetnek: Nagyhegy, Kötelesmező, Nyárfás, Haragosalja (?), Haragos, Korbfalva (eltűnt), Jávoros, Tehénpataka (eltűnt), Kővárfonác, Szamosfericse (?), Jávorfalu, Darusa, Szappanpataka, Dióspatak, Pirosa, Frinkfalva, Kisbozinta.

Összegezve tehát a két terület román falvainak számát, a Nagyszamos jobbpartján elterülő hegyvidéken a XVII. század elején 74, Kővárvidékén pedig 85 román falu állott.

A nemzetiségi helyzet lerögzítése után következő feladat a lakosság lélekszámának megállapítása lenne. Előre kell bocsájtanunk, hogy forrásaink sehol sem közölnek abszolút lélekszámot, hanem rendszeren a családfők, illetőleg a jobbágyháztartások számát adják meg. Az 1553. évi szamosújvári összeírás, továbbá mindkét 1603. évi összeírás a jobbágyok, tehát a családfők számát adja, a Harinai Farkas-javak 1560. évi összeírása a házakat számlálja, az 1566. évi kövári urbárium névszerint sorolja fel a jobbágy-családfőket, míg az 1553. évi csicsóvári összeírásban az adózásra képes jobbágyokat portánként, a szegényeket családfőnként írták össze. Az 1560-i összeírás adatait igen nehéz átszámítani, mert nem tudhatjuk, hogy egy ház valóban egy háztartásnak felelt-e meg. Tekintettel azonban arra, hogy meglehetősen csekély számú faluról van szó, ha egy házat egy háztartással, azaz egy családfővel egyenértékűnek vesszünk is, ez nem jelenthet

komoly hibaforrást az általános helyzetre való következtetésnél. Komolyabb kérdés a csicsóvári összeírás átszámítása. A „porta“ mint adóegység, változó számú jobbágyháztartást foglalt magába, mert nem a lélekszám, hanem a vagyoni helyzet volt az irányadó a portaszám megállapításánál.⁵¹ Talán nem tévedünk azonban, ha jelen esetben a „porta“ kifejezést másként értelmezzük. A szóbanforgó összeírásban ugyanis a „porta“, „sessio“ és „locus“ kifejezések azonos értelemben használtak, tehát a porta itt egy jobbágyteleknek felel meg. Amint az 1566. évi kővári urbáriumból látjuk, a jobbágyok egy része egész, más része fél telket bír. Ha utánaszámolunk, kiderül, hogy 2 kővárvidéki magyar faluban 45 egésztelkes és 43 féltelkes, 22 román faluban pedig 157 egésztelkes és 156 féltelkes jobbágy lakott, ami annyit jelent, hogy körülbelül ugyanannyi egész-, mint féltelkes jobbágy volt. Elismerjük, hogy ez az arány talán véletlen eredmény, de mint-hogy más kulcs nem áll rendelkezésünkre, meg kell kísérelnünk alkalmazását a földrajzilag egyébként is hasonló fekvésű Csicsóvidék portáinak átszámításánál. Ha ennek az átszámításnak a próbáját megcsináljuk, feltételezésünkben még csak megerősödhetünk. Ugyanis a csicsóvidéki 13 magyar falunak, ugyanannyi egész jobbágytelket, mint féljobbágytelket számítva, 1553-ban mintegy 600 jobbágycsaládra jön ki a lélekszáma, egy falura tehát átlagban 46 jobbágycsalád esik. Viszont az abszolút számokban megadott szamosújvárvidéki magyar és szász jobbágycsaládok száma 570, ami a 12 falura elosztva az előbbi átlagszámnak teljesen megfelelő falunkénti 47-es átlagszámot eredményez. A, román falvaknál ugyan ez az arányszám-pár nem felel meg egymásnak ilyen pontosan (40 román faluban Csicsó vidékén az átszámítás szerint 909 jobbágycsalád él, átlagban tehát 22, míg Szamosújvár 9 román tartozékában 136 család, átlagban tehát, 15), az eltérést azonban megmagyarázhatja a kiindulásul szolgáló két faluszám (40 és 9) aránytalansága is.

Az alábbiakban összesítő táblázatát adjuk az ismertetett számítási módszerekkel nyert lélekszám-adatoknak.⁵²

⁵¹ Juhász Lajos, *A porta története 1526—1548*. Századok, pótfüzet 1936. 549—551.

⁵² A táblázatban a vízszintes vonal azt jelenti, hogy a megadott időpontra vonatkozólag nem rendelkezünk adattal, a kereszt elpusztult, lakatlan falut, az „új“ szó pedig azt, hogy a megadott időpontban a falu még nem volt kialakulva. A porták már említett, átszámítási módszere révén néha tört számok adódtak. Ezt a kérdést úgy oldottuk meg, hogy két tört számos számot egyeztetünk, hol egyikhez, hol másikkal csapva a fél lakós-számot. Így a végeredmény semmiben sem változik.

I. Falvak a Nagy- és Kiszamos szögében.

Magyar falvak	1553	1603	Román falvak	1553	1603
Gerla	33	+	Szentbenedek	16	—
Szamosújvárnémeti	131	10	Coptelke	18	13
Nyíres	71	25	Bátony	30	25
Bálványosváralja	61	34	Erdőszombattelke	17	1
Vice	40	+	Kékesvásárhely	8	—
Szépkenyerűszent- márton	50		Füzesmikola	14	5
Ördögösfüzes	65	20	Bálványoscsaba	8	3
Szentmargita	*103	16	Péterháza	15	+
Apanagyfalu	—	+	Kisszék ⁵⁰	30	6
Mányik	—	+	Cente ⁵⁷	12	5
Bőd	—	+	Mohaly	—	6
Almásalom	—	15	Aranyosszentmiklós	—	5
Magyardécse	—	39	Csabaújfalú	új	9
Boncnýires	—	2			
Császári	—	1			
Vasasszentgyed	—	3			
Vasasszentiván ⁵³	66	2			
Sajósárvár	—	+			
Nagydevecser		8			
Kisdevecser	—	6			
Búza ⁵⁴	54	4			
Feketelak	—	5			
Melegföldvár	—	3			
Kispulyon	—	5			
Mikeháza	*8	—			
<i>Szász falvak</i>					
Kentelke	31	7			
Szászszeptjakab	26	14			
Kerlés	31	6			
Árokalja	30	3			
Sajómagyaros ⁵⁵	33	9			

Nincs adatunk Magyarborzás, Göc, Noszoly, Ketel, Szamos-hesdát, Vízszilvás, Sajószentandrás, Bethlenkeresztúr, Cege, Szász-zombor, Kékes, Mezőverese gyháza, Dellőapáti, Árpástó, Sajó-udvarhely, Szék magyar, Magyarberéte, Bődön, Aranyosmóric, Cegőtelke, Szászens, Kékesújfalú, Szentmáté és Újös szász, Ka-

Csillaggal jelöltük azokat a falvakat, melyeknek lélekszámát porták után számítottuk ki.

⁵³ Vasasszentivánon 1571-ben 66 házban 200 jobbágylélek volt (Szolnokdoboka vm. monographiája VII, 73.).

⁵⁴ Búza jobbágycsaládfőinek számát meg lehet állapítani abból, hogy 1594-ben felerészében 27 jobbágy lakott (uo. II, 307.).

⁵⁵ Sajómagyaros adata 1560-ból való (III. sz. melléklet).

⁵⁶ A lélekszámadat 1600-ból való (Genealogiai Füzetek 1910. 122.).

⁵⁷ 1590-ben 12 ház jobbágy (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 508.).

por, Szilágytő, Omlásalja, Füge, Alsó- és Felsőegres, Alsó- és Felsőoroszfalu *román* ill. *rutén*, továbbá Vasasszentgotthárd és Fellak magyar-román vegyes falvokról.

II. Falvak a Nagyszamos jobb partján.

<i>Magyar falvak</i>	1553	1603	<i>Magyar falvak</i>	1553	1603
Retteg	*168	17	Kapjon	*33	4
Felőr	*68	—	Magyarláros	*68	34
Csicsókeresztúr	*75	14	Domokos	*30	—
Várkudu	*34	—	Szészárma ⁵⁸	26	—
Baca	*43	—	Kozárvár	—	6
Csicsómihályfalva	*40	—	Kismonostorszeg	*30	+
Alőr	*27	3			
<i>Román falvak</i>	1553	1603	<i>Román falvak</i>	1553	1603
Csicsógyörgyfalva	*64	12	Macskamező	*9	3
Négerfalva	*48	5	Lápospataka	*7	4
Emberfő	*7	+	Dánpataka	*16	6
Gáncs	*23	5	Borkut	*25	3
Csicsóhagymás	*42	15	Drágosfalva	*46	8
Alsóilosva	*50	+	Rogoz	*43	19
Lábfalva	*18	8	Alsószőcs	*25	2
Csicsóújfalu	*26	5	Rohi	*16	—
Felsőszőcs	*29	—	Petőré	—	4
Alsókosály	*34	16	Nemesbudafalva	új	6
Felsőkosály	*24	+	Kupsfalva	új	12
Szelecske	*34	—	Sztojkafalva	új	1
Kackó	*57	24	Kisdebrecen	új	+
Galgó	*19	+	Kohópatak	új	+
Kishavas	*5	—	Karulyfalva	új	8
Csicsókápolna	*7	—	Ünőmező	új	3
Blenkemező	*10	8	Boérfalva	új	5
Csicsógombás	+	—	Kosztafalva	új	3
Bába	*8	4	Guga	új	+
Nagyilonda	*14	—	Falkosány	új	+
Szamosósmező	*45	—	Kőfrinkfalva	új	+
Refény	*8	—	Középfalva ⁵⁹	36	—
Nagyborszó	*12	—	Kőfarka	24	—
Ilondapataka	*2	3	Bélyegalja	18	—
Kisdoboka	*12	—	Kiskaján	40	—
Tordavilma	*12	+	Nagykaján	24	—
Désorbó	—	9	Nagydebrec	22	6
Láposdebrec	*11	11	Ispánmező	38	—
Libaton	*23	15	Dögmező	33	—
Szászmező	*4	—			

Nincs adatunk Szamoskócs, Virágosberek, Bethlen, Somkerék *magyar*, Pecsétszeg, Horgospataka, Hollómező, Kishegy, Dülő-

⁵⁸ Az adat 1560-ból való (III. sz. melléklet).

⁵⁹ E 8 falunál az adat 1560-ból való (III. sz. melléklet).

falva, Tökés, Diófás, Kisdebrek, Jávorvölgy, Szita, Bethlenkörtvélyes, Lonkafalva, Egreshely, Felsőilosva és Csicsómező román falvakról.

III. Falvak Kővár vidékén.

<i>Magyar falvak</i>	1566	1603
Sárosmagyarberkesz	59	60
Hagymáslápos	39	38

<i>Román falvak</i>	1566	1603	<i>Román falvak</i>	1566	1603
Nagysomkút	39	71	Szakadás	12	12
Somkútpataka	16	48	Sasfalva	12	22
Jeder	16	35	Drágavilma	17	22
Szamosötölgyes	8	12	Szalmapatak	8	—
Nagynyíres	28	30	Erdőszállás	—	13
Gyökeres	+	3	Kőváralja	28	21
Kisjeder	3	2	Pörkerec	21	10
Kisfentős	12	13	Berkeszpataka	8	33
Nagyfentős	9	12	Kővárgara	10	16
Pusztafentős	3	+	Nagykörtvélyes	10	20
Csolt	+	14	Lemény	16	1
Bucsonfalva	+	31	Létka	12	3
Törökfalva	—	41	Kocsoládfalva	4	+
Szamoslukácsi	16	32	Kismező	18	9
Pribékfalva	19	31	Kővársolymos	4	+
Magosfalva	15	20	Aranymező	32	9
Kővárhosszúfalva	17	29	Csokmány	22	3
Fehérszék	25	32	Szamoshévíz	14	8
Dánfalva	—	16	Kisnyíres	26	24
Kővárremete	31	29	Révkörtvélyes	7	4
Kovás	19	42	Hosszúrév	19	+
Kiskörtvélyes	7	5	Büdöspataka	9	3
Karuly	21	18	Erdőaranyos	—	5
Szakállasfalva	16	17	Kővárkölcse	—	14
Kápolnokmonostor	11	11	Gyulaszeg	—	7
Szurdukkápolnok	—	19	Nagyhegy	új	12
Rózsapatak	13	18	Kővárfonác	új	21
Révkápolnok	13	20	Kötelesmező	új	8
Lacház	11	19	Nyárfás	új	+
Kováskápolnok	15	23	Haragosalja	új	5
Kővárgyertyános	3	9	Korbfalva	új	4
Kővárberence	17	33	Jávoros	új	4
Kővárfüred	13	44	Tehénpataka	új	2
Csernefalva	21	29	Szamosfericse	új	5
Csókás	15	3	Jávorfalva	új	5
Nagybozinta	13	5	Darusa	új	7
Pusztahidegkút	10	7	Szappanpataka	új	5
Kolcér	13	23	Dióspatak	új	5
Jóháza	22	5	Pirosa	új	10
Nagybuny	20	17	Kisborszó	új	7

Nincs adatunk Kisbozinta, Koltó, Koltókatalin, Míszmogyorós. Kecskés, Haragos, Hávard, Zazár, Frinkfalva, Brébfalva *román* falvakra.

E három táblázat segítségével megkíséreljük a megye szóbanforgó részének lakosságát hozzávetőlegesen kiszámítani.

A Kis- és Nagyszamos szögében 10 magyar falu jobbágy-családfőinek számát ismerjük a XVI. század derekán, illetve második felében. Szamosújvárnémeti és Szentmargita kivételével, ahol a létszám a százat meghaladja, a többi 8 falunak nagyjából azonos számadatai vannak, összesen 440 család él bennük, átlagban tehát 55. Bizonyos támpontok alapján ezt az átlagot alkalmazhatni véljük a fennmaradó 30 magyar falura is, melyeknek számadatait nem ismerjük,⁶⁰ továbbá Vasasszentgotthárd és Felalak magyar lakosságára is, melyeket, mint részben magyar lakosságú falvakat, együtt veszünk egy magyar falunak. Ezek szerint e 31 faluban, átlagban 55 családot véve, 1705 magyar jobbágy-család jön ki, melyhez hozzászámítva Szamosújvárnémeti és Szentmargita 234 magyar családját s a 8 ismert számadatú falu 440 családját, ezen a területen 2379 családot s egy családra 5 főt számítva 11.895, azaz mintegy *12.000 magyar lakost tételezünk fel*. Szorosan csatlakozik ide a Nagyszamos jobbpartján a folyó mentén húzódó magyar falusor. 13 falunak az adatait ismerjük a két távolabb eső láposvidéki faluval (Magyarláros és Domokos) együtt, ezek közül azonban Retteg és Mikeháza, mint a többtől nagyon elütő számú lakossággal bíró falvak, átlagszámításnak nem képezhetik alapját, tehát a fennmaradó 9 szamosjobbparti falu 376 magyar családjának átlagát, 42-öt alkalmazzuk az ismeretlen adatu 4 szomszédos magyar falura is s így ezekben 168 magyar családot nyerünk. Ehhez hozzáadva Retteg, Mikeháza és láposvidéki két falu családjait, a Nagyszamostól északra 818 családra, azaz 4090 főre, tehát körülbelül *4.000 lélekre tehetjük a magyarság számát*. Tekintetbe kell vennünk azonban, hogy a falvak nagyrésztében jelentős számú színmagyar nemesség élt, továbbá Szamosújvár várának 1590-ben a jobbágyok közé be nem

⁶⁰ Egyes falvaknak ismerjük részlakosságát, azaz egy-egy rész-birtokon élő jobbágy-családainak számát. Így Bődön 1505-ben 7 (Szolnok-doboka vm. monographiája II, 265.), Nagydevecseren 1570-ben 10 (uo. III, 303.), Feketelakon 1596-ban 20 (uo. III, 437.), Sajósárváron 1475-ben 26 (Orsz. Levéltár, Bethlen It.), Szamoshesdátton 1600-ban 14, Vizszilváson ugyanakkor 15 (Genealogiai Füzetek 1910, 120.), Szászcencsen 1601-ben 11 (Erdélyi Múzeum 1912, 244.) jobbágy élt a falu egy-egy részében, tehát nyugodtan számíthatjuk, hogy az egész faluban legalább még egy annyi, de természetesen gyakran még több lakott.

számított 92 magyar gyalog puskás darabontcsaládja lakott a környező falvakban⁶¹ s Bethlen várának is volt valamelyes magyar helyőrsége, ami legalább újabb 1000 lélekkel növeli a magyarság számát. Mindezek alapján talán joggal tételezzük fel, hogy a megye keleti felében a XVI. század derekán mintegy 17.000 magyar lélek lakott.

Ami a megye keleti határszélén 13 faluban, egy tömbben lakó szászokat illeti, 5 ismert adatú falujukban ekkor 151, átlagban tehát 30 család élt. A szász és magyar faluk lakosságátlagának különbségét a legnagyobb valószínűség szerint a szászok csökkenő tendenciájú szaporodása okozta; tudjuk, hogy a születéskorlátozás náluk igen korán fellépett. Nem tévedünk talán, hogy ha ebből kiindulva, a fennmaradó 8 szász faluban is azonos átlagot veszünk fel s így összesen 390 családot, azaz 1950 lelket, következőleg *mintegy 2.000 szász lakost tételezünk fel*. Amennyiben egyes ismeretlen adatú falvak mégis nagyobb családfőszámmal rendelkeztek volna, ezt a hibaforrást kiegyenlíti a családonkénti 5 lélek felvétele, ami az említett gyengébb szaporodás miatt optimista számításnak mondható.

E magyar és szász faluk közt elszórva fekszik 22, illetőleg Vasasszentgotthárd és Fellak románjaival (a két falut, vegyes lakosságára való tekintettel egynek véve) 23 román falu. Közülük 11-ben 182, átlagban 16 család élt. Feltételezve (s nincs semmi okunk, hogy miért ne tételeznők fel), hogy ez az átlagszám a fennmaradó 12 falura is érvényes, további 192 román családdal kell számolnunk, összesen tehát 1870 lélekkel. Feltéve, hogy némelyik faluban mégis a románság kárára tévedtünk, kikerekítve *2000 lélek román lakost veszünk fel*.

A Nagyszamostól északra eső hegyvidéken, Csicsó, Lápos és Szészárna tartozékaiban 45 faluban 1070 román családot írtak össze a század közepén, átlagban tehát 24-et. Ha a 3 ismeretlen adatú, de akkor már fennállt román (illetőleg Désorbó esetében rác) falut ezzel az átlagszámmal értékeljük, akkor 1242 családra, azaz 6210 lélekre jön ki a számítás. Minthogy a rövidesen beolvadó szláv (rutén, rác) lakosság amúgy is a románság számát gyarapította, ezuttal is odaszámítjuk, mint délen is a két Orosz-falu esetében. *Igy ezen a vidéken a románság száma 6000—6200 lélekre tehető.*

Kővárvidékén épen az 1566-iki összeírás elkészülését közvetlenül megelőző időben a vár környékén néhány falu háború követ-

⁶¹ Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 207.

keztében elpusztult s részben ennek a körülménynek írhatók rovására a felsorolt elhagyott jobbágytelkek is, ezért a falukénti lakosságátlag rosszabb, mint a megye északkeleti hegyvidékén. Ez azonban a lélekszám kiszámításánál nem gátló körülmény, mert csaknem minden akkor létező faluról vannak adataink. 2 magyar faluban 98 család, azaz körülbelül 500 jobbágy, 58 román faluban pedig 839 család, azaz mintegy 4195 lélek lakott. Ha ide számítjuk az ismeretlen adatú, de altkor már fennállt 13 falu feltételezett lakosságát is, sem tehetjük *a kővárvidéki románságot 5.000 léleknél többre.*

A fenti számításokat összegezve, a mai Szolnokdoboka megye területének szóbanforgó, mintegy háromnegyed részén (ideszámítjuk a jelenleg Szatmármegyéhez csatolt, de akkor Kővárvidékhez tartozó nagysomkúti járást is), a XVI. század közepén körülbelül *17.500 magyar, 2.000 szász és 13.200 román élhetett.* Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ebből a számsorból nem következtethetünk az egész megye lakosságának nemzetiségi megoszlására, mert a délnyugati negyedrészen, melyet itt adatok híján nem tárgyaltunk, a mondott időben mintegy 35 magyar és 60 román falu volt⁶² és ismerve a fálvagnak nemzetiségi viszonyok szerinti lélekszámkülönbségeit, a magyarságnak újabb jelentős arányszámnövekedésével kell számolnunk az egész megye átlagában.

Feltűnő körülmény, hogy az északi hegyvidéken mennyivel kevesebb ember lakik (kb. 12.200), mint a félakkora dombos és síkvidéken (beleszámítva a Nagyszamos jobbparti völgyét is: 19.000). Ez a tárgyalt korban nem egyedülálló, sőt országosan általános tünet és a földrajzi viszonyok mellett összefüggésben áll a lakosság foglalkozásával is. A földművelő és iparos magyarok és szászok természetesen nagyobb agglomerációkban élnek, mint a pásztorkodó s legfeljebb igen kezdetleges földműveléssel foglalkozó románok. 1552-ben pl. a biharmegyei adóróvók a megyében 11.881 portát találtak s ezekből 10.237 esett a dombvidéki és síksági magyar, 1.644 pedig a hegyvidéki román településterületre, bár az utóbbi az egész megye területének több mint 40%-át tette.⁶³ Hasonló az eset a Zaránd- (ma részben Arad-, részben Hunyad-) megyei világosvári uradalomban, itt 1525-ben 100 román faluban 1.388 román családfőt írtak össze, tehát átlagban még 14 család sem esik egyre.⁶⁴ 1450 és 1478 között Ugocsamegye

⁶² Makkai i. m. 7—10.

⁶³ Jakó Zsigmond, *Bihar megye a török pusztítás előtt.* Budapest, 1940. 187

⁶⁴ Országos Levéltár, Dl. 37000.

9 rutén-román „oláh“ falujában 85, ugyanakkor a szomszédos fi magyar faluban 282 jobbágycsalád élt, tehát míg az előbbiekre még 10 család sem jutott, addig a magyar falvak átlaga 56.⁶⁵ A példákat tetszés szerint szaporíthatnók.

Bármennyire is emelkedett az állandó bevándorlás révén a románság arányszáma a magyar és szász lakosságéhoz képest, a természetes fejlődés mégis a magyarságnak kedvezett volna, mert a földművelésre alkalmas, tehát a népszaporulatot könnyebben befogadó vidék az ő ősi szállásterülete volt, míg a románlakta hegyvidék hamarosan elérte volna a telítettséget s így a bevándorlásnak is magától meg kellett volna szünnie. A történelmi események azonban gondoskodtak róla, hogy a hegyvidék román népszaporulata s az újonnan bevándorló románok a magyar települési területen is elhelyezkedhessenek, nem a magyarság es szászság között, hanem azok helyén. Dolgozatunk első részében közöltük az egykorú szemtanúk leírásait az 1601 és 1603 közt Erdélyt ért pusztításokról s ezek az egymást kiegészítő és hitelesítő források egyöntetűen nemcsak a lakosság földönfutóvá tételét, elűzését, hanem egyenesen fizikai megsemmisítését mutatják be. Épen ezért, mikor az 1603. évi összeírásokat értékeljük, nem tulajdoníthatunk túlzott értéket egy olyan felfogásnak, hogy a falvak lakossága a veszedelem elől más vidékre húzódott s később jórészt visszatért, mert épen az adatok mutatják, hogy a pusztulás igen nagy területekre terjedt ki s a közbiztonság úgyszólván egész Erdély területén megszűnt. Havaselve és Moldva is épen ezekben az években volt kitéve olyan népirtó dúlásoknak, hogy aligha tételezhetjük fel az erdélyi jobbágyságról a dél és kelet felé való kivándorlást.⁶⁶ Kővárvidékét ebben az időben aránylag kevésbé sújtották a háborús viszontagságok, esetleg ide menekülhetett volna, mint legközelebb eső védettebb területre, a szolnokdobokai népesség, de az 1603. évi részletes urbáriumban erre vonatkozólag semmi utalás, nem található s a lakosság száma sem duzzadt fel 1566 óta olyan mértékben, hogy ezt a gondolatot komolyan fontolóra kellene vennünk. Meg kell maradnunk tehát amellett, hogy a szolnokdobokai népességnek az a hányada, mely a XVI. század közepi és az 1603. évi lélekszám különbségét teszi, tekintélyes részében a vérengzések, az éhínség és a pestis áldozata

⁶⁵ Szabó István, *Ugocsa megye*. Budapest, 1937, 127.

⁶⁶ Baksics Péter gallipoli püspök 1640-ben hallotta Havaselvén, hogy Mihály vajda idejében még 14.000 falu volt az országban, de a háborúk miatt számuk leolvadt közel 2000-re (Szamota István, *Régi utazások Magyarországon és a Balkán-félszigeten*. Budapest, 1891. 278.).

lett, vagy a tatárok hurcolták rabszolgaságba, ami az erdélyi népesedési viszonyok szempontjából teljesen egyértékű a halállal.

Ha az 1603. évi lélekszámadatokat vizsgáljuk, első látásra szembetűnik, hogy a pusztulás méretei vidékenként erősen különböznek. Így például a Kis- és Nagyszamos szögében van egy a környezetből élesen kiváló falucsoport (Nyíres, Bálványosvár-alja, Ördöngösfüzes, Almásmalom, Magyardecse 133 családdal és két román falu: Bátöny és Coptelke 38 családdal), mely a nagyobb lélekszámátlagból következően, aránylag kevesebbet szenvedett. Ha azonban megvizsgáljuk a velük közvetlenül határos környező falvakat, látjuk, hogy köröskörül mindenütt lényegesen nagyobb a pusztulás. Szentmargitán 16 jobbágy maradt, Apanagyfalun, Bődön, Vicén egy sem, Szépkenyerűszentmártonban 7, Erdőszombattelkén 1, Kötken, Bálványoscsabán 3—3, Fűzesmikolán 5, Gerlán egy sem, Szamosújvárnémetin 10, Péterházán egy sem. Ebből nyilván az következik, hogy az előbb említett hét falu védettebben feküdt s ha a térképre nézünk, valóban láthatjuk, hogy egytől-egyig magasabb dombok közt, sűrű bükkerdőfoltok szomszédságában, a többiekhez képest hozzáférhetetlenebb helyen találhatók. A várak (Szamosújvár, Bethlen, Beszterce) ostromára felvonuló seregek nyilván a Szamos völgyében, vagy a mezőségi tavak s a Mélyes és a Sajó mentén vezető utakat használták, ezért nagyobb ezeken a területeken a pusztulás.

A lélekszám-adatok átszámításánál ezúttal nem találtuk helyesnek a szokásos családonkénti 5-ös átlagot venni, mert a hajdúk, az éhség és a pestis annyira megtizedelték a lakosságot, hogy aligha volt család, amelyiknek egy vagy más tagja áldozatul ne esett volna. Ezért egy családra csak 4 lelket számítunk, abban a tudatban, hogy talán még ez a szám is túlzott. Így a Bálványosvár-alja-környéki 5 magyar falu lakosságát 532, a két román faluét 192 főre tehetjük. A további, ezektől délre és keletre fekvő 20 magyar falu annyira el volt néptelenedve, hogy mindössze 72 család (átlagban tehát még 4 sem) jutott egyre. Úgy látszik, valamivel jobb helyen feküdtek a szász falvak, mert közülük ötben 39 család, átlagban tehát 8 élt. Minthogy azonban nem áll módunkban a magyar és szász falvak lélekszámkülönbségének okait biztonsággal megállapítani, nem merjük a hiányzó adatú falvaknál nemzetiségi megkülönböztetés szerint a kétféle kulcsot alkalmazni, így tehát a közös átlagot (4) vesszük, azaz azoknál a falvaknál, melyeknek nem áll rendelkezésünkre számadata, mind a magyar, mind a szász lakosságuaknál, átlag 4 megmaradt

jobbágycsaládot tételezünk fel.⁶⁷ Ezek szerint 37 magyar faluban 140, 13 szász faluban 61 család maradt. Az amúgy sem nagy lélekszámú román falvak természetszerűleg kevesebbet vesztek, mindenesetre azonban többet, mint a kivételes helyzetben lévő Bátony és Coptelke. A további 10 faluban 43 család élt, átlagban tehát 4, ezt a számot alkalmazva az ismeretlen adatú 11 román falura is, az összes román családok számát 135-re tesszük.

A Nagyszamos északi partja, bár hadiútba esett, láthatólag mégis kevésbé pusztult el, a lakosság a közeli hegyekben ideiglenes menedéket találhatott. 6 magyar faluban itt 78, átlagban 13 család élt, 17 magyar faluban tehát mintegy 221. Ugyanígy a 40 ismert adatú román falu 233 családjából következtetve (átlag 6), 73 akkor létező falura 431 családot számíthatunk. Az így nyert számokat összeadva, a megye keleti felében 1603 őszén kb. *1976 magyar, 244 szász és 2364 román él*, ami kétségbevonhatatlanul bizonyítja, hogy a hegyvidék, minden háborús veszély esetén nagyobb védelmet nyújt lakosságának, mint a síkság.

A háborús évek kétségtelenül Kővár vidékét is megpróbálták; a táblázatból látható, hogy különösen a szurduki Szamoskanyarban pusztultak el erősen a faluk, tehát azon a vidéken, mely közvetlenül csatlakozik Csicsó és Lápos ugyancsak feldult tartományához. A helyzet itt mégis hasonlíthatatlanul jobb, mint a megye keleti felében, még akkor is, ha a 82 faluban lakó 1330 családot nem egyenként 5, hanem (tekintettel a részben elpusztult falvakra) szintén 4 lélekkel számítjuk át. Így a két magyar falu lélekszámát 392-re, míg a 80 román faluét 4828-ra tesszük. Az 1566-iki 5.000 lakozhoz képest, az ismeretlen adatú 11 falut a 16-os átlagszámmal számítva át, még mérsékelt népszaporulattal is számolhatunk (mintegy 5.500 román lélek), bár a természetes fejlődés megakadására utal az elégett és elhagyott, tehát lakatlan telkek igen nagy száma (1.148).

A megye keleti felében nemcsak a lakosság abszolút lélekszámában beállt óriási csökkenést kell számításba vennünk, hanem a természetes szaporulat kiesését is, melyet sajnos nem áll módunkban értékelni. A számok — bármiiven hozzávetőlegek is — világosan beszélnek: *a magyarság lélekszámának 85%-át, a szászság 88%-át, a románság 45%-át veszttette el s míg a ma-*

⁶⁷ Az 1603-iki jegyzékben nem szereplő falvak közül kettőről biztosan tudjuk, hogy ezekben az években teljesen elpusztultak. Vasasszentgotthárdra még 1632-ben is telepítenek románokat az elnéptelenedés pótlására (Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 347.), míg Szászensc még 1615-ben is pusztán állt (uo. III, 393.).

gyarság eddig a szóbanforgó területeken abszolút többséget alkotott, most erősen kisebbségbe került, mert számát még a nemesiség és más nem-jobbágy-rendű népelemek hozzászámításával sem lehet 1603-ban 2.500-nál többre tenni, míg a románság ugyanakkor, épen települési területének aránylagos megkíméltetése révén mintegy 7.200 főt számlálhatott. Érzékeny volt a szászok vesztesége is, körülbelül 250 fővel úgyszólván számba nem jövő népelemmé váltak.

Nem tartozik dolgozatunk keretébe a pusztulás népesedési következményeinek tárgyalása, mindössze csak utalunk itt arra, hogy a nyertes fél a románság volt, mely Kővár vidékéről aránylag érintetlen tömegeket szállíthatott a megye déli részének újjátelepítéséhez. A XVII. századeleji összeírásokban a megye falvaiban egyre gyakrabban tűnnek fel a Chioran (Kővári) és Moldovan (Moldvai) nevek, jelezve, hogy honnan származott az új lakosság, mely a kivészett magyarság helyét elfoglalta.⁶⁸

⁶⁸ Országos Levéltár, Kolozsmonostori urbariumok, fasc. 26.1644—45.

ADATOK

I

1553. október 28.

A kolozsmonostori konvent Kendi Ferenc vajda rendeletére összeírja Szamosújvár tartozékait és jövedelmeit.

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando, divina favente clementia Romanorum, Hungariae,^a Boemiae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino eorum clementissimo conventus monasterii beatae Mariae virginis de Colosmonosthra, orationum in domino devotarum suffragia perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas nos literas spectabilis et magnifici domini Francisci Kendy de Zenth Iwan,¹ wayvodae Transsilvani et Siculorum comitis etc. pro parte spectabilis et magnifici domini Stephani Dobo de Rwzka,² wayvodae similiter Transsilvani et Siculorum comitis etc. collegae sui confectas et emanatas, nobis amabiliter loquentes et directas, honore quo decuit recepisse in haec verba:

Franciscus Kendy de Zenth Iwan wayvoda Transsilvanus et

a) Az eredeti szövegben az „ae“ hangjelzés helyett következetesen a középkori szokásnak megfelelő „e“ áll.

¹ Vasasszentiváni Kendi Ferenc, a dunántúli Szalók nemzetségnek egy még a középkorban Erdélybe került ágából származott, atyja, Antal erdélyi alvajda volt. Őmaga Zápolyai János mellett kezdte pályafutását, tárnokmester lett, de mivel résztvett a Majláth-féle összeesküvésben, a király száműzte s csak Izabella kegyelmével térhetett haza. Miután Erdély Habsburg Ferdinánd kezére került, ez a lemondott Báthori András helyébe 1553-ban őt és Dobó Istvánt nevezte ki vajdakká. Ennek ellenére tevékeny részt vett Izabella visszahívásában, később azonban a királyné, mivel többekkel együtt hatalmának korlátozására tört, 1558. szeptember 1-én megölette. Közéleti pályafutására vonatkozólag lásd az Erdélyi Országgyűlési Emlékek I. és II. kötetét. Leszámazását ismerteti Nagy Iván, *Magyarország családai* VI, 200.

² Ruszka Dobó István, Domokos fia, 1549-ben lett az egri vár kapitánya s 1552-ben történt hőies védekezésével országos nevet szerzett magának. 1553-ban Habsburg Ferdinánd Kendi Ferencsel együtt erdélyi vajdának nevezte ki, az erdélyiek rokonszenvét azonban nem sikerült megnyernie s 1556-ban fogságba vetették, ahonnan csak szökéssel menekülhetett. A királyi Magyarországon sem kísérte pályáját szerencse. 1569-ben összeesküvés gyanúja miatt bebörtönözték s bár 1572-ben kiszabadult, röviddel rá meghalt (Nagy Iván i. m. III, 328.).

Siculorum comes etc. amicis suis reverendis conventui monasterii beatae Mariae virginis de Colosmonosthra salutem et amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona spectabilis et magnifici domini Stephani Dobo de Ruzka, collegae nostri, qualiter ipse de et super universis inventariis castri Wywar³ vocati in comitatu Zolnokinteriori existentis habiti, aliisque bonis et iuribus possessionariis ad idem castrum attinentibus, eorundemque fructibus ac utilitatibus regestrum inventarii per vestrum testimonium confici et conscribi facere vellet pro iurium suorum tuitione. Amititias igitur vestras harum serie requirimus diligenter et nichilominus eisdem autoritate qua fungimur committimus, quatinus vestros mitatis homines pro testimonio fidedignos, qui praemissa inventaria arcis Wywar ac bona et iura possessionaria ad idem castrum pertinentia, fructusque et quaslibet utilitates eiusdem oculata revisione cognoscere debeant et tandem vos super ipsa oculata revisione testimoniorum vestrorum literas vestras regiae maiestati domino nostro elementissimo sonantes iurium praefati domini collegae nostri ad cautelam extradare et concedere modis omnibus debeatis et teneamini, iure et iustitia requirente. Datum ex Zenth Iwan, dominica proxima ante festum beati Galli confessoris, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Quibus receptis nos amicabilibus petitionibus praefati domini wayvodae satisfacere cupientes, ut tenemur, nostros homines, videlicet religiosos viros fratrem Stephanum sacerdotem custodem ac nobilem Ioannem Literatum notarium nostros Conventuales ad praemissam oculatam revisionem inventariorum arcis Wywar ac bonorum et iurium possessionariorum ad idem castrum pertinentium, fructuumque et quarumlibet utilitatum suarum recognitionem peragendos, nostris pro testimoniis fidedignos duximus transmittendos. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis concorditer et conscientiose retulerunt eomodo, quomodo ipsi feria quarta in festo videlicet beati Lucae evangelistae proxime transacto aliisque diebus immediate sequentibus ad id scilicet aptis et sufficientibus ad facies praedictorum castri Wywar ac universorum bonorum et iurium possessionariorum ac inventariorum eiusdem accessissent et ipsam oculatam revisionem per singulos pagos perambulantes perfecissent et executi fuissent tali modo.

Prima possessio Gerla⁴ habet iobagiones, qui censum integrum

³ Szamosújvart egy régebbi szerény erősség alapjain Martinuzzi (Fráter) György építtette a romladozó Bálványosvár szerepének betöltésére. Először, mint Bálványosújvart, 1540-ben említik. Martinuzzi halála után az addig az ő kezében volt fontos vár a kinevezett vajdák, előbb Báthori András, majd Dobó István székhelyéül szolgált. A visszatérő Izabella seregei 1556-ban hosszas ostrom után Dobót megadásra kényszerítették s Szamosújvár ettől kezdve az uralkodók birtoka lett. Uradalma előbb Bálványosvár volt tartozékaiból állott majd 1571—1573 közt a lerombolt Csicsó várának falvait is hozzácsatoltak (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 394., VI, 204—206.).

⁴ Gerla vagy Gerlahida a mai Szamosújvár város helyen állott falunak a neve (uo. VI, 138.).

solvere possent, octo, pauperes vero viginti quinque. Boves habent ad aratra quinque. Censum nullum habent praeter quottidianum servitium ad castrum Wywar fientem.

Secunda possessio Nemethy⁵ iobagiones habet potiores quinquaginta duos, iobagiones mediocris sortis habet viginti octo, pauperes habet quinquaginta unum. Censum sancti Martini habet, per unum bovem mactabilem singulis annis ad castrum dare tenetur. Boves habet ad aratra viginti duo. Molendinum unum habet in fluvio Zamos cum quatuor rotis.

Tertia possessio Zaaznyres⁶ colonos habet primae sortis undecim, mediocris sortis colonos habet quadraginta quinque, infimae sortis colonos, hoc est pauperes, qui nec censum dare possunt praeter servitium. habet quindecim. Censum ordinarium sancti Martini habent. Molendinum cum duabus rotis habent. Singulis annis per unum bovem mactabilem unum florenum Valentem ad castrum dare tenentur.

Zenth Benedek⁷ possessio Walachalis colonos habet primae sortis septem, mediocris sortis colonos habet octo, pauperem habet unum. Censum ordinarium sancti Martini habet. Bovem mactabilem tenetur unum. Quinquagesimam ovium dare tenetur.

Quinta possessio Warallya⁸ colonos habet primae sortis quindecim, mediocris sortis colonos habet quinque, pauperes habet quadraginta unum. Censum ordinarium sancti Martini habet.

Sexta possessio Kenthelke⁹ colonos habet primae sortis viginti quinque, mediocris sortis colonum habet unum, pauperes habet quinque. Censum ordinarium sancti^b habet. Molendina singula per tres rotas habentia habet tria. Boves habet ad aratra viginti duo.

Septima possessio Zenth Jakob¹⁰ colonos primae sortis habet septemdecim, colonos mediocris habet sortis octo, pauperem unum. Censum sancti Martini ordinarium habet. Bovem mactabilem unum tenetur.

Octava possessio Kerles¹¹ colonos habet potioris sortis quatuordecim, colonos mediocris sortis habet quatuor, pauperes habet tredecim. Censum ordinarium sancti Martini habent. Molendinum tres rotas habentem habet unum. Bovem mactabilem unum dare tenetur.

Nona possessio Arokallya¹² colonos habet potioris sortis viginti tres, pauperes septem. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem tenetur dare unum.

Decima possessio Orozfalwa¹³ colonos habet potioris sortis

^b „Martini“ tollban maradt.

⁵ Szamosújvárnémeti, Szamosújvártól ÉK.

⁶ Szásznyires, újabban Nyires, Déstől K.

⁷ Szentbenedek, Déstől DK.

⁸ Bálványosváralja, Déstől K.

⁹ Kentelke, Bethlentől DK.

¹⁰ Szászsztentjakab, uo.

¹¹ Kerlés, uo.

¹² Árokalja, uo.

¹³ Szeretfalva, Besztercétől DNy. Besztercenaszód megyében. Német neve ma is Reussen.

quinque, pauperes sex. Censum divi Martini habet. Molendinum unum cum tribus rotis habet. Quinquagesimam ovium dare tenentur et unum bovem mactabilem.

Undecima possessio Soffalwa¹⁴ colonos habet potioris sortis quindecim, pauperes habet sex. Censum divi Martini habet.

Duodecima possessio Wycze¹⁵ colonos habet potiores sex, mediocris sortis habet colonos quinque, pauperes habet viginti novem. Censum divi Martini habet et bovem mactabilem tenetur dare unum.

Tredecima possessio Zenth Marton¹⁶ colonum habet potioris sortis unum, mediocris sortis colonos habet tredecim, pauperes triginta sex. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem tenetur dare unum.

Decima quarta possessio Fyzes¹⁷ colonos habet potioris sortis viginti tres, mediocris sortis habet colonos sedecim, pauperes habet viginti sex. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem tenetur dare unum. Piscinam habet imam simul cum molendino uno cum tribus rotis.

Quindecima possessio Czopthelek¹⁸ colonos habet potioris sortis quinque, mediocris sortis octo, pauperes habet quinque. Censum divi Martini habet. Quinquagesimam ovium dare tenetur. Bovem mactabilem cum altera villa tenetur dare unum.

Sedecima possessio Bathon¹⁹ colonos habet potioris sortis duodecim, mediocris tredecim, pauperes quinque. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem unum cum quinquagesima ovium dare tenetur.

Decima septima possessio Zombattelke²⁰ colonos habet potiores quatuor, mediocres similiter quatuor, pauperes novem. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem cum quinquagesima ovium dare tenetur.

Decima octava possessio Wassarhel²¹ colonos habet potioris sortis tres, mediocres tres, pauperes duos. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem cum quinquagesima ovium dare tenetur.

Decima nona possessio Nykola²² colonos habet mediocris sortis duodecim, pauperes duos. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem cum quinquagesima ovium dare tenetur. Piscinam habet unam.

Vigesima possessio Kewthke²³ colonos habet potiores septem, pauperes septem. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem cum quinquagesima ovium dare tenetur.

¹⁴ Sófálva, előbbi mellett.

¹⁵ Vice, Szamosújvártól K.

¹⁶ Szépkenyerűszentmárton, uo.

¹⁷ Ördögösfüzes, uo.

¹⁸ Coptelke, előbbtől É.

¹⁹ Bátony, előbbtől K.

²⁰ Erdőszombattelke, Szamosújvártól K.

²¹ Oláhvásárhely, újabban Kékesvásárhely, előbbtől D.

²² Fűzesmikola, Szamosújvártól DK.

²³ Kötke, Szamosújvártól K.

Vigesima prima possessio Chyaba²⁴ colonos habet potiores duos, mediocres duos, pauperes quatuor. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem unum cum quinquagesima ovium dare tenetur.

Vigesima secunda possessio Pwzthakamaras²⁵ colonos habet potioris sortis decem, mediocres quindecim, pauperes tres. Censum divi Martini habet.

Vigesima tertia possessio Mezeo Zombattelke²⁶ colonos habet potiores sex, mediocris sortis octo, pauperes tres. Censum divi Martini habet. Bovem mactabilem unum cum quinquagesima ovium dare tenetur.

Item de pertinentiis huius castri Wywar magnificus dominus Bathory²⁷ removit boves mactabiles sedecim, item vina nonalia istius anni provenerunt vasis triginta sex. Census divi Martini per annum facit florenos trecentos quinquaginta sex.

Deinde die dominico immediate sequenti ad faciem praenominati castri Wywar unacum egregiis et nobilibus Ladislao Zenthgeorgi, filio Ladislai Makray, Benedicto Nagh de Mykehaza, Michaelae Gywlay. Paulo Thetleteny et Anthonio Dorchany²⁸ accessissent, ibique omnia inventaria eiusdem castri Wywar et praesertim victualia perlustrassent tali modo, quod in introitu ipsius arcis Wywar in duobus scriniis containerentur farinae veteris [!] nullius usus foetidae et vermibus plenae ad cubulos ducentos, iterum in tertio scrinio ibidem furfures reperti sunt antiqui et nullius valoris ad cubulos ducentos, item in teatro arcis Wywar reperti sunt farinae veteris [!] vermiculosae et nullius usus in tribus scriniis ad cubulos trecentos, item in duobus scriniis superius in palatio triciti veteris [!] corrupti, concreti et nullius usus reperti sunt ad cubulos trecentos. Item in cellario ab discessu domini Andreae Bathory reperta sunt vina foetida et pendula vasis viginti quinque.

Seriem itaque huiusmodi oculatae revisionis, perlustrationis praescriptorum inventariorum ac universorum bonorum et iurium possessionariorum dicti castri Wywar, ut nobis per praefatos homi-

²⁴ Bálványoscsaba, előbbi mellett.

²⁵ Pusztakamarás, Nagysármás mellett, Kolozsmegyében.

²⁶ Mezőszombattelke, előbbi mellett. Kolozsmegyében.

²⁷ Ecsedi Báthori András, András tárnokmester fia, előbb Somogy, Szatmár, Szabolcs megyék főispánja, majd a királyi hadak főkapitánya, azután országbíró. 1552-ben Habsburg Ferdinánd erdélyi vajdának nevezte ki, de betegsége meggátolta, hogy feladatának megfeleljen. Tehetetlensége általános elégedetlenséget keltett s még azévből le kellett köszönnie. 1566-ban halt meg (Nagy Iván i. m. I, 230.).

²⁸ Vízszentgyörgyi Szentgyörgyi Mihály fia László és Vízszentgyörgyi Makray Bertalan fia László, a hunyadmegyei Hermány nemzetségbeli Pestesi családnak 1350-ben Dobokamegyébe származott ágából, mely a Szentgyörgyi és Makray családokra vált szét. Előbbi 1578. utóbbi 1576 előtt halt meg (Szolnokdoboka vm. monographiája VII, 114—117.). Mikeházi Nagy Benedek mikeházi birtokos, egyben Mikeházi Szőke Benedek néven is 1544—1553. közt szerepel (uo. V. 166—167.). Gyulay Mihály valószínűleg azonos a hasonló nevű, 1570-ben előforduló dobokamegyei főispánnal (uo. VII, 281.). A másik két nemesre vonatkozólag nem sikerült adathoz jutni.

nes nostros relatum extitit, hoc modo serenitati vestrae fideliter duximus conscribendam. Datum Sabatho, in festo videlicet beatorum Simonis et Iudae apostolorum, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Eredetije papiron, zárlatán kerek fehér viaszpecsét nyomaival az Országos Levéltárban, U. et C. f. 87. no. 29.

II.

1553. december 24.

*A kolozsmonostori konvent Kendi Ferenc vajda rendeletére
összeírja Csicsó vár tartozékait és jövedelmeit.*

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando divina favente clementia Romanorum, Hungariae,³ Bohemiae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino eorum clementissimo conventus monasterii beatae Mariae virginis de Colosmonosthra orationum in domino devotarum suffragia perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas nos literas spectabilium et magnificorum dominorum Francisci Kendy de Zentywan ac Stephani Dobo de Rwzka¹ wayvodarum Transsilvanensium et Siculorum comitem etc. dominorum nostrorum honorandorum, pro parte perlustrationis ac revisionis universorum bonorum et iuriuni possessionariorum pertinentium castri Chycho² confectas et emanatas, nobis amicabilem loquentes et directas, honore quo decuit recepisse in haec verba:

Nos Franciscus Kendy de Zentywan ac Stephanus Dobo de Rwzka wayvodae Transsilvanenses et Siculorum comites etc. amicis suis reverendis conventui ecclesiae de Colosmonosthra salutem et amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona egregiorum dominorum commissariorum regiae maiestatis in hunc regnum Transsilvaniae deputatorum, qualis voluntas et speciale mandatum praefatae regiae maiestatis domini nostri clementissimi esset, ut perlustrationem et revisionem universorum bonorum et iuriuni possessionariorum pertinentium castri Chycho per vestrum testimonium fidedignum perlustrari et conscribi facere vellent. Amititias igitur vestras harum serie requirimus diligenter et nichilominus eisdem

a) Az eredeti szövegben az „ae“ hangjelzés helyett következetesen a középkori szokásnak megfelelő „e“ áll.

¹ Lásd az I. sz. melléklet 1. és 2. számú jegyzeteit.

² Csicsó vára, romjai a mai Csicsóújfalú határában láthatók. Hatalmas uradalmával együtt a Losonci Bánffy család birtoka volt, Bánffy Lászlónak az 1467. évi lázadásban való részvétele miatt azonban Mátyás király elkobozta s később István moldvai vajdának adta hűbértul. 1538-ig állandóan a moldvai vajdáké volt, majd a fiscalis birtokok köze soroztatott s várának 1544-ben történt lerombolása után az egész uradalom, a szintén a Bánffyaktól elvett Láposvidékkel együtt Szamosújvárhoz csatoltatott (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 379—386.).

authoritate qua fungimur committimus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente egregii Nicolaus Literatus de Nema, Benedictus Nagh de Mykehaza aut Ioannes Kozarwary sive Gregorius Mikehazy³ iudices nobilium, aliis absentibus, homo noster per nos ad id specialiter transmissus, praemissa universa bona et iura possessionaria dicti castri Chycho perlustrare et revidere et omnia damna miseris colonis pertinentis eiusdem castri per homines et officiales Spectabilis et magnifici domini Andreae de Bathor⁴ qualitercumque illata in regestrum conscribi facere debeat et teneatur. Super quaquidem perlustratione ac revisione praescriptorum bonorum literas tandem vestras regiae maiestati rescriptionales dare debeatis et teneamini. Secus non facturi. Datum ex Zentywan, feria secunda post festum beati Andreae apostoli, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Quibus receptis nos amicabilibus petitionibus praefatorum dominorum wayvodarum satisfacere cupientes ut tenemur, unacum egregiis Benedicto Nagh de Mykehaza, Ioanne Kozarwary et Gregorio Mykehazy iudicibus nobilium hominibus wayvodalibus nostrum hominem videlicet religiosum virum magistrum Anthonium presbyterum, sacellanum nostrum Conventualem, nostro pro testimonio fidedignum ad praemissas perlustrationes et revisiones bonorum et iurium possessionariorum castri Chycho duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis conscientiose et fide eorum mediante retulerunt eo modo, quomodo ipsi dominica proxima Adventus domini proxime praeterita ad possessionem Rettheg⁵ vocatam accessissent, ibique convocatis ex omnibus possessionibus pertinentibus castri Chycho iuratis iudicibus, civibus, wayvodis et kenesiis, qui ad fidem eorum Deo debitam fidelitatem maiestati vestrae et sacrae coronae regni observantes coram eisdem praestitam fassi sunt et attestati in hunc modum:

Primo nomina possessionum.

Rettheg habet portas 83, pauperes habet 43, desertas sessiones habet 4.

*Felewr*⁶ habet portas triginta tres, pauperes habet decem et novem, desertas sessiones habet duas.

*Kerezthwr*⁷ habet portas triginta duas, pauperes habet viginti septem, desertam sessionem habet unam.

³ Némái Literáti Miklós valószínűleg azonos az 1549-ben említett némái birtokos, Némái Miklóssal (uo. V, 228.), Mikeházi Nagy Benedekre vonatkozólag: lásd az I. sz. melléklet 28. jegyzetét. Kozárvári János, Szolnoki Deák László fia, aki neje, Bánffy Katalin után szerzett 1520-ban birtokot Kozárvárt. 1528-ban először említett fiai, köztük János, innen vették fel a Kozárvári nevet (uo. IV, 431.). Mikeházi Gergely 1549—1556 közt szerepel, mint mikeházi birtokos (uo. V, 166—167.).

⁴ Lásd az I. sz. melléklet 27. jegyzetét.

⁵ Retteg, a Nagyszamos északi partján, Déstől ÉK.

⁶ Felőr, előbbi mellett.

⁷ Csicsókeresztúr, előbbi mellett.

*Kuldw*⁸ habet portas duodecim, pauperes habet sedecim, desertas habet duas.

*Bacza*⁹ habet portas decem et novem, pauperes quindecim.

*Myhalfalwa*¹⁰ portas habet viginti unam, pauperes habet octo, desertas habet duas.

*Monostorzegh*¹¹ portas habet quatuordecim, pauperes habet novem, desertas habet duas.

*Zenthmargytha*¹² portas habet quadraginta, pauperes quadraginta tres, desertas habet portas quinque.

*Alewr*¹³ portas [!] habet tredecim, pauperes septem, desertam habet portam unam, loca deserta habet duo.

*Kaplyan*¹⁴ portas habet tredecim, pauperes quatuordecim, desertas habet octo.

*Mykehaza*¹⁵ portas habet quatuor, pauperes duos, desertas quatuor.

Item possessiones *Walachales*.

*Gewrghffalwa*¹⁶ portas habet decem et octo, pauperes triginta septem, desertam habet unam.

*Negyrfalwa*¹⁷ portas sedecim, pauperes viginti quatuor, desertas habet tres.

*Emberfew*¹⁸ portas habet duas, pauperes quatuor.

*Ganch*¹⁹ portas habet sex, pauperes quatuordecim.

*Hagymas*²⁰ portas habet quinque, pauperes triginta quinque.

*Iloswa*²¹ portas habet viginti, pauperes viginti, desertas habet tres.

*Lalfalva*²² portas [!] habet septem, pauperes habet septem.

*Vyfalw*²³ portas habet sex, pauperes septemdecim.

*Felsewzewch*²⁴ portas habet octo, pauperes habet septemdecim.

Somkwth,²⁵ *Pesthes*,²⁶ *Felsewgekenes*²⁷ portas habent viginti unam, pauperes habent septemdecim, desertas habent tredecim.

⁸ Várkudu, előbbtől K.

⁹ Baca, Retteg mellett.

¹⁰ Csicsómihályfalva, előbbi mellett.

¹¹ Kismonostorszég, előbbi mellett.

¹² Szentmargita, Rettegtől D.

¹³ Alór, Déstől É.

¹⁴ Kapjon, előbbtől ÉNy.

¹⁵ Mikeháza, Dés mellett.

¹⁶ Csicsógyörgyfalva, Rettegtől É.

¹⁷ Négerfalva, előbbi mellett.

¹⁸ Emberfő, előbbtől É.

¹⁹ Gáncs, Rettegtől É.

²⁰ Csicsóhagymás, Felórtól É.

²¹ Alsóilosva, előbbi mellett.

²² Lábfalva, Rettegtől ÉNy.

²³ Csicsóújfalu, előbbi mellett.

²⁴ Felsőszócs, Magyarlápóstól K.

²⁵ Kissomkút. Déstől Ny.

²⁶ Pestis, előbbi mellett.

²⁷ Felsőgyékényes, Déstől DNy.

*Alsokosaly*²⁸ portas habet quindecim, pauperes habet duodecim, desertas habet quatuor.

*Felsewkosaly*²⁹ portas habet septem, pauperes habet tredecim, desertam habet portam unam.

*Zelechke*³⁰ portas habet quindecim, pauperes habet doudecim, desertas habet tres.

*Kaczko*³¹ portas habet octodecim, pauperes triginta, desertas habet duas.

*Galgo*³² portas habet sex, pauperes habet decem.

*Muncha*³³ portas habet duas, pauperes habet duas.

*Kapolna*³⁴ portas habet duas, pauperes habet quatuor.

*Poyana*³⁵ portas habet tres, pauperes quinque.

*Gostilla*³⁶ portae nullae.

*Baba*³⁷ portam habet unam, pauperes habet sex, desertam habet unam.

*Ilonda*³⁸ portas habet tres, pauperes habet decem, desertam habet unam.

*Sosmezeo*³⁹ potas [!] habet decem, pauperes habet triginta.

*Raffa*⁴⁰ porta [!] habet duas, pauperes habet quinque.

*Borzo*⁴¹ portas habet tres, pauperes octo.

*Patakfalwa*⁴² portam habet unam.

*Doboka*⁴³ portas habet quatuor, pauperes sex.

Vilma^{**} portas habet octo.

Item pertinentiae *Lapos*.⁴⁵

*Magyarlapos*⁴⁶ portas habet triginta duas, pauperes viginti, desertas tres.

*Damokosfalwa*⁴⁷ portas habet undecim, pauperes octo.

²⁸ Alsókosály, Déstől É.

²⁹ Felsőkosály, előbbi mellett.

³⁰ Szelecske, előbbi mellett.

³¹ Kackó, előbbi mellett.

³² Galgó, Kackótól távolabb ÉNy.

³³ Kishavas, Kackó és Galgó közt.

³⁴ Csicsókápolna, előbbi mellett.

³⁵ Blenkemező, Galgótól ÉK.

³⁶ Csicsógombás, előbbi mellett.

³⁷ Bába, előbbi mellett.

³⁸ Nagyilonda, Galgótól ÉNy.

³⁹ Szamossósmező, előbbitől D.

⁴⁰ Refény, ma Szamossósmező része.

⁴¹ Xagyborszó, Szamossósmező mellett.

⁴² Ilondapataka, Nagyilondától ÉK.

⁴³ Kisdoboka, Nagyilondától D.

⁴⁴ Tordavilma, Nagyilondától ÉK.

⁴⁵ Láposvidéke a XIII. század vége óta a Losonci Bánffy család birtoka, a Bánffyak azonban nagy részét a XVI. század elején eladták a Cicsóvárát birtokló moldvai vajdának. Mikor Csicsó uradalma fiscalis birtok lett (1538 után), a láposi tartozékok is hozzácsatoltattak (Szolnokdoboka vm. monographiája V, 6.).

⁴⁶ Magyarláros.

⁴⁷ Domokos, előbbitől K.

*Debregh*⁴⁸ portas habet duas, pauperes octo, desertas duas.

*Libathon*⁴⁹ portas habet decem, pauperes octo, desertas habet novem.

*Zazmezeo*⁵⁰ portam habet unam, pauperes duas [!], desertam unam.

*Machkamezeo*⁵¹ portas habet tres, pauperes quinque.

*Dyznopathaka*⁵² portas habet duas, pauperes quatuor, desertas tres.

*Danpathaka*⁵³ portas habet quinque, pauperes novem, desertas duas.

*Borkwth*⁵⁴ portas habet sex, pauperes sedecim, desertas sex.

*Dragwfalwa*⁵⁵ portas habet viginti, pauperes habet sedecim, desertas sex.

*Rogoz*⁵⁶ portas habet decem et octo, pauperes sedecim, desertas habet tres.

*Alsozewch*⁵⁷ portas habet octo, pauperes tredecim, desertas tres.

*Rohy*⁵⁸ portas habet quatuor, pauperes decem, desertas sex.

*Peterhaza*⁷⁹ portas habet duas, pauperes duodecim.

Summa *portarum*: sexingenti decem et septem.

Summa *pauperum*: sexingenti nonaginta quinque.

Summa *desertarum*: centum et septem.

Item magnificus dominus Franciscus Kendy wayvoda Transsilvanus possidet ex istis possessionibus, tenet alias tres meliores *Orman*,⁶⁰ *Kereu*⁶¹ et *Waydakamaras*.⁶² In possessione vero *Kereu* habetur molendinum unum bonum ad tres lapides. Item uxor *My-laky*⁶³ de permissione illustrissimi domini generalis tenet possessionem unam *Pechetzegh*⁶⁴ dictam. Item *Rasciani* de permissione illustrissimi domini generalis⁶⁵ et domini *Andreae* de *Bathor* tenent

⁴⁸ Láposdebrek, előbbtől É.

⁴⁹ Libaton, előbbtől K.

⁵⁰ Szászmező, előbbiek körül állott, eltűnt falu.

⁵¹ Macskamező, Magyarlápóstól Ny.

⁵² Disznópataka, újabban Lápospataka, Magyarlápóstól D.

⁵³ Dánpataka, előbbi mellett.

⁵⁴ Borkút, Magyarlápóstól É.

⁵⁵ Drágosfalva, Magyarlápóstól DNy. távolabb.

⁵⁶ Rogoz, Magyarlápóstól K.

⁵⁷ Alsószócs, előbbi mellett.

⁵⁸ Rohi, Magyarlápóstól D.

⁵⁹ Péterháza, Déstől DK.

⁶⁰ Ormány, Déstől D.

⁶¹ Kérő, Déstől D.

⁶² Vajdakamarás, Mócstól ÉNy. Kolozsmegyében.

⁶³ Ismeretlen személy.

⁶⁴ Pecsétszeg, Rettegtől ÉNy.

⁶⁵ Giambattista Castaldo tábornokról van szó, akit Habsburg Ferdinánd küldött Erdélybe, hogy azt Izabellától átvegye és csapataival biztosítsa. 1551 májusától 1553 márciusáig tartózkodott Erdélyben, zsoldoscsapatainak garázdálkodásával általános elkeseredést kelteve. Az ország panaszaira a király visszarendelte (Erdélyi Országgyűlési Emlékek I.).

possessionem unam *Arbo*.⁶⁶ Item episcopus Walachws de Rew⁶⁷ ex concessione quondam Petri wayvoda Moldaviensis⁶⁸ ultra illas duas possessiones *Rew*, *Zlatina*,⁶⁹ quas ad monasterium wayvoda ab antiquo concesserunt, tenet alias duas possessiones *Olahbogath*⁷⁰ et *Magyarbogath*⁷¹ cum suis integris proventibus et utilitatibus ac serviitiis. Item idem episcopus unum molendinum prope Kaczko in territorio regiae maiestatis de novo extracto [!].

Proventus legitimi arcis Chycho.

Census sancti Martini solet exigi secundum levationem sortium quam Nylas vocant, non iuxta numerum portarum, facit autem aliquando plus, aliquando minus. Item habentur *molendina* quatuor. Molendinum de Rettheg lapidum quatuor, molendinum de Kerezthwr lapidum duorum, molendinum de Lapos lapidum duorum, molendinum de Gerghffalwa lapidis unius. Item habentur *thelonia* quinque, thelonium de Retthegh, thelonium de Alewr arendatur in florenis novem, thelonium de Somkwth arendatur in florenis decem, thelonium de Lapos, thelonium de Zenth Margita. Item in feriis Natalis domini possessiones Hungaricales excepto oppido Rettheg dabunt fruges, avenam et pullos quod Ako vocant. Item circa festum sancti Georgii habetur inter Walachos ovium quinquagesima. Item redemptio porcorum et apum. Item Walachi exceptis possessionibus Iloswa, Felsewzewch, Honda, Gekenes, Peterhaza dabunt dicam secundum sortem levatam, aliqui denarios quinquaginta, aliqui denarius viginti quinque. Item in possessionibus Lapos et pertinentiis eiusdem eodem tempore dabunt singuli secundum sortem suam denarios sedecim, alii vero octo. Meliori tempore proventus istorum faciebat florenos centum. Item kenezii de possessionibus aliquibus dabunt per annum lodices decem et septem. Similiter aliqui kenezii de aliquibus possessionibus, excepta possessione Lapos et pertinentiis eiusdem, dabunt damulam unam ad usum officialium, similiter aliqui kenezii exceptis pertinentiis Lapos dabunt singuli nisum unum. Item singulae possessiones, exceptis pertinentiis Lapos, ad usum officialium dabunt vaccam unam mactabilem et berbech unum. Item circa festum nativitatis Mariae in aliquibus possessionibus Hungarica-

⁶⁶ Désorbó, Déstől É. Nyilván azokról a török területről menekült menekült rácokról van szó, akik számára az 1553. júliusi erdélyi országgyűlés letelepedési engedélyt kér Csicsó tartományában (Erdélyi Országgyűlési Emlékek I, 495.).

⁶⁷ A révi (ma Révkolostor) görögkeleti püspökséget és kolostort III. István moldvai vajda (1457—1504) alapította a XV. sz. végén csicsói hűbérbirtoka számára. A szövegben szereplő püspök, György 1550-ben említették először. 1556-tól a püspökség szünetel, csak 1574-ben létesül újra, hogy rövid fennállás után a XVII. sz.-ban végleg megszűnjék. (C. C. Giurescu, *Istoria Românilor* II. București, 1937, 306—307.).

⁶⁸ Rareș Péter moldvai vajda két ízben uralkodott (1527—1538, 1541—1546.). Giurescu i. m. II. 162—177.

⁶⁹ Szóváros, Déstől Ny.

⁷⁰ Alsóbográta, előbbtől É.

⁷¹ Felsőbográta, uo.

libus et Walachalibus dantur porci cespitales et apes, ita tamen, qui habent porcos unius anni, si habuerint decem, ex decem tenetur dare porcum unum, ex quinquaginta, vei centum, vel triginta, vel infra, similiter dabit porcum unum. Infra decem vero non tenetur porcum dare, sed pecunias redemptionales de singulis porcis denarios duos. De porcis vero qui unum annum non habent, etiamsi fuerint centum, nihil solvunt. Walachi similiter faciunt de apibus. Item habet maiestas regia silvas glandiferas multas in istis pertinentiis, quae vix ad sextum annum producant glandes. Si quando tamen fertiles erunt, de porcis in illis silvis saginatis habebit proventum pro numero porcorum et fertilitate glandium. Coloni tamen in pertinentiis arcis Chycho non tenentur de suis porcis solvere. Birsagia secundum regni consuetudinem acceperunt. Decimae frugum, vini et aliorum leguminum cedunt reverendissimo domino episcopo Transsilvanensi. Solent tamen in arendam ad rationem patroni redimere. Iuxta constitutionem dominorum regnicolarum terrae arabiles et foenilia patent in regestis secundum numerum villarum. *Educillationes* vinorum nunquam antea in usu habuerunt, nisi ad gratiam officialis voluntarie unum vel alterum vas in subsidium officialis educillarunt, quo tempore tamen Hungari bona ista tenuerunt tribus terminis in anno, videlicet tempore Nativitatis domini, circa festum sancti Georgii, in feriis Penthecostes aliquando viginti vasa vini, aliquando viginti quinque educillare faciebant. *Vina decimalia* autem ab antiquo aut ad Radnam⁷² deducta sunt, vel hic educillata sunt, de quorum pretio solvebant pretium decimae. Coloni Hungari tenentur seminationem facere antiquo more duo aratra, seminabunt iuger terrae unum. Fruges autem seminatas tenentur demetere, comportare et importare. Tempore falcationis, qui habent sortem integram, duos dies falcabunt, qui vero mediam, unum diem. Item pro agendis et tuendis causis colonorum habuerunt procuratorem, cui pro suis servitiis de proventu bonorum dati sunt floreni duodecim, de molendino frugum cubuli sedecim, pannum lorgys⁷³ ad unam vestem, porcos saginatos duos, insuper habuerit officiolatum trium possessionum. Item in pertinentiis Lapos est una fodina argentea, quae nunc colitur a magistro Adamo cive Bistriciensis.⁷⁴ Item in possessionibus Mihalfalwa, Felewr, Kerezthwr, Monosthorzagh, Alewr, Kaplyan, Alsokosal habet maiestas regia terras arabiles, quae alternis annis coluntur, circiter iugerum centum septuaginta septem. Item in eisdem possessionibus habet regia maiestas foenilia, quae alternis annis pro media parte defaleantur, iugerum circiter centum. Item sub castro Chycho habetur fodina lapidea molaris, coloni pertinentiarum Chycho de singulis lapidibus molaribus solvunt pro thelonio denarios quatuor, externi vero octo. Item est una piscina deserta prope Kerezthwr, sine aquis et piscibus.

⁷² Óradna, Besztercenaszód megyében.

⁷³ Posztóféle; talán „lörömberger“ (nürnbergi) vagy „londys“ (londoni) helyett. V. ö. Szamota—Zolnai, *Magyar oklevélszótár* 592, 595.

⁷⁴ Beszterce, Besztercenaszód megyében.

Item anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo, decima quinta Iulii ad rationem domini Pauli Bank⁴⁵ occupata simt bona ista et possessa usque ad vigesimum secundum diem Septembris, facit annum unum, menses duos et octo dies, quo tempore de proventibus legitimis ad rationem eiusdem domini Pauli Bank per officialem suum Michaellem Themeswary percepti sunt: de *censu sancti Martini* anni 1552. percepti sunt floreni nongenti viginti quinque, de *censu Sancti Georgii* e medio Walachorum percepti sunt floreni centum quadraginta tres, de dica *regia* denariorum 99 percepti sunt floreni sexcenti quadraginta octo. Item de singulis colonis exacti sunt denarii duo, facit florenos duodecim. Summa perceptionis pecuniarum facit florenos mille septingentos viginti octo. Item diversae perceptiones *bladorum*. De decimis percepti sunt frugum cubuli septingenti quinquaginta, avenarum percepti sunt cubuli ducenti septuaginta, ordeï cubuli quadraginta, milii cubuli octuaginta, pisorum cubulus unus, octualia quinque, canapi cum semine et absque semine paskontza⁷⁶ vocati gelimae centum sexaginta, grana canapi cubuli quatuor, grana lini cubulum unum [!], octualia quinque. *Vina decimalia* triginta novem. Proventus *molendinorum* quatuor: fruges percepti sunt cubulis quadringentis duobus, octualia quinque, milii cubuli centum viginti tres, octuale unum. *Quinquagesima* ovium, caprarum, agnellorum: octingentae. Pecuniae *redemptionales* ovium, porcorum et apum constat apud Michaellem Literatum de Zenth Marton,⁷⁷ alias fecit florenos quadraginta octo. Porci *cespitaes* triginta unus. Alvearia *apum* quindecim. Pecuniae *redemptionales* porcorum cespitalium et apum facit florenos triginta octo. De *seminatura* frugum per colonos facta facit cubulos ducentos septuaginta unum. De *theloniis* quatuor provenerunt floreni quinquaginta sex. Item ad annum domini 1553. porcos cespitaes exegerit triginta octo, alvearia apum tredecim. *Educillatio vinorum*, quae alias non erat in usu, de vinis decimalibus educillata vasa vini viginti sex, ad florenos ducentos et quinquaginta. Item ad educillationem empta sunt vina vasis ducentis septemdecim, florenis mille trecentis uno, denariis triginta sex. Educillata sunt ad florenos duo milia quadringentos triginta duos, denarios viginti duos. *Lucrum* facit mille centum triginta florenos, denarios sexaginta quatuor. Item ad usum gentium regiae maiestatis et regnicolarum in castris

⁷⁵ Bánk Pál, talán a kihalt apahidai Bánk család tagja (Nagy Iván i. m. I, 172.), 1540—1548 Szamosújvár várnagya, ettől kezdve 1552-ig Belső Szolnok megye főispánja is, végül 1552-ben erdélyi alvajda. Bár Martinuzzinak kedvelt híve volt, ennek halála után ő adta át a várat Castaldonak a barát kincseivel együtt s Castaldo és Báthori András mellett fontos politikai szerepet vitt. Ezek bukása, után ő is letűnt (Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 218, 249).

⁷⁶ Paszkonca vagy patkonca, az egész magyar nyelvterületen használatos tájszó, jelentése: hímkender, virágos kender (Szinnyei, *Magyar tájszótár* II, 91.).

⁷⁷ Szentmártoni Mihály deák 1553-ban Csicsóvár udvarbírája volt (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 396.).

ad Zazsebes⁷⁸ positis ordinata fuerant victualia a dominis regnicolis secundum numerum portarum, de quibus dominus Paulus Bank ad Wywar administrari fecit ex pertinentiis Chycho manibus Francisci Zagor provisoris *farinae* cubuli ducenti sexaginta, *avenae* cubuli quingenti triginta unus. Item foenilia ad rationem regiae maiestatis in pertinentiis Chycho existentia accumulata sunt et ad Dees⁷⁹ per colonos eiusdem possessionis importata. Item post aratra colonorum seminatura frugum facit gelimas octingentas. Importatae sunt ad Dees et coactae per colonos. Item seminari fecit avenae cubulos centum et octuaginta propriis pecuniis emptos, de quibus provenerunt gelimae avenarum mille centum triginta quinque. Importata [!] sunt ad Dees. De restantiis istarum seminaturarum supererant avenae cubuli nonaginta quinque. Importati sunt ad Dees.

Inquisitio possessionum Hungaricalium super damnis per egregium dominum Paulum Bank illatis.

[Következnek az alábbi falukból a megnevezettek vallomásai:]⁸⁰

Retthegh, Emericus Thoth iudex... unacum Petro Gereb iudice...

Kaplyan, Andreas Kanczy iudex ...

Alewr, Matheus Molnar iudex ...

Monostorzegh, Joannes Nagh iudex ...

Myhalfalwa, Nicolaus Biliga et Stephanus Illyes iudices...

Bacza, Stephanus Bogoly et Fabinus Soos iudices ...

Felewr, Gallus Wayda et Andreas Kys iudices...

Kerezthwr, Valentinus Wasy et Balthasar Fekethe iudices...

Kwldw, Benedictus Was et Gregorius Balky iudices...

Zenthmargitha, Antonius Zabo iudex...

Mykehaza, Mattheus Nagh loco iudicis...

Peterhaza, Petrus kenezius...

Inquisitio possessionum Walachalium ...

Magyarlapos, Osvaldus Byro et Emericus Fekethe iudices...

Damokosfalwa, Paulus Fellex iudex...

Lybathon, *Debrek*, *Zazmezeo*, Georgius Eletzke wayvoda...

Maczkamezew, Georgius Wele wayvoda...

Dyznopataka, Georgius Wele wayvoda...

Danpataka, Alexius kenez...

Borkwth, Tryff kenezius ...

Dragusfalwa, Philippus Pascha wayvoda...

Rogoz, Ioannes Pap kenezius...

⁷⁸ Az erdélyi hadsereg 1552 szeptemberében Szászsebesnél gyülekezett a fenyegető török támadás hírére, de mivel a veszedelem egyelőre elmúlt, a tábor október elején feloszlott (Erdélyi Országgyűlési Emlékek I, 370—373.).

⁷⁹ Dés, Szolnokdoboka megyében.

⁸⁰ Az egyes faluk képviselőinek vallomásait részletesen ismerteti Szolnokdoboka vm. monographiája a falvak betűrendjében.

Alsozewch, Iacobus kenesius...

Rohy, Elias kenesius...

Officiolatus *Joannis Petrykan*.

Alsokosaly, Ioannes Petrykan wayvoda ...

Felsewkosaly, Ioannes Doma ... kenesius ...

Zelechke, Ioannes wayvoda cum kenesio ...

Kaczko, Lucas kenesius ...

Ioannes Makzyn wayvoda ... unacum kenesiis ...

Galgo, Lucas Fodor kenesius ...

Munchal, Stephanus kenesius ...

Kapolna, Lucas Galgay kenesius pro Karachion kenesio ...

Poyana, Gregorius Blenke kenesius ...

Goztilla est una parva villa ...

Baba, Theodorus kenesius ...

Ilonda, Triff kenesius de Sosmezeo pro kenesio de Ilonda ...

Sosmezeo, Tryff kenesius ...

Raffa, Lazarus Dolha kenesius ...

Borzo, Gregorius Sorban kenesius ...

Doboka, Stephanus kenesius absens, pro quo Ioannes Makzyn wayvoda ...

Officiolatus *wayvoda Andreka*.

Gewrghffalwa, Simon Mark kenesius ...

Negerfalwa, wayvoda Andreka ...

Emberfew, Elias kenesius aegrotus domi mansit et Andreka wayvoda loco illius ...

Ganch, Michael kenesius ...

Hagymas, Gregorius Wanchya kenesius...

Iloswa, Makzyn kenesius...

Lalfalwa, Petrus Robos kenesius ...

Wyffalw, Gregorius Bol kenesius ...

Felsezewch, Andreka wayvoda loco kenesii absentis...

Somkwth, Pestes, Gykynes, Maryan wayvoda ...

Datum Sabatho, in vigilia Nativitatis domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Eredetije papiron, rongálsága miatt pecsét vagy helye meg nem állapítható. Országos Levéltár, Transyl. Actor. fasc. 9. no. 69.

III.

1560.

Harinai Farkas Farkas javainak összeírása.

1560.

Connumeratio bonorum Volfgangi Farkas de Harinna ¹	facta
tempore quadragesime in pertinentiis 3ezrma. ²	
Item 3ezerman vagion haz	XXVIII
3egin feller ew3vegÿ azzonÿ hazachkaia kiknek	
fem fewldewk fem kertek ninchen	II
puzta	III
Kew3epfalun ³	
vagion haz	XXXVI
w3 haz kÿbe meeg ember nem lakik	I
puzta	III
Kewfarkan ⁴	
vagion haz	XXVIII
wÿ haz kiÿe ember nem lakik	I
puzta	I
Beliegalian ⁵	
vagion haaÿ	XVIII
wÿ haz kibe ember nem ^{a)} lakik	I
Kÿs Kaionba ⁶	
vagion haz	XXXX
wÿ haz kÿbe ember nem ^{a)} lakik	I
puzta	III
Nagÿ Kaionba ⁷	
vagion haz	XXVIII
Debreken ⁸	
vagion haz	XXII
a) rövidítve : $\bar{n}e$	

¹ Harinai Farkas Farkas a Kácsik nemzetség erdélyi ágából származó s a XIV. sz. eleje óta a megye keleti részén nagybirtokos Harinai Farkas család tagja. Az erdélyi közéletben is szerepet játszott, 1552 márciusában az országgyűlés portai követévé választotta. Meghalt 1576 előtt (Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 441—442., Erdélyi Országgyűlési Emlékek I, 379.).

² Szészáрма, Besztercétől ÉNy.

³ Középfalu, uo.

⁴ Kőfarka, előbbi mellett.

⁵ Bélyegalja, valaha falu, ma Bethlen határrésze Jeruzsálem nevéen.

⁶ Kiskaján, Bethlentől É.

⁷ Nagykaján, uo.

⁸ Nagydebrek, előbbtől ÉNy.

efpanmezewn⁹

vagion haz	XXXVIII
wý haz kybe ember nem lakik	I
puzta	III

Dewg mezewn¹⁰

vagion haz	XXXIII
wý haz kybe ember nem ^{a)} lakik	I
puzta	II

In pertinentiis Harinna¹¹
Item Harinnan

vagion haz	XXII
kiket atýam meg nemefitet	II
zabadofok	II
felel haz helein	I

Idaban¹²

vagion egez haz Regý	LXIII
kiket en Idembe chinaltak wý helien	XIII
apro fellerhasak kýk utan fewld ninch	III

Neechen¹³

vagion haz	XI
wý haz kýt en idembe wý helyre chinaltak	I
Seller	I
puzta	I

Býlakon¹⁴

vagion haz	XXV
wý haz kýt en idembe wý helyre chinaltak	I

Mogiorofon¹⁵

vagion haz	XXIII
zabados	VIII

⁹ Ispánmező, uo.

¹⁰ Dögmező, előbbi mellett

¹¹ Harina, Besztercétől DNy. Besztercenaszód megyében.

¹² Kolozsnagyida, Besztercétől DNy. Kolozs megyében.

¹³ Néc, Harina mellett, Besztercenaszód megyében.

¹⁴ Bilak, uo.

¹⁵ Sajómagyaros, Besztercétől DNy.

In pertinentiis Bany¹⁶
Item Baniba

vagion Regy haz egez	XXVIII
kýket en idembe wý helyre chinaltak	XVII
zabados	I
puzta	II

Lwduegen¹⁷

vagion Regy haz egez	LVIII
eget haaz	X
kýken Idembe wý helyre zallottanak	XIII
puzta	I

Aknaban¹⁸

vagion haz	VIII
puzta	I

Harasztofon¹⁹

vagion haz	XVIII
wý haz	II
puzta	II
zabados	I
a pap haza	

Nagy Regenbe²⁰

vagion haz	XXXX
wý haz ký en Idembe zallot	III
ký oltarmefer haza vala	I
puzta	I

Magiar Regenbe²¹

vagion haz	XIII
wý haz	III

Eredetije papiroson, 2 keskeny folio levél 3 beírott lapján. Országos Levéltár. Magyar Nemzeti Múzeum, gr. Bethlen cs. levéltára.

¹⁶ Mezőbanyica, Besztercétől D. Kolozs megyében.

¹⁷ Ludvég, uo.

¹⁸ Mezőakna, uo.

¹⁹ Mezőharasztos, uo.

²⁰ Szászrégen, Marostorda megyében.

²¹ Magyarrégen, előbbi mellett.

IV.

1566. k.

Kővár tartozékainak urbariuma

K o e w a r¹
Berkews²

Michael Biro index praecipuus.^a

Relicta Matthaei Zabo, qui in arce cum caeteris obsessus fuit. Aggere oppressus unde postea obiit.

Ambrosius Boio integer colonus, sed pauper.

Relicta Thomae Deak a Turcis³ interfecti.

Relicta Alberti Wayda.

Petrus Fitos mortuus et eius domus desolata et uxor aliam domum ingressa est et habet ibi ius integri coloni, habet duos filios qui serviunt in arce, alterum inter pedites, alterum inter latomos arcis.

Franciscus Fabian, qui dimissus ex arce fuit in obsidione cum equis militarium virorum inclusorum et eos deduxit versus Zackmar⁴ eo usque unde iussus fuerat reverti, qui reversus in castra se contulit inimicorum et ad hodiernum diem cum illis permanet. Eius domum obtinet Paulus Zekel, qui modo est viceprovisor post Thomam Viczmandi.

Relicta Stephani Kohunnes pauper et multorum orphanorum mater.

Ioannes Literatus pauper admodum

a) Az eredeti szövegben az „ae“ hangjelzés helyett következetesen „e“ áll.

¹ Kővár vára, a mai Bucsonfalvával szemközt, a Lápos jobb partján emelkedett. A XIV. sz. vége óta 1555-ig a Drágfy család birtoka volt, ennek kihalása után rövid időre a Báthoriakra szállott, majd erdélyi fiscalis birtok lett. A jelen urbarium keltezésére vonatkozólag támpontul szolgálhatnak a következő események: 1565-ig a vár Báthori György birtokában volt, ekkor kényszerült Miksa császár javára róla lemondani. 1567 februárjában tizenhárom napi ostrom után Bebek György, János Zsigmond számára bevette s ettől kezdve a század végéig állandóan erdélyi birtokban maradt. Minthogy az urbarium kétségtelenül olyan időpontban keletkezett, mikor a vár Habsburg fiscalis birtok volt, keltét csak 1565 és 1567 közé tehetjük. Még közelebbi meghatározást tesz lehetővé egy török ostrom emlegetése, ami nem történhetett máskor, mint János Zsigmondnak és török szövetségeseinek 1565 júniustól szeptemberig tartó hadjárata alkalmával. Ezek szerint az urbarium keltét a legnagyobb valószínűség szerint az 1566-ik évre tehetjük. V. ö. Szolnok-doboka vm. monographiája VII, 331. és Erdélyi Országgyűlési Emlékek II, 247.

² Sárosmagyarberkesz, Nagysomkút mellett.

³ Az I. sz. jegyzetben említett 1565 őszén folytatott török hadjáratról van szó.

⁴ Szatmárnémeti.

Thomas Nemeth
Paulus Nemeth filius Andreae
Iacobus Cadani
Vrbanus Nagy
Michael Barath
Relicta Anthonii Aranyad peditis in arce mortui, qui in ea ser-
vivit a 24 annis ad mortem.
Stephanus Menyhar alias Warga
Anthonius Fitus
Ioannes Imreh
Blasius Nagy
Oswaldus Botos
Dominicus literatus integer sed libertus
Matthaeus Fodor iudex huius anni
Ioannes Berez
Relicta Andrae Kochis Helena
Michael Kis alias Warga
Paulus Warga
Caspar Fodor
Relicta Iacobi Lazari a Turcis interfecti.
Lwcas Bozo
Anthonius Sadani

Medii coloni

Ioannes Barla et Albertus Luca villicus vinearum caesaris⁵
Gregorius Vayda et Blasius Robota
Thomas Batori et relictia Nicolai Koronkaj
Sebastianus Rabota pedes arcis et Adamus Rabota claviger
Matthaeus Barath et orphana Caterina Casparis Lapidicae filia,
quam modo iudex educat
Filius Bernardi literati et Anthonius Bartha
Relicta Forisii seu Christophori et eius filius Franciscus Foris
Ioannes Kowachs et Caspar Kowachs
Bernardus Bozo et Thomas Barla
Blasius Bereczk et Petrus Warga
Franciscus Kowachs et Michael Lazari extra oppidum seu pagum
Vincentius Kowachs et Ambrosius Boytor
Melchior Kowachs et Ioannes Kowachs
Hi in una sessione omnes habitant, duobus tamen diversis
domunculis.

Inquilini

Relicta Michaelis Fodor
Ioannes Kulchar alias claviger
Matthias Erdewdi
Hi habent fundos
Michael Pastor, non habet fundum

⁵ Miksa német császár és magyar király 1564—1576.

Adfirmarunt se bis solitos solvere censum, nimirum ad diem divi Georgii martiris florenos decem et ad diem divi Michaelis archangeli totidem, facientes florenos 20.

Taxam inquit nunquam sibi fuisse impositam, nisi cum Georgius Bathori⁶ accepisset dona a Transilvano⁷ sales in Dees 25000, in Marmorusio vero 50000, imposuerit ipsis certam summam salium, quam ipsimet deberent adducere, de singulis salibus exigendo denarios 10 ac tametsi nec adducere sales ad se potuerunt, tamen. pretium solverunt.

Labores seu servitia

Peculiaria servitia, quibus Berkezienses proprie obligantur: vasa vana tenentur ex arce deducere et ligatura praeparare.

Culturam vinearum, quae in promontorio Berkeziensi habentur, ipsi tenentur praestare et perficere, licet addant decem nummos olira fossori dari solitos. Sex nummos mulieri operanti, eamque consuetudinem per provisorem Transilvanum Organas non ita pridem abolitam, tamen vix probant cum interim adfirmant, aratura se semper liberos habitos et itidem seminatura, falcatione quoque accumulatione et comportatione, easque operas pagis Walachicis adhibitibus absolutas asserunt.

Tenentur etiam mactatione porcorum et aliorum pecudum pro arce.

Itidem tenentur refectione aggeris molendini in Remethe.⁸

Item tenentur ollas equis suis importare in arcem.

Item iuxta dictorum civium fassiones ab antiquo hucusque falcarunt apud ipsos et accumularunt foenum et vere sepimento foeneta incluserunt duo pagi Walachici Somkwtt,⁹ Nagy Ieder.¹⁰

Ararunt autem et sementem fecerunt waydae omnes Walachorum operis inter se certa limitatione divisus, tantum enim agrorum apud se arci competere aiunt, unde uberiore tritici proventu procreati sint cumuli quingenti, idest capetiae ducentae quinquaginta, licet dicunt postea eos agros per Casparum Dragfy¹¹ civibus ademptos, se vero aiunt tantum culturae vinearum esse reservatos.

⁶ Ecsedi Báthori György, András tárnokmester fia, eleinte Ferdinánd király pártján volt, majd Zápolyai Jánoshoz állt. Feleségül vette Drágfy Gáspár özvegyét, akivel a kihalt Drágfy család hatalmas birtokai, köztük Kővár is, reá szállottak. 1565-ben Schwendi Lázár, Miksa tábornoka Erdődön ostrom alá fogta s csak érzékeny anyagi veszteségek árán tudott szabadulni. Ekkor vesztette el a kővári uradalmat is (Nagy Iván i. m. I, 231.).

⁷ János Zsigmond választott király és erdélyi fejedelem (1540—1571).

⁸ Kővárremete, Nagysomkúttól K.

⁹ Nagysomkút.

¹⁰ Jeder, Nagysomkúttól DNy.

¹¹ Drágfy Gáspár, Középszolnok és Kraszna megyék főispánja, a mohácsi ütközetben elesett János országbíró fia. Mint a reformációt elsőként támogató magyar főúr nevezetes. 1545-ben halt meg. Fiával Györggyel 1555-ben a nagymultú család kihalt (Nagy Iván i. m. III, 380—381.).

Decimae et nonae

De vinetis tam decimam quam nonam semper in arcem Koewar solverunt omni ipsorum memoria, plebano tamen sedecima redditur.

De frugibus seu semente nonam ad arcem non dant, sed pendunt de singulis cumulis frumenti vulgo gelimis vocatis singulos obulos.

Allodiaturam apud ipsos fuisse negant, praeterquam quod habeatur curia nobilis, ubi officiales habitarint atque ii soliti sint pro se ipsis aliqua animalia alere, verum allodiaturae locum sub arce fuisse aiunt, ubi habuerit Georgius Bathori vaccas ad quadraginta atque alia altilia et sementem hortensem fecerit.

Habetur apud ipsos unum telonium, quodquidem officiali attinuisse aiunt, verum id ex eo pendet prout cum officiali convenitur.

Sunt apud ipsos domini pratum unum, vineae septem, peculio arcis attinentes, uno loco tres continuae, alibi quattuor [!], cum est foelix [!] proventus vini, aiunt bene provenire vini vasa maiora triginta duo, aliquando etiam quadraginta.

Sunt ibidem etiam silvae quercinae vetitae, unde tamen ad aedificationes domorum et vinearum lignea materies libere concedatur praevio consensu domini seu officialis, ex his foelici [!] glandium proventu facile cedere in decimam porcos centum.

Mulctae

Mulcta de sanguine misso cum iudici laesio ostenditur florenus unus, quem aiunt cedere officiali.

De livore seu plaga denarii 64, etiam de porco vulnerato denarii 64, si moritur pretium persolvitur.

Cum quis ob levem contumaciam, ut contemptu [!] sigilli seu mandati aut alias ob facinus aliquod, de quo potest venia fieri, capitis et bonorum amissione est condemnatus, gratia facta solvit florenos septem, quorum unus cedit officiali, reliqui sex domino. Si tamen ea est criminis atrocitas, ut poena corporalis sit statuenda, bona reo, liberis et consanguineis ordo [!] domino condescendunt.

Itidem etiam bona sine semine decedentium domino condescendunt.

De stupro voluntario florenus unus.

De violento capitis poena corporalis.

De educillatione vini

Quod ad propinationem vini attinet, aiunt olim imponi consuevisse duo vasa vini, officialis tamen sibimet ipsis iuxta illa distraxisse duo et tria, a Georgio Bathori etiam quattuor[!]imposita.

Est etiam quoddam genus ordinarii proventus apud Berkezienses, ut qui hortos habent, pendunt de integro horto denarios 32, de dimidio denarios 16, quod genus pensionis aiunt cedere arcis praefecto seu officiali.

Lapos¹²

Laurentius Thot iudex
Martinus Bota iuratus civis
Ioannes Disi alter iudex iuratus
Ioannes Kerekes iuratus

per iuramentum examinati ad interrogatoria informationem dede-
runt, quae consequitur.

Coloni integri

Ioannes Kerekes
Franciscus Nagy
Relicta Ambrosii Iuhaz
Benedictus Thott
Sebastianus Thot
Martinus Sipos
Valentinus Vrban
Elias Kadar

Thomas Kosa
Relicta Laurentii Hegies
Martinus Bathor
Petrus Petrus
Martinus Babo
Ioannes Kelenin
Relicta Stephani Hegies

Coloni medii

Blasius Sipos
Lucas Kangiarto
Petrus Kangiarto
Ladislaus Zylagi
Balthasar Kowachs
Briccius
Blasius Thot
Ioannes Desy iudex
Michael Nagy

Iacobus Fazakas
Andreas Olaz
Ioannes Halaz
Ioannes Olah
Laurentius Thot
Ioannes Molnar
Paulus Kerekes
Ladislaus Fabian

Inquilini

Relicta Georgii More
Michael Hegies
Matthias Debreceini

Caterina Bolya
Elena Bolya

} una habitant

Desertae sessiones integrae

Laurentii Tere

Gregorii Korchiolas

Mediae

Relictae Dionisii Feyer
Stephani Kaztos
Andrae Fazakas
Relictae Bartholomei Bolya
Stephani Kowachs

Demetrii Kowachs
Balthasaris Kowachs
Relictae Georgii More, quae
alibi habitat

Census

Censum eundem esse qui Berkeziensium et ad eosdem terminos.

Taxas negant impositas praeterquam de salibus Georgii Bathori
sicut Berkezienses retulerunt et quod interdum pedites in arce coacti
sunt solvere nunc duos, nunc tres.

¹² Hagymáslapos, Nagysomkúttól É.

De servitiis

Quaecunque onera sunt imposita, coacti sunt capescere et expedire, proprie tamen his servitiis tenentur: carbonum confectione, cultura vineae Gebei in Nagy Banya¹³ ad domum Goebel pertinentis, importatione vini universi de ea vinea in arcem, item vinorum emptivorum invectione, carbonum quoque vectura.

Item vectura ollarum ex eodem pago in arcem, cum apud ipsos figulus degat.

Item vectura farinae in arcem de molendino.

Item molendini restauratione et aggeris reparatione apud idem et ad eam rem materiae lignae comportatione.

Queruntur tamen quod cum viginti currus facile exiverint de pago, iam is per Turcos sit vastatus.

Arationis et falcationis onere exemptos se perhibent, esse tamen agrum arci attinentem sex iugerum, cuius aratio incumbat waydae de Bozonka.¹⁴

Nonae et decimae

Vineta non habent. De frumento, ordeo, avena a singulis gelimis solvunt obulum unum. Nonam non dant.

Allodiatura fuit tempore Casparis Dragfy, ubi is mercenarios et boves habuit, modo domum figuli inhabitant.

Molendinum habetur unum duplicum rotarum.

Piscina non habetur, sed tractus quidam fluvii Lapos sub molendino in interdicto est, unde pisces qualibet feria sexta domino seu officiali introducantur et duos piscatores propterea libertos haberi.

Silvas haberi creduas et increduas cum Berkeziensium silvis ac Bemethensium continuis, de quibus suuni decimae dentur.

Item porci maiales redduntur de quolibet grege, usque ad decem unum capiendo, infra decem redimitur quilibet porcus denariis quattuor.

Mulctae

Mulcta de sanguine misso florenus 1

De livore seu plaga denarii 60

Caetera de mulctis eadem et eodem modo ut apud Berkezienses.

Educillatio

Adfirmarunt Georgium Bathori imposuisse vini vasa quot voluerit et ea semi vana et nullam fecem in computum admiserit et esse distracta vina Budensium mensura non usitata eiusdem loci, qua ipsi sua distrahunt et tamen maioris mensuram estimatam, quam ipsi sua estimarint. At tempore Casparis Dragfy non esse imposita nisi vasa duo et ea per mensuram loci usitatam distracta.

Retinenda loci mensura aequo pretio constituto, pendunt hi quoque de hortis, quam pensionem aconem vocant, de integris quidem

¹³ Nagybánya.

¹⁴ Nagybozinta, Nagysomkúttól É.

denarios 22, de mediis vero 11, quam limitationem aiunt per coniugem Georgii Bathori constitutam, eumque censum praefecto cedere.

Item de hortis suppeditare solent primitias caulum, item semina coeparum [!], petroselinum, cepas atque alia hortensia.

Caeteri omnes pagi sunt Walachici per waywodatus distributi ab antiquo.

Sequuntur pagi waywodae Dan Buttyan officio subiecti super quibus ipse et iudex ipsius Gregorius Philippi per iuramentum examinati hanc informationem sunt testificati.

Somkwt¹⁵

Dan Buttyan ipse wayda	Ioannes Demetrii
Gregorius Philippi iudex	Popsa Wlayko
Simon Nagy	Demetrius Hannos
Nicolaus Ioannes	Demetrius Georgii
Cosmas Zerechien	Ioannes Czengel
Gregorius Zerechien	Ioannes Costa
Ioannes Sandor	Ioannes Pap
Simon Czege	Thomas Buttyan
Sandor Bank	Nicolaus Estwan
Lucas Buda	Nicolaus Buttyan
Ioannes Buda	Ioannes Zilagy

Pauperiores

Ladislaus Buttyan	Gregorius Sandor
Ladislaus Phatul	Thomas Czege
Simon Philippus	Demetrius Pap
Nicolaus Wlaiko	Thomas Phatul
Relicta Ioannis Philippi	Ladislaus Zilagy
Ioannes Toerdek	Stephanus miser
Simon Banck filius modo natus	Lucas Tinkos
Ladislaus Zerechien	Simon Kiss
Philippus Zabo solitarius	

Census

Ad diem divi Georgii martiris floreni 14

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 14

Licet addiderint duo illi testes narrationem, quod census divi Georgii per Casparum Dragfy fuerit introductus, cum is quodam tempore in Transsilvaniam esset profectus et mutuuum a singulis pagis postulavisset, eo nomine quasi in censum sequentem eis esset conversurus et ab eo tempore permanserit.

De servitiis

Faciunt imperata omnia cum etiam Erdewd¹⁶ accedere a Georgio Bathori ad diversas servitutes sint coacti, vetusta servitia quidem haec sola commemorant. Duobus diebus falcare, imo die metere et

¹⁵ Nagysomkút.

¹⁶ Erdőd, Szatmártól D. Szatmár megyében.

aiunt datum esse cibum. Georgius Bathori fecit apud ipsos agriculturam selectis potioribus agris, ipsorum opera usus ad arationem, sementem, accumulationem et comportationem et plerumque semina ipsis dare negit et modo in huius pagi territorio praecipua agricultura esse dicitur.

Silvae sunt copiosae ac referunt antiquitus eam consuetudinem fuisse exactionis de porcis subditorum, qua si ii die tantum in silvis sunt versati et noctu domum compulsi, sumptus est unus porcus de grege quantus quantus fuerit. At Georgius Bathori reperit universaliter de his quoque ut de aliis decimam stricte exigere.

Nomine maialium porcorum quantus quantus grex fuerit, datur sus una, quae etiam dari solet licet tantum decem sint in grege, quae infra decem sunt, redimuntur singulae quaternis [!] nummis, provisor videbit.

Decimas et nonas non dant cum sint Walachi, nec profiteantur Romanam fidem sed graecam et habent suos sacerdotes Walachicos.

Mulctae

De mulctis unius floreni sanguine videlicet cedit waydae pars tertia, reliqua officiali.

De livore seu vrbire [!] denarii 60

De sigillo officialis contempto, cum quis citatus non comparet florenus 1, unde pars tertia waydae.

Cum capitis et bonorum sententiam incurrit quis, de potentiario actu florenos septem solvit, ubi cum adversario convenit, quorum unus cedit officiali, reliqui sex domino.

Cum quis capite plectitur aut morte punitur, si liberis et sanguineis destituitur, bona omnia in dominum devoluntur.

Si quis sine semine decedit, bona domino recidunt.

Item de raptu virginum et mulierum coniugatorum voluntario floreni 2, idest ab utraque persona florenus 1.

De violento ut ipsi adfirmant floreni 12.

Cum quis Walachus uxorem repudiat, solvit florenum 1.

Cautum tamen ut tales casus iudicio decernantur, ne levitati locus detur, concessis iis legi Walachicae, quae recte rationi et iuri divino conveniunt, id quod provisoris discretioni et conscientiae committitur.

Educillatio

Imposuit vina Georgius Bathori quod voluit et cum non potuerunt bibere propter vilitatem, distribui inter eos iussit, quamvis foetidum vinum et semiplenis vasis obtrusum ac continuo quidem eo pacto vina inter ipsos curavit distrahi, pretio integro exacto, nec fece computata.

Prata quidem apud ipsos haberi negant, tamen se defalcavisse aiunt in suo territorio gramina pro arce ad plaustra sedecim aut viginti et in aliis territoriis defalcationem fecisse, ut prati Goebel penes Kivulum Dominarum,¹⁷ videat provisor.

¹⁷ Nagybánya.

Est etiam quoddam genus munerationis seu tributi, quo singuli coloni tenentur dare ad arcem in Iunio singulas heminas seu medias butyri, easeos singulos.

Item Ztrongae¹⁸ nomine singuli oves habentes dant de uno grege et etiam de decem ovibus unam ovem sterilem, infra decem nihil dant, neque si eodem anno oves sunt emptae.

Praeterea dant singuli pagi singulas vaccas iustae aetatis et magnitudinis, minores bimam aut unius anni iuvenecam, minuti pagi duo tresve unam vaccam.

Ad diem Nativitatis domini tenentur importare viginti quinque plaustra lignorum.

Cum moritur wayda vel libertus, equus eius cum instrumentis equestribus omnibus, cuiuscunque sit pretii, domino condescendit. Quod si porro equum nullum habuit, solvuntur de eius bonis equi quattuor vei quinque, quod an ita sit videat provisor.

Waydarum autem est officium providere bonis sibi commissis, ut rite in eis cuncta gerantur et tributa ac servitia ad arcem exigere et administrare et semper prompte apparere cum usus et requisitio praefecti postulat, item in bellium tempore necessitatis proficisci.

Libertorum est officium ire quocunque mittantur ac potissimum literas perferre et negotia expedire, ad quae mittuntur et necessitate poscente [!] in bellum proficisci.

Item quilibet iudex et libertus tenetur dare nisum unum, aut si nequeat nancisci, denarios 25 et ad festum Nativitatis domini capreolum unum, quem si non habeat, denarios triginta duos.

Si quid devium vel erroneum compertum fuerit, quod nemo repetat, aiunt id esse officialis, reddita sua parte tertia waydis.

Sacerdotes singuli dant quotannis unam lodicem ad arcem, quae olim vigilibus dabatur, aut si eam non possunt habere, florenum 1 denarios 25.

Nota etiam observationem de lignis, quod in plaustrum unum iustum perticae oblongae quinquaginta duo computantur, sive semel adducantur, sive bis terve.

Somkut pataka¹⁹

Villa nova a viginti annis collocata.

Dan Buda	Lucas Prodan iudex
Ioannes Hagona	Theodorus Manchs
Theodorus Hagona	Ioannes Bogiok
Ioannes Thomas	Stephanus Trif
Ioannes Garzul	Costa Buda combustus a Turcis
Lucas Zabo	

¹⁸ A román „strungă“ = „akol“ szóból; átvitt értelemben adónem, mely rendszeren bizonyos számú bárányból és különféle tejtermékekből állott. Lerovási ideje Szent György-nap és pünköst között. Több vidékről származó adatokat közöl: Szamota—Zolnai, *Magyar oklevél-szótár* 204.

¹⁹ Somkútpataka, Nagysomkút mellett.

Tenuiores

Ioannes Phatul
Ioannes Hagana
Georgius Buda

Cosmas Tinkos
Thomas Lazar

Census

Censum ordinarium adfirmant esse decem florenos ad diem divi Michaelis archangeli reddi solitos, quia cum Caspar Dragfy caeteris censum duplicavit, tunc hic pagus novus fuerit. Videat provisor.

De servitiis

Iussa fecerunt, nisi quod antiquitus aiunt, se bidui falcationi [!] fuisse et eius foeni accumulationem, messem unius diei.

Caetera ut supra in Somkutt.

De educillo vini

Aiunt olim in anno duo vasa vini imposita fuisse, ad festum scilicet Nativitatis domini et Paschae, idque fuisse legitimum. Postea tempore Georgii Bathori ter vina imposita ad dicta nimirum festa et ad messem, propterea nomine quoque domini eius coniugis vina esse apud ipsos educillata. De reliqua tyrannide in educillatione Georgii Bathori eadem querela, quae in Somkutt et quod vina, quae potui apta non fuerunt viritim distributa, ipsi in plateam effuderint, nec fuisse finem aut modum huius mali.

Mulctae observantur plane ut in Somkut.

Caetera quoque ut in Somkut. Quod ad butyrum et caseos attinet, dat totus pagus butyri quattuordecim sextarios, caseos totidem, ut ipsi aiunt, videndum provisorii.

Lucas Triff
Pentek Tatar
Michael Phatwl
Theodorus Mihorda
Thomas Bunya
Gregorius Wadan
Gregorius Kulchar
Lucas Kiss

Ieder²⁰

Ioannes Mihorda
Cosmas Tatar
Blasius Triff
Ioannes Triff
Lucas Triff
Michael Triff
relicta Petri Gurso
Ioannes Bolta

nihil
habentes

Census

Ad diem sancti Georgii martiris solvunt censum ordinarium florenos 11.

Ad diem divi Michaelis archangeli solvunt florenos 11.

Quod ad caetera, cuncta et singula se habent ut in suprapositis pagis.

²⁰ Jeder, elöbbi mellett.

Muneraria

Totus pagus dat butyri quartalia 15, caseos 15.

Ztrongam ut supra. Unam vaccam ad culinam. Duodecim vehicula ligni ad Nativitatis domini.

Tölgyes²¹

Relicta Eliae Chikar
Ioannes Mihalska
Relicta Demiani Kiss

Matthaeus Kiss
Ioannes Illie
Elias Kiss
Relicta Thomae Kiss
Ioannes Kiss

} nihil
habentes

Census

Ad festum sancti Georgii martiris florenos 6.

Ad festum divi Michaelis archangeli florenos 6.

Deserta prope, interfectis per Turcos septem personis, tribus tantum bobus relictis.

Caetera omnia ut in superioribus pagis.

Muneraria

Cum pagus fuit integer butyri quartalia 8, caseos 8.

Ztronga ut supra. Vacca bima. Lignorum vehicula sex seu plaustra.

Nyeres²²

Relicta Stephani Krainick
Marcus Kuchso
Relicta Ioannis Dobramir
Ioannes Nemes
Gregorius Nemes
Ioannes Wayda
Pauperes
Thomas Fete
Kosta Plob
Relicta Kostae Dobramir
Ioannes Milcas
Elias Barla
Andreas Popa
Ioannes Milcus
Caspar Sandor
Petrus Goda

Dan Sandor
Et presbyteri duo, Petrus
ac Lucas
Ladislaus Pathak
Ioannes Mazzia

Ioannes Brenda
Merse Dobramir
Kosta Krainik
Michael Sandor
Lucas Colto
Kira Colto
Ioannes Orb
Nicolaus Nemeso

Bis fuerunt Turcae in hac possessione, unde incolae ad egestatem reducti.

²¹ Szamostölgyes, uo.

²² Nagynyíres, Nagysomkúttól Ny.

Census

Census ordinarius ad diem sancti Georgii martiris floreni 20
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 20
Silvas non habent, nec prata domini.
Sed caetera cuncta ut in praemissis duobus pagis.

Muneraria

Stante pago, qui iam prope desolatus est, ut aiunt, dederunt butyri quartalia 44, caseos 44.

Ztrongam ut alibi. Vaccam unam ad culinam. Lignorum vehi-oula 20 ad Nativitatis domini, seu plaustra.

Gyewkeres²³

Proxima superiori aestate penitus deserta, habuit antea duodecim inhabitatores, nunc duo supersunt. Et eorum unum profugisse, Gregorium Riucz, uxorem remanere, Thomas Philip alter verberibus confectus a peditibus Zathmariensibus aegre permansurus.

Census

Ad festum sancti Georgii floreni 3
Ad festum sancti Michaelis floreni 3
Caetera eodem pacto ut supra.

Muneraria

Butyri quartalia, ut wayda meminit 6, caseos 6.
Ztrongam ut alibi, si sunt oves. Vacca una cum pago sequenti Kis Ieder.

Kys Ieder²⁴

Philip Nan
Kira Nan
Ioannes Nan
Prorsus desolati per Turcos et alioquin pagus pauperrimus pene vastus.

Census

Ad diem sancti Georgii floreni 1 denarii 50
Ad diem sancti Michaelis totidem.

Muneraria

Butyri quartalia 3, casei 3.
Ztronga si sunt oves. Vacca bima cum pago praecedenti.

Also Fentews²⁵

Nicolaus Dan	Thomas Pokle
Ioannes Kosta	Ioannes Kosta alter
Simon Dan	Lazarus Kiss

²³ Gyökeres, előbbi mellett.

²⁴ Kisjeder, eltűnt falu Jeder mellett.

²⁵ Kisfentős, Nagysomkúttól É.

Pauperes

Kostas Kosmas
Marcus Pokol
Elias Dan

Gregorius Dan
Stephanus Kiss
Marcus Wancza

Census

Ad festum sancti Georgii floreni 5
Ad festum divi Michaelis floreni 5
Caetera cuncta ut supra.

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.
Vacca 1. Ztronga cum sunt oves. Plaustra ligni 8.

Felsoe Fentoes²⁶

Fatul Kis
Ioannes Miholcza

Stephanus Kiss
Relicta Ioannis Kiss

Pauperes

Ioannes Kiss
Petrus Kiss
Thomas Miholcza

Iacobus Kiss
Michael Chotecz

Census

Ad festum sancti Georgii martiris floreni 4
Ad festum divi Michaelis archangeli floreni 4
Caetera cuncta ut in praecedentibus pagis.

Muneraria

Butyri quartalia sex, casei sex.
Vacca una. Ztronga cum sunt oves. Lignorum plaustra quinque ad Berkez intulerunt. Et alias quando opus fuit officiali, ad Berkes intulerunt.

Nota autem quod ad servitia attinet, quod hi duo pagi, superior et inferior Fentoes tenentur palus [!] praebere, adferreque in Berkewz pro vinetis domini Berkeziensibus.

Puzta Fentoes²⁷

Hic habitarunt tres coloni, qui ob sterilitatem locum deseruerunt et venerunt in Felsoe Fentoes et in novalibus per ipsos extirpatione factis condescenderunt, in quorum loca venerunt ex Koelchis²⁸ coloni Simonis Porkolab ac in Puzta Fentoes condescenderunt, suntque hodie ibi

Dan Dragas
Gregorius Dragas

²⁶ Nagyfentős, uo.

²⁷ Pusztafentős, uo.

²⁸ Kővárkölcse, Nagysomkúttól ÉK.

Theodorus Kiss

Promissam his et aliis eo condescensuris aiunt libertatem contributionum et servitutum omnium per duodecim annos, elapsos iam sex annos.

Warallya et Butacza²⁹

Hi duo pagi arci subiecti iam prorsus deserti propter castra hostium in obsidione ibi posita, incolae profugi facti.

Census ordinarius horum duorum pagorum, Warallyae quidem floreni 3 ad diem divi Georgii et ad diem sancti Michaelis totidem, Butaczae vero floreni quinque ad primum terminum et ad secundum tantundem. Quod ad alia nihil. Habentur enim exempti, sed rursus tenentur perpetua servitute ad arcem, nimirum vigiliis seu excubias facere nocturnas, arcem expurgare, aquam, ligna ad culinam, furnos et quo opus est administrare et caetera omnia obire ministeria.

Item unum pagum **Toeroekfalwa**³⁰ vocatum Wayda Dan possidet a Georgio Bathori et uxore donatum. Est arbitrium maiestatis caesareae an velit relinquere nec ne.

Possidet idem adhuc alterum pagum **Wawrylla pataka**³¹ dictum eorundem donatione, de quo itidem maiestas caesarea statuat.

Sequuntur pagi Thomae Lukachsfalusi Waydae subiecti officio

Ipsae Thomas Lukachsfalusi Wayda propter morbum comparere nequivit, filius tamen eius Dan Wayda se nobis statuit et pro illo iuravit.

Lukachsfalü³²

Modo vastatus per Turcos, ablatis omnibus pecoribus, exceptis saltem bobus sedecim, qui sunt reliqui.

Lucas Moga	Pente Sut
Gregorius Bokor	Pente Wanchya
Christophorus Triff	Lazarus Magos
Nicolaus Susma	Lucas Magos
Nestor Giurka	Relicta Gregorii Bosa
Elias Kosma	Inquilini
Gyrko Susma crainicus	Dliga
Ioannes Nedelo	Relicta Philippi
Andreas Kosma	

²⁹ Csolt, Nagysomkúttól DK. Tekintettel arra, hogy Csolt ezen a néven az 1566. évi urbariumban nem szerepel, s az itt említett Váralja a mai Kőváraljának már azért sem felelhet meg, mert ez utóbbi külön is előfordul, helyzetéből következőleg egyedül Csoltot azonosíthatjuk vele. A másik falu: Bucsonfalva, régen Butásza, előbbi közelében.

³⁰ Törökfalva, Nagysomkúttól D.

³¹ Hávord, régen Havrilla, előbbi mellett.

³² Szamoslukácsi, Nagysomkúttól ÉNy.

Census

Ad diem divi Georgii martiris floreni 10

Ad diem divi Michaelis arehangeli floreni 10

Aiunt, quod antea tantum florenos 8 pro censu ordinario ad quemlibet terminum solverunt et supplicant ut in illo censu ordinario florenorum 8 ad quemlibet scilicet terminum conserventur.

De servitiis

Serviunt ad arcem quando iubentur et quia prata apud ipsos non habentur, coguntur falcare in prato Goebel in territorio Nagy Banya.

Caetera cuncta praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 1, casei 12.

Vacca sterilis 1. Ztronga cum sunt oves. Plaustra ligni Nativitatis domini 12.

Pribilfalwa³³

Walachice pribil est

Stephanus Simon	Lucas Pey
Kosmas Simon	Petrus Vagyas
Lucas Bratt	Stephanos Ianos
Theodorus Balca	Relicta Theodori Lupso
Stephanus Sandor	Relicta Stephani
Simon Fergete	Relicta Lucae Cosma
Lucas Philip	Relicta Petri Sandor
Pete Zenko	Pobliga
Gregorius Simon	Inquilinus Zaho
Petrus Kiss iudex	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10

Ad diem divi Michaelis floreni 10

Caetera omnia ut in Lukachsfalwa.

Muneraria

Butyri quartalia 14, casei 14.

Vacca sterilis 1. Ztronga si sunt oves. Nativitatis domini plaustra ligni 14.

Magasfalwa³⁴

Ioannes Boia iudex	Kosta Arczwl
Ioannes Stoica	Ioannes Iacub
Ioannes Iluchika	Georgius Iacub filius libertus
Lucas Zigle	Gregorius Iacub
Gregorius Zigle	Lazarus Zigle alter
Sandor Zigle	Relicta Georgii Katona
Blasius Zigle	Relicta Petri Triff
Simon Polgar krainicus libertus	
Ex his plerosque pauperes aiunt	

³³ Pribékfalva, uo.

³⁴ Magosfalu. uo.

Census

Ad terminum primum diem sancti Georgii floreni 11

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 11

Caetera cuncta servitia et alia onmia ut in Lukachsfalwa.

Muneraria

Butyri quartalia 16, casei 16.

Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Nativitatis domini ligni
plaustra 16.

Hozzufalw³⁵

Matthias Nagy iudex

Simon Arczuz

Stephanus Zabo libertus

Gregorius Arczuz

Ioannes Presbyter

Thomas Chotez

Georgius Balas

Blasius Fierder

Ioannes Arczuz

Wrasa Fierder

Ioannes Arczuz faber lignarius

Petrus Feier

laborat in arce Serban Feier

Relicta Petri Arczuz

Relicta Andreae Pop

Lucas Arczuz

Relicta Gregorii Cordis

Census

Ad diem divi Georgii floreni 11

Ad diem divi Michaelis floreni 11

Caetera cuncta ut alibi.

Molendinum est duarum rotarum.

Servitia

Servitii genus proprium his, quod tenentur palos suppeditare
domino in vineam Goebel ad Rivulos Dominarum ultra communia
servitia.

Muneraria

Butyri quartalia 16, casei 16.

Vacca sterilis 1. Ztronga cum oves habentur. Ligna natalitia
plaustris 16.

Feierzeg³⁶

Theodorus Danchius iudex

Andreas Mehes

Demetrius Pop faber lignarius

Ioannes Kiss

laborat in arce, ergo censusum

Gregorius Endra

non solvit

Elias Kiss

Lucas Presbyter

Ioannes Danchiul

Demetrius Wancza

Ioannes Kiss Danchiul

Thomas Marcus

Theodorus Kiss

Cosma Mehez

Gregorius Tomba krainicus

Marcus

Ladislaus Pop

Petrus Mehes

Lucas Pop

Simon Pop

Relicta Lucae Cosma

Gicze Loeremi

Relicta Thomae Costa

Bota Pop

Relicta Lazari Mehes

Thomas Costa

³⁵ Kővárhosszúfalu, uo.

³⁶ Fehérszék, uo.

Census ordinarius

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 11
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 11
Caetera cuncta ut in Lukachsfalwa et alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 16, casei 16.

Vacca sterilis 1. Ztronga cum oves habentur. Ligna natalia
plaustris 16.

Item est unus pagus **Danfalwa**³⁷, ait Wayda sibi a domina con-
sorte Georgii Bathori donatam [!], super qua donatione literas habet.
Statuet maiestas caesarea.

Domus sunt eo loci quattuor.

Suspectus est Wayda, de hoc loco censum extenuat ad florenum
1, ait esse locum desertum, alunde veritas resciscenda, videat
provisor.

Sequuntur pagi subiecti officio Lucae Waydae de Remethe

Remethe³⁸

Andreas Mocza	Marcus Feyrer
Filii Petri Mocza	Thomas Rusa
Damianus Paska	Christophorus Maramarusi
Sephanus Mocza	Simon Kazaz
Relicta Petri Domsa	Nicolaus Sykes
Ioannes Chizzar faber lignarius	Ioannes Rusa
servit ad arcem, aliud nihil	Theodorus Nechita
servit, nec contribuit.	Stephanus Kazas

Hos ait esse Wayda quibuscum possit servire caesareae maiestati,
caeteros tenuiores esse, qui parum aut nihil habeant.

Liberti ibidem agentes

Matthaeus Banck	David
Petrus Damian	Andreas Syketh
Martinus Philip	Ioannes Boka
Lazarus Philip	Elias Boka iudex secundarius
Pauperes	Elias Kazas
Relicta Dani Syket	Relicta Theodori
Nicolaus Kiss	Thomas Boka
Theodorus Domsa	Theodorus Mossan
Ioannes Tinok novam domum	Tryffus Syketh
construxit	

Habent quoque sacerdotem in hoc pago.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 10

³⁷ Danfalva, uo.

³⁸ Kővárremete, Nagysomkúttól K.

Caetera cuncta ut alibi et in praescriptis locis, nisi quod aiunt cum arci vicimores sint, se magis servitutibus onerari.

Est molendinum duarum rotarum.

Muneraria

Butyri quartalia 18, casei 18.

Vaccam sterilem 1. Ztronga cum sunt oves. Ligna natalia plaustris 18.

Koass³⁹

Gregorius Magiar

Lucas Zakalos

Theodorus Kopay

Foris Zantha

Andreas Dan

Georgius Wancha

Moysin Kopay

Krachionius Kiss

Combusti a Turcis, qui partim in Transilvaniam profugerunt, partim alienas domos inhabitant, ut ipsi aiunt.

Petrus Kosta libertus

Christophorus Kosta

cum filio Ladislao Kosta

Lucas Iwan

Elias Rad

Ioannes Fatwl

Damianus Kosta

Iwanus Lucas

Georgius Feyer

Petrus Czurcze [?] iudex

Marcus Feyer

Sex domus desertae habitatoribus propter bellum

Simonis Zaz

Ioannis Peter

Thomae Drabant

Marci Rad

Thomae Kiss

Thomae Bozga

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 10

Caetera omnia ut in aliis suprascriptis locis.

Servitia

Servitii genus proprium his, quod solent calcem ad arcem cremare. De aliis servitiis eis parcitur. Dicunt interdum tubula butyraria et casearia in eam mercedem relaxata et interdum vicium datum.

Muneraria

Butyri quartalia 18, casei 18.

Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalia plaustris 18.

Koertuelies⁴⁰

Thomas Kosma

Elias Simon

Theodorus Alexa iudex

Theodorus Iwa

Georgius Alexa

Stephanus Gergel

Stef Pinte

³⁹ Kovás, előbbi mellett.

⁴⁰ Kiskörtvélyes, előbbtől ÉK.

Duae domus desertae, in quibus habitarunt Ioannes Thomas et Ladislaus Illie.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 3
Ad diem divi Michaelis arehangeli floreni 3
Caetera prorsus ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 6, casei 6.
Vacca bima 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalia plaustris 6.

Carullia⁴¹

Ioannes Srepa iudex	Lucas Gsula
Petrus Szlipa	Lucas Pop
Theodorus Concz	Georgius Czinza
Simon Sethe	Petrus Czinza
Lucas Bretan	Lucas Czinza
Marcus Bretan	Dan Czinza
Desolatae decem, quae sequuntur	
Nicolai Concz	Pinte Dragus
Theodori Codran	Theodorus Musse
Andreae Slipa	Michael Dragus
Simon Zete	Ioannes Zete
Thomas Czinza	combustae per Turcos

Desertae

Gregorii Dragus
Georgii Chiula
Marci Codran
Stephani Kornya
Stephani Chiula
Ioannes Zete habet domunculum, aliud nihil
Lucas Serben nil habere dicitur

Census

Ad diem saneti Martini [!] martiris floreni 6 denarii 29
Ad diem divi Michaelis arehangeli floreni 6 denarii 29
Caetera plane ut alibi.
Est et silva apud ipsos aliqua exigua.

Muneraria

Butyri quartalia 14, casei 14.
Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalia plaustris 14.

⁴¹ Karuly, elöbbsi mellett.

Zakalesfalw⁴²

Gregorius Chionka	Tenuiores
Stephanus Baba	Simon Urduga
Andreas Mogos	Roman Nyestor profugus
Stephanus Nyag	Michael Urduga
Ioannes Thot	Theodorus Biro profugus
Ioannes Petrus	Liberti
Cosmas Petrus	Ioannes Radul
Costa Kancza	Dan Rauaz
	Stephanus Tharcza
	Petrus Presbyter

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 6
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 6

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.
Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalia plaustris 8.

Vyfalw⁴³

Dicit Vayda esse sibi hereditarium donatum a domina consorte Georgii Bathori patri suo, quia ipse eam coloniam e Marmarusio deduxerit densis silvis sua opera excisis.

Costa Byros	Ioannes Stef
Dan Stanchs	Petrus Laza
Lucas Orian	Ladislaus Bank
Lucas Augustinus	Petrus Galetus

Ait Wayda nihil ab illis hactenus exactum esse duodecim annos. postquam consederint, arare illos sibi nonnunquam et falcare.

Sequuntur pagi subiecti officio Georgii Waydae

Monostor Capalnik⁴⁴

Petrus Mandan	Petrus Madan
Stephanus Dragamir	Martinus Dragamir libertus
Stephanus Cosma	Desertae
Ioannes Costa	Krainiki Kostae Zerke
Ladislaus Madan	Georgii Madan
Lucas Madan	Ioannis Madan

⁴² Szakállasfalva, uo.

⁴³ Valószínűleg Berkeszpataka, Nagysomkúttól K.

⁴⁴ Kápolnokmonostor, Nagysomkúttól K.

Martinus Pop nobilis cum curia
Georgius ipse Wayda
Ioannes Elias unius loci nobilis, amicus waydae

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 2
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 2

Quem censum wayda iuramento adfirmat, atque eos esse homines pauperrimos, habitantes sub alpibus, ubi praeter milium terra nihil proferat. Videat provisor.

Caetera omnia praecise ut alibi in locis suprapositis.

Muneraria

Butyri quartalia 5, casei 5.

Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalia plaustris 5.

Cum illic habeatur molendinum, dicit Wayda suum esse, cum sit nobilis.

Item Wayda ait pagum **Zurdok Kapitalnyk**⁴⁵ ad se caeterosque unius fori nobiles, Danum Nemes, Martinum Pop et Thomam pertinere iure connubii, videlicet quod pro hoc pago mille florenis additis Dragfys octo pagos in Maromarusio dederint, de quo extant apud ipsos literae.

Dragmir falu⁴⁶

Theodorus Dragmir iudex
Kosta Pogan
Ioannes Mirchie
Zahul Burle

Theodorus Timbus
Lazarus Necores
Ioannes Necores
Georgius Fatul

Desertae

Gregorii Tembus }
Ioannes Tembus } profugerunt in Transylvaniam
Relicta Petri Burle }
Kira Dragmir } habent donos
Petrus Dragmir libertus }

Petrus Necores profugit in Transylvaniam propter Turcos, redibit.

Simon Krainicus

Census

Ad festum sancti Georgii martiris floreni 3
Ad festum divi Michaelis archangeli floreni 3

Muneraria

Butyri quartalia 6, casei 6.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 6.

⁴⁵ Szurdukkápolnok, uo.

⁴⁶ Rózsapatak, uo.

Reui Capalnik⁴⁷

Petrus Topa	Ioannes Szema
Gregorius Nicolai	Kosta Zyla
Ioannes Mank	Georgius Mihila deserta
Ignath Gurzo	Georgius Tita pauper
Petrus Topa alius	Stephanus Szema
Tryff Gurzo	Relictae Lucae domus deserta
Ioannes Pytos	Thomae domus deserta
Theodorus Piscator	} habent donos
Ioannes Paska	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 5
Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 5
Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 7, casei 7.
Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 7.

Laczkonya⁴⁸

Ioannes Nemis iudex	Georgius Botez
Ioannes Paska	Simon Botez
Matthaeus Petreman faber lignarius servit magisterio ad arcem, nec censum solvit, nec ulla alia obit servitia.	
Theodorus Fante	Gregorius Boda
Elias Fatul	Dan Boda
Ioannes Nemes alter	Dan Fatwl

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 3
Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 3
Caetera ut alibi omnia.
Aqua vaetita habetur pro domino in fluvio Kapalnik, ubi
trutae [!] capiuntur et funduli et cancri.

Muneraria

Butyri quartalia 6, casei 6.
Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris sex.

⁴⁷ Révkápolnok, uo.

⁴⁸ Lacház, előbbiektől ÉK.

Kowachs Kapalnik⁴⁹

Ladislaus Tokos index	Stephanus Wlagy
Elias Nemes	Michael Topa
Cosmas Nemes	Petrus Tokos
Ioannes Bud	Michael Borra
Ioannes Tokos	Gregorius Botis
Simon Zakuz	Michael Muscha
Theodorus Tokos	Desertae
Demetrius Topa	Thomae Tokos
Lazarus Bora	Stephani Topa

} pauperes

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 4
Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 4
Caetera plane ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 7, casei 7.
Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 7.

Piscatio

Item habent piscationem pro domino vaetitam in fluvio
Kopalnik.

Gyortianos⁵⁰

Ioannes Gabra iudex	
Stephanus Eloes, ipse, uxor, liberi mortui, domus tantum superest.	
Ioannes Botiz	
Relicta Ioannis Kiss Gabra	
Desertae	
Margaretae Fanta	Lucae Zer
Relicta Gregorii Barla	Michaelis Barla

Census

Ad festum sancti Georgii martiris floreni 5
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 5
Petierunt census sublevationem propter devastationem Turcicam.
Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 5, casei 5.
Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 5.

⁴⁹ Kováskápolnok, előbbi mellett.

⁵⁰ Kővárgyertyános, előbbitől Ny.

Berencze⁵¹

Stephanus Alb iudex et te- lon[iat]or	Simon Fanta
Ioannes Paska	Relicta Lucae Botos Liberti
Michael Alb	Stephanus Alb
Theodorus Paska	Michael Lucas
Elias Alb	Ioannes Istwan
Simon Paska	
Ioannes Cosma	Thomas Paska presbyter Desertae
Ladislaus Botos	Ioannes Zahul
Thomas Paska	Andreae Kerekes
Michael Azzu	Relictae Georgii
Iacobus Botos	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 7 denarii 50

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 7 denarii 50

Habetur telonium, summam utilitatis ignorat, nec admodum
magnam esse ait.

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.

Vacca 1. Ligna natalitia plaustris 8.

Garbonazfalw⁵²

Christophorus Chiukos iudex	Thomas Kiss
Petrus Chiukas	Matthaeus Koncz
Lucas Garbonaz	Marianus Konoz
Gregorius Garbonaz	Relicta Thomae Tot
Relicta Petri Tacza homo locuples interfectus a Turcis et omnis substantia ablata	
Relicta Simonis Koncz	
Relicta Thomae Simonis Kerekes	
Gera Garbonaz profugit	
Theodorus Garbonaz profugit in Maromarusium	
Cosmae Chiukas deserta, quia ipse profugit	
Marcus Faber lignarius servit ad arcem, nec aliud quidquam praestat.	

Georgius Zaz censum non dat, sed exploratum mittitur.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10

Ad diem divi Michaelis floreni 10

⁵¹ Kővárberence, uo.

⁵² Kővárfüred, uo.

Aiunt fuisse ordinarium censuni pro quolibet termino florenos septem, eumque esse auctum a Bathorio ante tribus annis et nunc propter ingentem vastationem Turcicam pro census sublevatione supplicat.

Caetera plane ut alibi omnia.

Muneraria

Butyri quartalia 16, casei 16.

Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 16.

Kozla⁵³

Ait Wayda Georgius eum pagum suum esse cum caeteris nobilibus, pertinuisse quidem ad arcem Koewar, sed per Nicolaum Dragfy patrem Bartholomeum [!] Dragfy⁵⁴ ipsis donatum esse.

Sequuntur pagi subiecti officio Waydae Theodori Bota senis Chiarna Kapalnok⁵⁵

Theodorus Botta ipse et Wayda
et iudex

Fesetho Paska

Michael Fesetho

Michael Chicio

Blasius Duma seu Demeter

Demetrius Kiss

Lucas Pop

Relicta Petri Kiss

Christophorus Kiss

Lucas Nyresi

Cosmas Balas

Relicta Georgii Kiss

Ladislaus Tembus

Nicolaus Fesetho

Lucas Pop alter

Petrus Thoma crainicus

Gregorius Chichio

Liberti

Urbanus Chichio

Petrus Zoczok

Lucas Fesetho

Zahol Pop

Desertae quattuor

Lucae Chichio

Blasii Theodori

Thomae Nyresi

Petri Nyresi

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 5

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 5

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 10, casei 10.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris septem, ut adfirmat Wayda, videbit provisor.

⁵³ Talán Kecskés, Nagysomkúttól DNy.

⁵⁴ Drágfy Bertalan erdélyi vajda 1493—1498-ig viselte ezt a méltóságot (Nagy Iván i. m. III, 379.).

⁵⁵ Csernefalva, Nagysomkúttól K. távolabb.

Batizfalwa⁵⁶

Stephanus Kosma iudex	Petrus Concza
Ioannes Gerza	Lucas Chwnka libertus
Petrus Botos	Ladislaus Thoman
Precop Kowachs	Relicta Michaelis Botiz alterius
Relicta Demetrii Botiz	Phatwl Botyz
Philippus Botiz	Desertae
Ioannes Botiz	Michaelis Fesetho
Michael Botiz	Eliae Chwnka
Thomas Horgans	Pente Botyz
Triffus Horgas	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 3 denarii 50
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 3 denarii 50
Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 10, casei 10.
Vacca sterilis 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 7.

Sequuntur pagi subiecti officio Waydae Ioannis Benye Bozonta⁵⁷

Pinte Benye	Ioannes Petrik
Theodorus Nicle	Michael Dorka
Costa Crachion	Theodorus Korullya
Lucas Peter	Desertae
Lucas Cygan	Cosmae Hordo
Gregorius Benye libertus	Theodori Syket
Tenuiores et pene nihil habentes	Ladislai Marcus interfecti a Turcis
Lucas Korallya	Ioannis Marcus interfecti a Turcis
Ioannes Dorka	Ladislai Czigan demortui
Caspar Nagy	Simonis Grumat
Andreas Benye	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 8
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 8
Propter desolationem petunt censum limitari pro quolibet ter-
mino ad florenos 6
Caetera omnia ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 12, casei 12.
Vaccam 1. Ligna natalitia plaustris 12.

⁵⁶ Csókás, régen Csokotis, előbbtől ÉK.

⁵⁷ Nagybozinta, Nagysomkúttól É.

Puzta Hidegkut⁵⁸

Lucas Pogachias iudex

Georgius Peter

Petrus Pogachias

Ioannes Zahari

Marcus Dragas

Theodorus Pogachias faber lignarius servit ad arcem, praeterea nihil solvit.

Dan Pogachias

Relicta Ioannis Radul a Turcis interfecti

Relicta Michaelis Pogachias

Inquilini

Ladislaus Pogachias

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 2 denarii 75

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 2 denarii 75

Caetera omnia ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 6, casei 6.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 6.

Kolczier⁵⁹

Ioannes Grumad Krainicus

Stephanus Duma

Gregorius Hota

Nicolaus Hota

Theodorus Iuga

Sandor Iuga

Theodorus Phatwl

Ignath Magosfalusi

Lucas Nagy

Blasius Triff

Gregorius Duma

Simon Magosfalwsi inquilinus

Petrus Dragas libertus

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 3 denarii 75

Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 3 denarii 75

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 7, casei 7.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 7.

Servitia

Ararunt in terra Sokutiensi [!]

⁵⁸ Pusztahidegkút, uo.

⁵⁹ Kolcér, előbbiek közelében.

Sequuntur pagi subiecti officio Maryani Wayda

Kys Bwni⁶⁰

Bogdan iudex	Matthaeus Lazur
Simon Trepede iuratus	Ioannes Lukay
Elias Simoni iuratus	Thomas Demeter
Ioannes Bersa	Medii coloni
Ioannes Berencha	Gregorius Ignath
Thomas Peter	Peter Tywadar
Michael Dragnos	Marian Smoder
Petrus Swarra	Liberti
Ioannes Buscha	Petrus Horwath
Ioannes Oprys	Ioannes Perse
Augustinus Ianus	Ladislaus Progdan
Thomas Lazur	Peter Tryff

Desertae

Domus doudecim desertae, aiunt tamen duas sessiones fuisse integrorum colonorum, reliquas decem partim mediorum colonorum. partim inquilinorum.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 12

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 12

Caetera praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 17, caseos 17.

Vaccam 1. Ztrongam ut alibi. Ligna natalitia plaustris 17.

Nagh Bwn⁶¹

Ioannes Zink iudex	Elias Perse
Zin Carachion iuratus	Medii coloni
Lazarus Koeo iuratus	Ioannes Battyán
Nestor Opprissa	Lucas Zallya
Theodorus Wadar	Michael Perse
Michael Koewil	Marcus Wara
Dan Andras	Michael Strenna
Gregorius Nekei	Thomas Watt
Ioannes Neketi	Liberti
Ioannes Karanik	Frenck Tywadar
Petrus Hordok	Terpete Tywadar

Desertae

Domunculae desertae quinque in quibus miseri habitabant, qui ligone trituratione victum quaerebant.

⁶⁰ Jóháza, régen Kisbuny, Nagysomkúttól DK.

⁶¹ Nagybuny, uo.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 10
Caetera praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 17, casei 17.
Vaccam sterilem 1. Ligna natalitia plaustris 17.

Zakatura⁶²

David Stoyka iudex	Lucas Myhos
Paulus Peter iuratus	Odar Booth
Ioannes Faurur iuratus	Ioannes Stephanicz
Ioannes Kadal iuratus	Medii coloni
Paulus Gergel	Philippus Bwzeri
Lucas Booth	Petrus Bwzeri
Elias Bwsyar	

Desertae sessiones quinque

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 6
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 6
Caetera praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.
Vacca 1. Ligna natalitia plaustris 8.

Sassa⁶³

Krainicus qui iudex est	Petrus Kaol
Thomas Marton	Ioannes Krachon
Peter Wath	Petrus Neketha
Franco Pryss	Medii coloni
Perse Pryss	Ioannes Pinte
Peter Opryssa	Ioannes Lupin
Gregorius Hordo	

Desertae domus tres

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 4
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 4

Muneraria

Butyrum, caseos, ligna aiunt se nunquam dedisse, nec esse apud ipsos consuetum ut darent. Caetera servitia praestant ut alibi.

⁶² Szakadás, uo.

⁶³ Sasfalu, régen Sásza, uo.

Wylma⁶⁴

Roman Onisch index	Thomas Percha
Damian Buda iuratus	Miclos Bakalakym
Ioannes Buda iuratus	Pasko Kenda
Ioannes Stoyan iuratus	Gregorius Kenda
Andreas Pop	Iacobus Tattar
Roman Kytta	Georgius Lexsa
Lwcas Paska	Medii coloni
Michael Stoyan	Valentinus Elias
Lucas Leo	Relicta Ioannis Gurko
Desertae domus octo	

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 10

Muneraria

Butyri quartalia 17, caseos 17.
Vaccam 1, Ztrongam ut alibi. Ligna natalitia plaustris 17.
Caetera servitia praecise ut alibi.

Szalna Pathak nova possessio⁶⁵

Lucas Dragamir iudex	Kosta Raffe
Gregorius Dragamir	Medii coloni
Petrus Boda	Ioannes Valentinus
Lucas Rottar	Demeter Iwanis
Ioannes Perche	

Haec possessio libertatem habet ad annos quatuordecim a censibus, iam elapsi anni undecim, cum tamen vinum domini colonis distribuitur, datur illis quoque pars aliqua, quam solvere tenentur. Praeterea tenentur servire ad arcem, nimirum ad culinam, hortos et immunditiei expurgationem.

Item **Zaluapathak**⁶⁶ alia villa nova possidetur ab ipso Wayda Marian a domina relictas Gasparis Dragfy modo coniuge Georgii Bathori donata, de qua sacra maiestas caesaren statuat.

⁶⁴ Prágavilma, Nagybunytól K.

⁶⁵ Szalmapatak, régen Románfalva vagy Szalnapatak is, előbbi közelében.

⁶⁶ Erdőszállás, régen Szelnice, uo.

Sequuntur pagi subiecti officio Waydae Tryff

Oray⁶⁷

Lazarus Kiss iudex	Sylmko Kys
Georgius Fekete iuratus	Ioannes Zeyrka
Petrus Fekete iuratus	Aron Pwchon
Petrus Sandor	Ioannes Kyss
Lucas Sandor	Mariam Banus
Christophorus Kiss	Simon Fath
Ladislaus Kiss	Ladislaus Lus
Lucas Pinchan	Lucas Miclos
Simon Bwxa	Ioannes Miclos
Miklos Mirksy	Gregorius Syback
Alexander Tywary	Perse Tywadar libertus
Simon Swez	Inquilini
Marcus Stephan	Christophorus Zeri
Medii coloni	Ioannes Migsun
Ioannes Kyss	Ioannes Sandor

Desertae domus octo sunt, in quibus medii coloni habitant.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 12

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 12

Muneraria

Butyri quartalia 24, caseos 24.

Vacca 1. Ligna natalitia plaustris 24. Ztronga ut alibi.

Caetera servitia praestant praecise ut alibi.

Purkerez⁶⁸

Stephanus Buk iudex et medius colonus

Lazarus Mory	Simon Krestas
Simon Burda	Ladislaus Krestas
Cost Buda	Christophorus Krestas
Ioannes Buk	Cosma Sek
Elias Hochy	Lucas Botos
Ladislaus Dwscha libertus	Simon Tatar
Medii coloni	Ladislaus Dwscha
Simon Hochy	Peter Mara
Elias Zoerky	Nicolaus Mara
Ladislaus Gyrg	Ladislaus Mara
Marcus Gerg	

Domus desertae quinque, in quibus habitant, qui fodiendo triturando victum acquisierunt.

⁶⁷ Kőváralja, Nagysomkúttól D.

⁶⁸ Pórkerez. uo.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 7
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 7

Muneraria

Butyri quartalia 16, caseos 16.
Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 16.
Caetera ut alibi omnia.

Gawra⁶⁹

Georgius Swarra iudex et medius colonus

Ioannes Swarra iuratus

Lucas Swarra iuratus

Christophorus Mogws, domus per Turcam combusta, agris tamen
utitur.

Petrus Mogws faber lignarius servit ad arcem suo magisterio,
praeterea nihil dat, nec contributiones.

Medii coloni

Ladislaus Mogws

Ladislaus Mogws alter

Michael Mogws

Stephanus Swarray

Nicolaus Sarany

Desertae domus tres.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 5
Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 5
Caetera praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia decem, caseos 10.
Vaccam 1. Ztrongam ut alibi. Ligna natalitia plaustris 10.

Keorthwylyes⁷⁰

Medii coloni

Zahal Tywadar iudex

Marian Dembes

Ladislaus Bottya iuratus

Vlat Tywadar

Andreas Zaho iuratus

Matthe

Matthias Nicolai

Matthe Dyransch

Simon Stembo

Ioannes Perche

Desertae domus tres.

⁶⁹ Kővágara, Kővávaljától ÉK.

⁷⁰ Nagykörtvélyes, előbbtől Ny.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 4
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 4
Caetera praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 8.

Habet Waywoda Tryff quandam villam **Chywlya**⁷¹ vocatam a relicta Casparis Dragfy et modo consorte Georgii Bathori domina Anna tempore viduitatis sibi donata, de qua sacra maiestas caesarea statuēt.

Sequuntur pagi subiecti officio Simonis Waydae

Lemen⁷²

Ignath Krainicus loco iudicis

Ioannes Kataline

Ioannes Zegin

Cykasti Tywadar

Medii coloni

Barda Bwchi

Simon Burda

Michael Ona

Abraham Casana

Liberti

Tywadar Xemes

Gyrg Nemes

Ioannes Nemes

Philippus Nemes

David Nemes

Simon Nemes

Ioannes Pop

Inquilini

Ioannes Veres

Deserta domus una

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 4

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 4

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 6, caseos 6.

De vacca videat provisor. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 6.

Lyttka⁷³

Stanislaus Stephanus iudex

Roman Rosa

Thomas Mana iurati

Lucas Stanczayl

Medii coloni

Lucas Fodur

Kosta Doncz

Duae domus desertae mediorum colonorum.

Triff Kowacz

Nicolaus Kosta

Georgius Nemes

Nicolaus Stanczay

Libertini

Ladislaus Nemes

Iacobus Nemes

⁷¹ Gyulaszeg, régen Csulya, előbbiktől D.

⁷² Lemény, uo.

⁷³ Létka, előbbi mellett.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 7 denarii 50
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 7 denarii 50
Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 12, casei 12.

Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 12.

Est praeterea vivarium in hac possessione ad arcem pertinens, unde pisces nulli vendentur, sed pro arcis utilitate et necessitate, cum videlicet hospites adveniunt, sit piscatio.

Kwcholiatt⁷⁴

Kristan Crachon krainik loco iudicis

Thomas Moffa

Medii coloni

Matthias Nagodi

Elias Nagodi

Deserta domuncula una

Census

Ad diem sancti Georgii martiris florenus 1 denarii 40

Ad diem divi Michaelis archangeli florenus 1 denarii 40

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 2, casei 2.

Vaccam videat provisor. Ztrongam ut alibi. Ligna plaustris 2.

Poynycha⁷⁵

Peter Puskras iudex

Thomas Tywadar

Ladislaus Themes

Matthe Char

Thomas Lazlo

Peter Zegin

Stoyca One

Medii coloni

Blasius Ozkoros

Marcus Becha

Desertae domus miserorum tres.

Matte Brattu

Marton Kozgoras

Ioannes Kosgoras

Ioannes Kosgoras

Ioannes Kosgoras

Ioannes Zabay

Ioannes Kuss

Inquilini

Lucas Bankos

Gergel Bankos

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 7

Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 7

Caetera cuncta ut alibi.

⁷⁴ Kocsoladfalva, előbbtől DNy.

⁷⁵ Kismező, előbbiectől Ny.

Muneraria

Butyri quartalia 13, casei 13.

Vacca 1. Ligna ad Nativitatis domini plaustris 13.

Solymofalwa⁷⁶

Thomas Istwan integer colonus

Medii coloni

Lucas Nehez

Lucas Schusman

Michael Pete

Deserta domus una.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 2

Ad diem sancti Michaelis archangeli floreni 2

Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 2, caseos 2.

De vacca videat provisor. Ligna natalitia plaustris duobus.

Sequuntur pagi subiecti officio Lazari Waydae

Aranmezeo⁷⁷

Ioannes Fabur iudex

Lucas Borscho

Iacobus Moss

Ioannes Moss

Wazko Burso

Andreas Iacob

Elias Stanchul

Nicolaus Barzo

Matthaeus Badyck

Barzo Tywadar

Vlat Gyrg

Stephanus Tottka

Medii coloni

Kesset Wadar

Ernes Morian

Gyrg Bassotk

Cosmian Barsok

Demetrius Moss

Lucas Rawaz

Ioannes Gorwe

Petrus Gorwe

Ignath Bystrang

Cosman Gorwy

Gregorius Gorwy

Andreas Thomas

Gyrg Mogos

Ioannes Pop

Michael Stanchal

Lazarus Andras

Tryff Vlat

Ignatius Fadt

Stephanus Rawaz

Chrysan Ianus kraynik

Duae domus desertae, in quibus non recordantur aliquem habitasse.

⁷⁶ Kővársolymos, uo.

⁷⁷ Aranymező, előbbiekől DNy.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 13 denarii 50
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 13 denarii 50
Caetera cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 26, caseos 26.
Vaccam 1. Ligna natalitia plaustris 25, ideoque quod longius ab
arce habitant.

Choykman⁷⁸

Nicolaus Boys iudex	Peter Hereny
Ioannes Gurko iuratus	Philippus Kabala
Lucas Boy	Cosma Bazza
Ignath Twrlas	Matthe Gargk
Nestor Boy	Ioannes Dwla
Gregorius Hereny	Dan Krainick
Morian Popis	Gregorius Chwlko
Libertini	Lucas Pelle
Ioannes Boya	Ioannes Rynka
Medii coloni	Nestor Ronka
Ioannes Hereny	Lucas Wassa
Ladislaus Herenith	

Czesta inquilinus et mendicus ex eleemosina [!] vivit.
Desertae domus tres.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 7 denari 50
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 7 denarii 50
Caetera omnia praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 14, caseos 14.
Vaccam 1. Ztrongam ut alibi. Ligna natalitia plaustris 14.

Toplycha⁷⁹

Tywadar Kortis	Elias Kurtis
Matthaeus Kortis	Damian Roman
Matthias Kortis	Petrus Nan
Medii coloni	Wassyl Nan
Stephanus Kortis krainicus	Wassyl Kurtis
Michael Korna	Liberti
Thomas Gyrgk	Stephanus Kotess
Andreas Zahwl	Gregorius Kotess

Desertae domus tres mediorum colonorum.

⁷⁸ Csokmány, uo.

⁷⁹ Szamoshéviz, Lemény mellett.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 6
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 6
Caetera praecise cuncta ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 8, casei 8.
Vacca 1. Ztronga ut alibi. Ligna natalitia plaustris 9.

Sequuntur pagi subiecti officio Demiani Waydae

[Kisnyíres]⁸⁰

Ioannes Hozzw	Petrus Slem
Michael Hozzw	Simon Dykos
Damian Hozzw	Ioannes Dykos
Petrus Seer	Petrus Alek
Ladislaus Domunkos	Simon Fekete
Simon Slem	Georgius Domunkos
Lazarus Mihai	Elias Kiss
Georgius Seer	Michael Sasser
Ioannes Pop presbyter	Blasius Kiss
Iacob Slem Carpentarius servit ad arcem suo magisterio, nec contribuit.	Michael Gaucha
Medii coloni	Petrus Rottis
Gregorius Rotth krainicus	Nicolaus Kiss
Gregorius Rottis	Simon Hozzw
Desertae sessiones quinque.	Iacob Hozzw libertus

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 10
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 10
Caetera cuncta praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 18, caseos 18.
Vacca sterilis 1. Ztronga cum sunt oves. Ligna ad Nativitatis
domini plaustris 18.

Kyrtoeroe⁸¹

Georgius Torda	Medii coloni
Philippus Ignath	Georgius Zelnik
Michael Zelnick	Petrus Stoyka
	Ioannes Wana
	Ioannes Zelenk krainicus

Duae sessiones desertae mediorum colonorum.

⁸⁰ Az urbáriumban a falu neve hiányzik, de minthogy ennek a kerületnek 1603-ban Kisnyíres a központja, nem kétséges, hogy ez esetben is erről van szó.

⁸¹ Révkörtvélyes, előbbi közelében.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 4
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 4
Caetera cuncta praecise ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 5, caseos 5.
De vacca videbit provisor. Ligna natalitia plaustris 5.

Sequuntur pagi subiecti officio Thomae Waydae

Raztochfalw⁸²

Michael Marck	Petrus Dragyss
Ioannes Mark	Ioannes Bolha
Mayran Hozzo	Lazarus Ianus
Gregorius Doran	Ioannes Bwcha
Pryss Fentris	Lazarus Simon Crainicus
Medii coloni	Relicta Eliae Nagy
Peter Gasá	Inquilini
Michael Mark	Tryff Mark
Demeter Pokwl	Ladislaus Mark
Georgius Gasá	Stephanus Bwcha
Dan Bwcha	

Tres desertae domunculae, ubi miseri habitarunt, ut aiunt, ipsi, qui triturando victum quaerebant.

Census

Ad diem sancti Georgii martiris floreni 5
Ad diem divi Michaelis archangeli floreni 5
Caetera omnia ut alibi.

Muneraria

Butyri quartalia 7, caseos 7.
Vaccam 1. Ligna natalitia plaustris 7.

Wyfalw Bewdeos Pathak⁸³

Neketha Russ	Lucas Morsan
Stephanus Lucas	Michael Morisan
Medii coloni	Philippus Bod
Ioannes Igna iudex	Inquilini
Ignatius Lazlo	Igna Ianus
Thomas Persa	

Duae desertae domus.

Haec possessio habuit hucusque libertatem, nec quicquam, ut ipsi aiunt, hucusque solverunt, sed libertas iam elapsa est, itaque videbit provisor.

⁸² Hosszúrév, régen Rasztócfalva, uo.

⁸³ Büdöspataka, ma Révkörtvélyes határrésze, előbbitől K.

Item habentur in Marmarusio haec bona ad arcem Koewar pertinentia, quae maiores Gasparis Dragfy concambio pagi Zwrdok Kapalnak a Walachis nobilibus ad dictum arcem acquisiverunt.

Karacsonfalwa,⁸⁴ ubi quilibet colonus debet unam pellem mardurinam, Naghpathak,⁸⁵ Hernecz,⁸⁶ Swgathagh.⁸⁷

Baczko⁸⁸

Lonka⁸⁹

Rahov⁹⁰

Fraz⁹¹

} quilibet colonus tenetur duas
} pelles mardurinas dare

Praeterea de glandiferis silvis a porcis decimam dant.

Ea tamen bona hoc tempore ad arcem Koewar possideri non possunt. Possidentur ad arcem Hwst.⁹²

Eredetije 40 leveles folio papírfüzet 68 beirt lapján. Országos Levéltár U. et C. fasc. 101. no. 45.

V.

1603. augusztus 28.

Szamosújvár tartozékainak összeírása.

Verzeichnus³ der Dörffer vundt Fleckhenn, so von Alters zue der Khäyserlichen Vestung *Zamos Vjwar*¹ gehört vund itzo aus beuehlich der Röm: Khay: Matt.^b *General Veldt* Obristen sowoll höchsternenter Röm: Khay: Matt. *General Comissarien* in Siebenbürgen, durch vunsz aufs neir zu bemelter Vestung *occupiert* vund eingezogen worden.

Laposcher gebiet

Zwey vund Zwanzig dorffer

Laposch² hatt

34. Baur. 17. Oxenn. 30. Kühe. 7. Rosz. 80. Schaff.

Der Traidtzehent gebürt dem pfaff[en] Lemmer: vnd schweinezehett [!] Ihr gebürt Matt.

⁸⁴ Krácsfalva, Felsőbányától É. Máramaros megyében.

⁸⁵ Eltűnt falu, talán azonos a mai Desze helységgel, uo.

⁸⁶ Hernécs, uo.

⁸⁷ Falusugatag, uo.

⁸⁸ Nagybocksó, Máramarosszigettől ÉK.

⁸⁹ Lonka, előbbi mellett.

⁹⁰ Rahó, uo.

⁹¹ Kőrösmező, előbbtől ÉK.

⁹² Huszt, Máramaros megyében.

a) Az eredeti szöveg végig u. n. gótikus folyóírással van írva, a dült betűkkel szedett szavak azonban humanista írással.

b) *Matt.* és *Mt.* = Majestät rövidítése.

¹ Lásd az T. sz. melléklet 3. jegyzetét.

² Magyarláros (a továbbiakban nem közöljük azon falvak földrajzi helyzetét, melyek már előbbi jegyzetekben előfordultak).

Rogosch.³ hatt

19. Bauren. 3. Freysitzer. 3. Kosz. 4. Oxen. 30 Khüe. 50 Schaff.
Traidt: Lember: schweinezehentt gebürt Ihrer Matt.
Traidtzehent ist gefallen Schober 6. garben.
Weyda Istuanin⁴ getraidt ... schober 23. garben.

Libaton⁵ hatt

15. Bauren. 4. Oxenn. 16. Khüe. 100. schaff.
Traidtzehent frey. Lember: vnd schweinezehent gehört Ihrer Mt.

Vngurfalu⁶ hatt

Ain Öede mühlen mit aim [!] stain.

6 Bauren. 3. Khue.

Traidtzehent frey. Lember: vndt schweinezehent gebürt
Ihrer Mt.

Kupczefalu⁷ hatt

12. Bauren. 8. Oxenn. 8. Khüe. 50. schaff.
Traidtzehent frey. Schaf: vndt schweinezehent gebürt Ihr. Mt.

Debrekh.⁸ hatt.

11. Bauren. 5. Oxenn. 10 Khüe. 80 schaff.
Traidtzehent frey: schaff: vnd schweinezehent ist Ihrer Matt.

Stoikhafalu⁹ hatt.

1. Bauren 32 schaff.
Das Übrig alles ausgestorbenn.
Traidtzehent frey: schaff: vndt schweinezehent ist Ihrer Matt.

Debreczen.¹⁰

Ist gar Verbrent vnd kain mensch darinnen.

³ Rogoz.

⁴ Răzvan Istvan moldvai vajda özvegye, Sztanka. A vajdát elődjének elűzése után 1595-ben Báthori Zsigmond helyezte be, de egy vetélytársával vívott küzdelemben még azévben életét vesztette. Özvegye Erdélybe menekült es ott a fejedelem adományából adataink szerint 1598 és 1602 közt birtokolta Rogozt: ebben az évben elhagyta Erdélyt, de még 1603-ban is jogot formált a birtokra (Szolnokdoboka vm. monographiája V, 561—562., Giurescu i. m. II, 233—234., Hofkammerarchiv, Wien, Handschriften No. 108. pag. 101. a.).

⁵ Libaton.

⁶ Nemesbudafalva, Magyarlápótlól ÉK.

⁷ Kupsafalva, uo.

⁸ Láposdebrek.

⁹ Sztojka-falva, Magyarlápótlól É.

¹⁰ Kisdebrecen, uo.

Borkhut¹¹ hatt.

Drey Bauren. Khain Vihe nicht.

Traitzheent frey: Schaff: vnd schweinehent ist Ihrer Matt.

Kochpatak.¹²

Alles Verbrent, ist kain mensch novh Vihe da.

Matzkhamöse¹³ hatt.

3. Bauren. Sonst überal nichts vorhanden.

Traitzheent frey. Schaf: vnd schweinehent ist Ihrer Matt.

Danpattackh¹⁴ hatt.

6. Bauren. 8. Oxen. 12 Khüe 100 schaff

Traitzheent frey. Schaf: vnd schweinehent ist Ihrer Matt.

Karulfalu¹⁵ hatt.

8. Bauren. 10. Oxenn. 10. Khüe. 20. schaff.

Traitzheent frey. Schaf: vundt schweinehent ist Ihrer Matt.

Bely Geörg¹⁶ ain Edelmans getraidt, schob[er]. 60. garb[en].—.

Disznopatak¹⁷ hatt

4. Bauren. 2. Rosz. 2. Oxenn. 5. Khüe. 60. schaff.

Ist Traitzheent frey, wie die vorig[en].

Also Sötz¹⁸ hatt

Ain Öede mühlen mit ainem stain.

2. Bauren. 20. Schaff. Ist alles Öedt.

Traitzheent [!] frey, wie vorige dörffer.

Villma¹⁹

Gehört dem hofrichter zue Khöwar²⁰ hatt *Donations*schreiben darueber. Ist auch abgebrunnen.

¹¹ Borkút.

¹² Kohópatak, Magyarlápóstól ÉNy.

¹³ Macskamező.

¹⁴ Dánpataka.

¹⁵ Karulyfalva, Magyarlápóstól DNY.

¹⁶ Valószínűleg azonos a Bellő Györgygyei. aki 1597-ben és 1603-ban (utóbbi esetben ugyancsak Bely néven) Boncnyiresen volt birtokos (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 233.). Nem lehetetlen, hogy az 1603. év elején Basta előtt hűségesküt tevő Balló György ugyanez a személy (Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 396.).

¹⁷ Lápospataka.

¹⁸ Alsósözcs.

¹⁹ Tordavilma.

²⁰ Az ekkori kövári udvarbíró nevét nem ismerjük.

Rehy.²¹

Gehört ainer Edelfrauen,²² hats vmbs Parrgeldt kaufft erst vor ainem Jahr, darzue aueh kinder vorhanden.

Inemeso.²³ hatt

3. Bauren.

Ihre heuser alle Verbrenndt, haben weder Viech noch getraidt.
Traidtzeht frey, wie die Vorigen.

Boyerfalu²⁴

Hatt 5. Bauren. 5. Khue. 50 schaff.

Zehent frey, wie die andern. Schaff: vnd schweinzehent
Ihrer Matt.

Boier Kelemen²⁵ getraidt schober 15 garb[en]—.
Habern schob[er]. 46. garb[en]—.

Dragia²⁶

8. Bauren. 6. Oxenn. 12. Khüe. 40. Schaff.

Traidt: schaff: schweinzehent wie die vorigen

Maxin Laszlo²⁷ getraidt Schober 60. garb[en]—.

Peterito²⁸ hatt

4. Bauren. Kain Vihe noch getraidt.

Die Zehent, wie vorn.

Kostafalu²⁹

3. Bauren. 12 schaf. Kain Vich noch getraidt

Die Zehent wie in andern dörrffer[n].

Summa vermüg des Laposcher gebiets.

20. Dörrffer, Vermügen.

147. Bauren.

12. Rosz.

64. Oxenn.

²¹ Rohi.

²² Ismeretlen személy.

²³ Ünőmező, Magyarlápótlól ÉNy.

²⁴ Boérfalva, Magyarlápótlól DK.

²⁵ Kétségtelen, hogy fia vagy közeli rokona Boér Istvánnak, Lapos-vidék tisztartójának, aki a falut 1584 körül alapította (Szolnokdoboka vm. monographiája II, 209.).

²⁶ Drágosfalva.

²⁷ Leszármazottja Maxin János kackói vajdának, aki Drágosfalvát 1552 körül telepítette, majd 1567-ben a fejedelemtől adományba nyerte. Kackói Maxin László 1607—1632 közt szerepel, mint a falu birtokosa, 1646 előtt halt meg (no. III, 376—377.).

²⁸ Petóré.

²⁹ Kosztafalva, Magyarlápótlól É.

141. Kühe.
 700. schaff.
 2. Öede mühlen.
 3. Freysizer.
 164. seober Getraidt.
 46. seober habern.

N. B. **Zway** dörfer sein in dieser Refier, se dem harn Stentzel Kraiker³⁰ geben worden, *Domunkos*³¹ vundt *Ola Lapos*,³² die seindt vntter diesen nicht begriffen, aber sein vor alters zue *Zamosviuar* gewesen, die seindt gar guete dörffer zur Vestung wieder zunemb[en].

Retegker gebiet

Retekh.³³ hatt

5. Edl höff. 1. Ihrer Matt. hoff. 1. Öede mühl.
 17. Bauren. 2. Rosz. 2. Khüe. 16. schaff.
 Traidit. wein, schaff, schweinezehent gebürt Ihrer Matt.
 Traidtzehent ist Schober 10. garb[en]—.

Laalfalu³⁴

8. Bauren. 1. Rosz. 2. Oxen. 4. Khue. 16. Zigen.
 Traidtzehent frey. Schaff. vnd schweinezehent Ihrer Mt.

Giergtfalu³⁵

12. Bauren. 1. Rosz. 8. Oxen. 3. Zigen.
 Traidtzehet [!] frey wie das vorig.

Nigerfalu.³⁶

5. Bauren. 2. Oxen. 4. Khüe. 50. schaff.
 Traidtzehet [!] frey wie das vorig.

Gantz³⁷

1. Öede mühl mi aim stain.
 5. Baur. 2 Oxen. 4. Khüe. 6. Gäisz
 Traidtzehet [!] frey wie d[as] vorig.

³⁰ Karkói Krakker Szaniszló adataink szerint 1602 augusztusától 1604 márciusáig Básta György főélelmestere és gyulafehérvári udvarbírója volt. Őt küldte Básta követségbe Radu havaselvi vajdához, hogy azt Székely Mózes ellen behívja (Magyar Történelmi Emlékek I, 37. k. 55, 424. és Erdélyi Országgyűlési Emlékek V, 52.).

³¹ Domokos.

³² Oláhlápos, Magyarlápótlól K.

³³ Retteg.

³⁴ Lábfalva.

³⁵ Csicsógyörgyfalva.

³⁶ Négerfalva.

³⁷ Gáncs.

Emberfeö.³⁸

Ain Öede mühl mit ainem stain.
Das dorf alles weggebrent ist Überall nichts.

Haidtmass³⁹

15. Bauren. 3. Rosz. 2. Oxen. 1. Khue. 30. schaff.
Traitzehent frey, wie das vorig

[Várkudu]⁴⁰

Ain Edlhoff ist Öedt vnd aine öede mühl.
3. Baum vnd Überal nichts.

Kaczko⁴¹

24. Bauren. 4. Oxen. 4. Khüe.
Des Maxin Laszlo⁴² Edlhoff
vnd sein getraidt — — — — — Schob[er]. 150. garb[en].—
Des *Gabay Miklos*⁴³ Traidt schob[er]. 65. garb[en].
Disz dorf ist auch Traitzehent frey wie die andern.

Illosua⁴⁴

Ist Öedt, weder Volck, Viehe, noch getraidt nichts Verhande[n].

Kosaruar⁴⁵

Öede Weingartten.
6. Bauren. 1. Oxen. 1. Khue.
Sonst nichts Verhande[n].

Monostorsekh.⁴⁶

Ist alles Verbrunnen
Des Kun Istuan⁴⁷ getraidt schober 101. garb[en].—

³⁸ Emberfő.

³⁹ Csicsóhagymás.

⁴⁰ A falunév tévedésből kimaradt, de mind a környezet, mind a birtokviszonyok után következtetve valószínűleg Várkuduról van szó. Ez ugyanis Bocskai-birtok volt, majd Sajgó Albert kapta, akinek neve ebben az összeírásban azok között szerepel, akiknek javait elkobozták (V. ö. Szolnokdoboka vm. monographiája IV, 521.).

⁴¹ Kackó.

⁴² Lásd a 27. jegyzetet.

⁴³ Sófalvi Gávai Miklós 1577 óta szerepel, 1589—1641 közt többizben portai követ volt, 1603-ban halt meg. 1591—1603 közt bírta Kackót. Családja szabolcs megyei, elsőnek őmaga költözött Erdélybe (Genealogiai Füzetek 1909, 34.).

⁴⁴ Alsóilosva.

⁴⁵ Kozárvár, Déstől ÉK.

⁴⁶ Kismonostorszeg

⁴⁷ Monostorszegi Kún István, Kún Gáspár fia 1603-ban a brassói vesztett csata után török földre menekült, majd hazatérve 1612 es 1616 közt Belsőszolnok megye főispánja volt (Szolnokdoboka vm. monographiája VII, 179, 181, 182.).

Kerestur⁴⁸

14. Baure[n] 1. Rosz. 60 schaff
Das dorf gibt Traidtzehent, was gefallen ist, habens des Getzj
Peters Heydugge[n]⁴⁹ weggenomb[en].
Hatt Weingebirg.
2. Edl höff.
1. Oede mühl mit 1. stain.

Vyvalu Karabia.⁵⁰

- Ain stainbruch da man mühlstain bricht.
5. Bauren. 2. Oxen. 10. Gaisz.
Traidtzehent frey.

Orbo.⁵¹

9. Bauren. 4. Oxen. 3. Khue. 100. schaff.
Ist Traydzehent frey. Schaff, vund schweinzehent ist Ihrer Matt.

Summa des Retegkher gebiets.

15. Dörrfer. Vermügen.
123. Bauren.
8. Kosz.
27 Oxen.
23. Khüe.
291. schaff.
10 schob[er] Zehent getraidt
60 schob[er] vom Nagi Valint⁵²
9 schob[er] vom Nagi Thomasch.⁵³
15 schob[er] vom Schayo Albert.⁵⁴
60 schob[er] vom Erdely Janusch.⁵⁵
215 schob[er] zue Kazkho.
101 schob[er] zue Monostorseghk.
N. 470 schob[er] getraidt.

⁴⁸ Csicsókeresztúr.

⁴⁹ Sákai Ghyczy Péter, G. Farkas fia, Báthori Zsigmond udvarnoka volt, apósa Kendi Sándor javainak elkobzása révén jutott Belsőszolnok megyében birtokokhoz, melyeket 1597-ben kapott adományban (Nagy Iván i. m. IV, 395.). Szerepel az 1603 elején Basta előtt hűségsküt tevő nemesek közt (Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 392.).

⁵⁰ Csicsóújfalú.

⁵¹ Désorbó.

⁵² Ismeretlen személy.

⁵³ Ismeretlen személy.

⁵⁴ Salgó (vagy Sajgó) Albert, 1602-ben kapta adományba Várkudut. Meghalt 1608 előtt (Szolnokdobot a vm. monographiája IV, 521—522.).

⁵⁵ Somkerekai Erdélyi János, Miklós dobokamegyei főispán fia, 1605-ben Bocskai pártján Gyulafi László hadseregében harcolt Szamosújvárnál (Nagy Iván i. m. IV, 58) 1635 előtt nemesi kúriája volt Rettegen (Kemény, *Repertorium nobilitatis Transilvanicae* IV, EME lt. Kolozsvár).

Kenteikbe gebiet.

Khentelkhe⁵⁶ hatt

Ain Öeden Edelhoff
Öede Weingarten.
7. Baure[n]. Kain Vihe
Wein vnd Traidtzehet [!] gebürt Ihr Mt.

Kerlesz.⁵⁷

Öede Weingarten.
Aine niühl mit ainem stain.
6. Bauren. 12. Oxenn.
Wein: vnd Traidtzehent gebürt Ihrer Matt.

Arokalia.⁵⁸

Öedte Weingarten.
3. Bauren. Khain Vieh.
Zehent gebürt Ihrer Matt.

Sent Jacob.⁵⁹

Weingarte[n] seindt Öede.
14. Bauren. 15. Oxenn. 7. schaff
Traidt vund Weinzebent ist Ihrer Matt.

Ida.⁶⁰

Weingebirg.
Ainen Teich vnd ain mühl.
4. Bauren. Khain Viech. Das dorf Verbrent.
Wein vund Traidtzehent gebürt Ihrer Matt.

Oroschfalu.⁶¹

4. Bauren. Kain Viech.
Zehent vom Traidt frey.

Summa des Kentelkher gebiets.

6. Dörffer. 2. Freysasz.
Weingarten sein Öedt.
38. Bauren.
27. Oxenn.
7. schaff.

⁵⁶ Kentelke.

⁵⁷ Kerlés.

⁵⁸ Árokalja.

⁵⁹ Szentjakab.

⁶⁰ Kolozsnagyida.

⁶¹ Szeretfalva.

25. sehob[er] Traidt Borsaschi Sigmund⁶²
20 schob[er] Traidt des Many Geörg.⁶³
50 schob[er] Traidt des *Harini Ferencz.*⁶⁴
60 schob[er] *Czerini Gaspar.*⁶⁵
124 schob[er] Traidt Pereschi Mathe.⁶⁶
N. 279 schob[er] Traidt in allem.
4. Cübl 3. Virlt gedrosch[en] Traidt.

Varaliar gebiet hatt

Varalia⁶⁷

1. Öede mühl
Weingebürg.
34. Bauren. 2. Rosz. 14. Oxenn. 5. Khüe. 12. schaff.
Traidt vund Weinzehet [!] ist Ihrer Matt.

S: Margita.⁶⁸

- Zween Öede Weingartten.
16. Bauren. 3. Rosz. 1. Khue. 2. schaff.
Zehent gebürt Ihrer Matt.

Batonn.⁶⁹

- Aine Öede mühl mit 2. stain.
25. Baure[n] 1. Khue. 35. schaff.
Traidt Zehent frey. Schwein vnd schaffzehent ist Ihrer Mt.

Wyfalu.⁷⁰

9. Baure[n]. 1. Rosz. 2. Khue. 10. schaff.
Traidtzehent frey. Schwein vnd schaffzehent is Ihrer Matt.

⁶² Talán a krasznamegyei eredetű Borzási család tagja (V. ö. Petri Mór, *Szilágy vármegye monographiája* V, 208—221.).

⁶³ Talán azonos azzal az Omani Györggyel, aki 1603 elején Dobokamegyei nemeseivel tesz hűségesküt (Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 402.).

⁶⁴ Harinai Farkas Ferenc, János fia, Székely Mózes párthíve volt és a Brassó mellett vívott csatában 1603 július 17-én elesett. Családjára vonatkozólag: III. sz. melléklet 1. jegyzete.

⁶⁵ Alsóbalázsfalvi Cserényi Gáspár 1603 január 27-én rokonával, Lászlóval szerepel egy oklevélben (Magyar Történelmi Emlékek I, 37. k. 168.). Családjá már a XVI. sz. elején Erdélyben, Doboka megyében birtokos (Nagy Iván i. m. III, 134.).

⁶⁶ Kentelki Perusith Máté, 1603-ban a brassói csatában Székely Mózes oldala mellett esett el. Apja Gáspár, Martinuzzi sógora lévén, ennek révén került Erdélybe (Nagy Iván i. m. IX, 246.).

⁶⁷ Bálványosváralja.

⁶⁸ Szentmargita.

⁶⁹ Bátony.

⁷⁰ Csabaújfalu.

Czaba.⁷¹

3. Bauren. 10. schaff.
Traidtzehent frey.

Sombatelke.⁷²

1. Baur
Sonnsten ists gar Verbrent.

Czabtelkhe.⁷³

13. Bauren. Gar kain Vieh.
Ist Traidtzehent frey.

Nagifalu⁷⁴

Hatt Öedt Weingebirg.
Ist alles Öedt vnd verbrunnen.
Wein vnd Traidtzehent ist Ihrer Matt. wen es vorhanden ist.

Manickh⁷⁵

Hatt auch Weingebürg.
Ist auch wüest vund verbrenndt.
Der Zehent wie das nechste.

Boeth.⁷⁶

Hatt auch Weingarten.
Ist Öedt vnd gar Verbrunnen.
Der Zehent wie die Obere Zway.

Malom.⁷⁷

Öede Weingarten.
15 Bauren. 2. Khüe. 8. schaff.
Traidt vund Weinzehent ist Ihrer Matt.

Detsche.⁷⁸

Ain Öeder Edlhoff
Weingebürg.
39. Bauren. 4. Rosz. 9. Ochsen. 3. Khüe. 50. schaff.
Traidt, wein schaffzehent Ihrer Matt.

⁷¹ Bálványoscsaba.

⁷² Erdőszombattelke.

⁷³ Coptelke.

⁷⁴ Apanagyfalu, Bethlentől D.

⁷⁵ Mányik, uo.

⁷⁶ Bőd, uo.

⁷⁷ Almásmálom, Déstől K.

⁷⁸ Magyardécse, uo.

Ketke.⁷⁹

3. Bauren. 1. Rosz. 5. Khüe 20. schaff. 6. schwein.
Traidtzehent frey.

Vice.⁸⁰

Ist alles Öedt.

S: Marton⁸¹

Ain Öeder Edlhoff
Weingebürg.
7. Bauren. 6. Oxen. 1. Khue. 7. schaff.
Traidt Aveinzehent Ihrer Mt.

Summa Varalier gebiett.

15. Dörffer.
165. Bauren.
11. Kosz.
29. Ochsen.
20 Khue
154 schaff
6 Schwein.
271 schober Trabanten⁸² Traidt.
9. Cübl gedroschen Traidt zu Detsche.

Mickolaer gebiet.

Mikhola.⁸³

Ain wüester Teich.
5. Bauren. 7. schaff.
Traidt des *Vafferencz*⁸⁴ schober 10½, garb[en]—.
Seindt Traidtzehent frey.

Boncz Niresz.⁸⁵

Ain Öeder Teich.
hatt Weingarten.

⁷⁹ Kötke.

⁸⁰ Vice.

⁸¹ Szépkényerúszentmárton.

⁸² Darabontoknak neveztek az erdélyi fejedelmek várszolgálatot végző gyalogos katonáit. A szamosújvári várhoz tartozó 92 magyar gyalogpuskás darabont 1590-ben a környező falvakban volt letelepülve, ahol szolgálatukért birtokokat kaptak. (Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 207.).

⁸³ Fűzesmikola.

⁸⁴ Cegei Vass Ferenc, György fia, mint Báthori Zsigmond tanácsosa, majd asztalnoka kezdte pályáját, 1600-ban Doboka megye főispánja volt. Egyik előkészítője Bocskai erdélyi fejedelemségének. 1606-ban halt meg (uo. VII, 282.).

⁸⁵ Boncnyíres, Déstől DNy.

2. Bauren. Kain Viech.
Traidt vnd Weinzehent Ihrer Matt.
Des Bely Georg⁸⁶ getraidt schob[er]. 7. garb[en] —
Item habern — — — schob[er]. 57. garb[en]—.

Sekelasz⁸⁷

6. Bauren. 1. Rosz. sonst nichts.
Traidtzehent frey.

Czasary⁸⁸

Weingebürg Öedt.
1. Mühl mit Zween stain.
1. Teich.
1. Bauern. Kain Viech.
Traidt vnd weinzehet [!] Ihrer Matt.
Traidt Borsazy Georg⁸⁹ schober. 38. garb[en].

S: Egiet.⁹⁰

Weingebürg Öedt.
Ain Teicht Öedt.
3. Bauren. Kain Viech nicht.
Wein vnd Traidtzehet Ihrer Mt.
Traidt der Edlleüt⁹¹... schob[er]. garb[en]—.

S: Iuann.⁹²

Wein Gebürg.
2. Bauren. Khain Viech.
Traidt vndt Weinzehet [!] Ihrer Mt.
Edlleüt⁹³ getraidt ... schober 20. garb[en]—.

⁸⁶ Lásd a 16. jegyzetet.

⁸⁷ Kisszék, Szék mellett.

⁸⁸ Császári, Széktől K.

⁸⁹ A név téves, mert kétségtelenül Ajtoni Borbély Györgyről van szó, aki Békésgyulán kezdte katonai pályafutását, majd Báthori István seregében harcolt Lengyelországban. 1581-ben kapta Császárit adományban. Báthori Zsigmond törökellenes háborúinak egyik legeredményesebb vezére volt, majd Székely Mózes mellett vitt fontos szerepet. Ennek halála után ő vette át a bujdosók parancsnokságát, de hamarosan, 1603 dec. 15-én Kolozsvárt meghalt (uo. II, 361., Nagy Iván i. m. II, 163.).

⁹⁰ Vasasszentgyed, Császári mellett.

⁹¹ A falu kezdettől fogva a Vass család birtoka volt, de ezidőben már több más család is (Szente, Sombori, Kabos stb.) birtokos itt (Szolnokdoboka vm. monographiája VI, 335—336.).

⁹² Vasasszentiván, Császári közelében.

⁹³ Ez a falu is eredetileg a Vass család birtoka volt, később a Kendi Sándoré, 1597 után a Sibrik Gáspáré (uo. VII, 66.).

Mohall.⁹⁴

6. Bauren. Khain Vich.
Traidtzehent frey.

Cente.⁹⁵

5. Bauren. 1. Rosz.
Traidtzehent frey.

S: Miklosch.⁹⁶

5. Bauren. Überal nichts
Ist auch Traidtzehent frey.

Möse Siluasz⁹⁷

Ist alles Öedt,
auch Zehetfrey.

Summa Mikolaer gebiet.

10. Dörffer.
38. Baure[n].
2. Rosz.
7. schaff.
84½ schob[er]. Edlletütgetraidt
57. sehob[er]. haber[n].

Nemeti Gebiet.

Nemety.⁹⁸

Öede Weingarten.
Ain abbrunnene mühl.
10 Bauren. 4. Freysizer. 2. Ochsen. 4. Khüe. 32. schaff
Traidt vnd Weinzehent ist Ihr Mt.
Khayserliche Traidtfexung [!] alhier zur Vestung ist gehorig
gewesen schob[er]. 215. garb[en]—.

Gerla.⁹⁹

Zween Oede Weingartten zur Vestung.
Das dorff ist abbrunnen vnd kain Baur v[or]hand[en].

Orman.¹⁰⁰

Weingebürg.
1. Freysasz. 6. Bauren. Kain Viech.
Traidt vnd Weinzehent gebürt Ihrer Matt.
Der Trabanten¹⁰¹ Getraidt.

⁹⁴ Mohaj, Szamosújvártól DK.

⁹⁵ Cente, Szamosújvártól K.

⁹⁶ Aranyosszentmiklós, Cege közelében.

⁹⁷ Mezőszilvás, Nagysármástól ÉK. Kolozs megyében.

⁹⁸ Szamosújvárnémeti.

⁹⁹ A mai Szamosújvár helyén állt falu, Gerla.

¹⁰⁰ Ormány.

¹⁰¹ Lásd a 82. jegyzetet.

Peterhasy¹⁰²

Ist alles wüest vnd Traidtzehet [!] frey.

Feölseö Dedinis¹⁰³

8. Bauren. 2. Oxen. sonst nichts
Traidtzehet [!] frey.

Fisesz.¹⁰⁴

Aine Mühl mit 3. stainen, nur ainer ganghafftig.
Ain schöner Teich.
20. Bauren. Sonsten kain Viech nicht.
Traidt vnd Weinzehent seind Sie Ihnen herren¹⁰⁵ schuldig.

Saasz Niresz.¹⁰⁶

Weingartten
Aine mühl mit ainem stain.
25. Bauren. 2. Khüe. sonst kain Viech.

Kireö.¹⁰⁷

Weingebürg
Ain Öeden Edlhoff.
6. Bauren. Khain Viech nicht.

Summa Nemetj gebiet.

8. Dorffër
5. Freysizer.
75. Bauren.
4. Oxen.
6. Khüe.
32. schaff.
215. schob[er]. Ihrer Mt. gebeir.
300. schob[er] des Torte[r] Janusche[n]¹⁰⁸ Getraidt, so zue Si-
latj¹⁰⁹ angebauet war.
Idest schob[er] 515 garb[en]—.

¹⁰² Péterháza, Déstől DK.

¹⁰³ Felsőgyékényes, Déstől DNY.

¹⁰⁴ Ördögösfüzes.

¹⁰⁵ 1601-ben kapta a Kornis család (uo. V, 357.).

¹⁰⁶ Nyíres.

¹⁰⁷ Kérő.

¹⁰⁸ Tötöri Tötöri János, Balázs dobokai főispán fia, 1590-ben Belső-
szolnokmegve szolgabirája, elesett a brassói csatában (uo. VII, 206.
Nagy Iván i. m. XI, 323.).

¹⁰⁹ Szilágytő, Déstől DK.

N. B. Őr¹¹⁰ gehört dem itzogestorbenen *Tarkani Peter*¹¹¹ neben Vorigen Zwey dörffer[n], fehlt Ihrer Matt. haimb, vor alters sein alle drey zu *Zamo* [!] *Vywar* gewesen.

S[umm]a **Summarum der Dörffer vermügen**, so Ihrer Matt. Vestung *Zamos Vyuar* von altersher zugehört, vnd itzo aufs neir beschrieben worden.

Orten Weinwaczsz

Edlhöff.

Mühlen.

Teicht.

74 Dörffer
10 Freysitzer
586 Bauren.
33 Rosz.
151. Oxenn.
90. Khüe.
1191 schaff
6. sehwein.

Domunkosz.

Ola Laposz.

Örr.

Sumkut¹¹²

} diese 4 dörffer
haben auch vor
alters zu *Zamos*
Vyuar gehört.

1783½ **Schober geträidt vp[er].** 25 garb[en].

103 Schober habern.

Nach dem von dem hoch: vnd Wolgeborne[n] herrn herrn Georgen Basta, Grafen zu Hust, Ritter, Herr zue Sult, Rom: Khay: Matt. General Veldtobristen,¹¹³ vund dem Edl[n] vundt Gestrengen herrn Pauln von Kraussenegkh zue Vesendorf, höchsternerer Ihr Matt. General Commissarien in Siebenbürgenn,¹¹⁴ vunsz Jacob Rättinger Ihrer Matt. Profiantmaister in Oberhungern¹¹⁵ vund Hanusz Stenzel¹¹⁶ Ihrer Matt. hoffrichter zue *Zamos Vyuar*, laut aines gefertigtig-

¹¹⁹ Felőr.

¹¹¹ Tárkányi Péter, Báthori Zsigmond familiárisa, 1601 december 17-én kapta adományba Felört, Csicsógyörgyfalvát és Négerfalvát (Hofkammerarchiv Wien i. h. 76.). Szamosközi tudósítása szerint meghalt az 1603 évi pestisjárványban (Magyar Történelmi Emlékek II, 29. k. 202.).

¹¹² Domokos. Oláhlápos, Alőr, Kissomkút.

¹¹³ Basta György, albán nemes családból származott, apja Demeter, spanyol-nápolyi szolgálatban állott, mint zsoldosvezér. Őmaga 1544-ben született, előbb apja és testvére mellett Olaszországban, később Németalföldön katonáskodott, majd 1597-ben Magyarországra küldték, ahol eleinte a törökellenes hadjáratokban vett részt, majd rábízta Erdély megszállását. 1607-ben halt meg. Életrajzát megírta levelezésének kiadója, Veress Endre, a Magyar Történelmi Emlékek I, 34. k. bevezetésében.

¹¹⁴ Krausseneck Pált 1603-ban nevezték ki három társával együtt Erdély polgári biztosává. Basta távozása után Capreolo Tamás katonai parancsnokkal együtt Bocskai győzelméig ők kormányozták az országot (Erdélyi Országgyűlési Emlékek V.).

¹¹⁵ Rättinger Jakob, felsőmagyarországi császári élelmester.

¹¹⁶ Besztercei Stenzel János, szamosújvári udvarbíró, 1607-ben birtokos Désen, meghalt 1622 ben. Nem tévesztendő össze, mint Veress Endre teszi a Magyar Történelmi Emlékek I, 37. kötetében, Krakker Szaniszló gyulafehérvári udvarbíróval (Szolnokdoboka vm. monographiája III, 52. Genealógiai Füzetek 1910, 72.).

ten Decrets auferlegt, der bemelten Vestung, *Zamos Vyuar* Flecken vndt Dörffer, so von altersher darzuegehört, ordentlich zubeschreiben, welchem wir gehorsambst mit fleisz nachkomben, vnd also, wie hierinnen schriffthche[n] begriffen, befunden haben. Zue Uhrkundt vnser aigen handsehriefft vnd Petschafft hierundter gestelt. *Datum Zamos Vyuar* de[n] 28 Augusti in Ain Tausent Sechshundert vnd dritte[n] Jahr.

Jacob Rättinger

Johann Stentzell
Hoffrichter

Vertzaichnusz der Edlleütt dörffer, so wir beschrieben haben wie volgt.

Kaplaner gebiets.

Kaplan¹¹⁷

so des herrn Boczkaj¹¹⁸ gewesen.

Ain Edlhof wüest.

1. Öeder Weingartt[en]

4. Bauren 60. schaff. Kain Oxen, Rosz Khüe, wed[er] schwein,
Von 90 schobern Traidt ist Zehett [!] gefalle[n], schob[er]. 9.
gar[ben]—.

Also Kosail.¹¹⁹

A

in mühle mit ainem radt.

16. Bauern. 200 schaff. 1. Khue. Kain Ox wed[er] Rosz.

Traidtzehet [!] frey

Felse Kosall.¹²⁰

Ist aller Wüst.

Lapusan.¹²¹

Ist aller Wüest.

Balintit Janos¹²² güeter.

Galga.¹²³

Ist wüest alles verbrent.

¹¹⁷ Kapjon.

¹¹⁸ Kismarjai Bocskai István, 1604—1606 Erdély fejedelme. 1595—1599 Belsőszolnok megye főispánja volt, nagyrészt ezidőben kapta itteni birtokait, melyeket azonban 1601-ben elkoboztak. Életrajzát megírta Benda Kálmán, *Bocskai István*, Budapest, 1942.

¹¹⁹ Alsókosály.

¹²⁰ Felsőkosály.

¹²¹ Guga, Déstől É.

¹²² Tövisi Bálintith János, Tivadar fia, 1602-ben szerzett e három faluban birtokot mostohafia, Galgói Rác Ádám révén. E falukban meg 1607-ben is említik mint birtokost (Szolnokdoboka vm monographiája III, 432, 502.). 1603 elején hűségesküt tett Basta előtt (Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 396.).

¹²³ Galgó.

Falkusa.¹²⁴

Ist auch verbrent alles wüest.

Poian.¹²⁵

8. Bauren 4. Oxenn. 6. Khüe. 7. schaff.
Des Edlnians getraidt schob[er] 170 garb[en]—.
Habern ist noch vngeschnitte[n].

Bogati Andras¹²⁶
Baba.¹²⁷

Die Mühl ist Verbrent.
4. Bauren. 8. Zigen.
Traidtzehent frey

Harinaj Ferencz¹²⁸
Harina.¹²⁹

Ain Edlhoff.
1. Teicht.
1. Mühl mit 1. stain.
gar kain Viech. 9. Baure[n].

Necze.¹³⁰

Ist aller wüest.

Magieros.¹³¹

1. Edlhoff.
Öede Weingarten
9. Bauren. 2. Freysasz. 2. Rosz.

Kis Debrehk.¹³²

6. Bauren. Kain Viech.
Habern schober 70 ga[rben]—.

Czerini Gaspar.¹³⁸
Kaila.¹³⁴

Öede Weingarte[n]
5. Baure[n]. 8. Oxenn. 2. Khüe.

¹²⁴ Falkosány, Déstől É.

¹²⁵ Blenkemező, uo.

¹²⁶ Marosbogáti Bogáthy András, 1585—95 Belsőszolnok megye főispánja, 1615 körül halt meg (Szolnokdoboka vm. monographiája VII, 180.).

¹²⁷ Bába, Déstől É.

¹²⁸ Harinai Farkas Ferenc, lásd a 64. jegyzetet.

¹²⁹ Harina.

¹³⁰ Néc.

¹³¹ Sajómagyaros.

¹³² Nagydebrek.

¹³³ Cserényi Gáspár, lásd a 65. jegyzetet.

¹³⁴ Kajla, Besztercenaszód megyében, Besztercétől Ny.

Balaszfalva.¹³⁵

1. Öeder Edlhoff.
Öede Weingart[en]
12. Bauren. 13. Rosz. 2 Oxen.

Saruar.¹³⁶

Ist gar wüest.

Galazy Istuan.¹³⁷
Galacz.¹³⁸

Ist alles wüest.

Nagi Deuecz.¹³⁹

1. Öeder Edlhoff.
Weingarten Ödt.
8. Bauren. 1. Khue Sonst Überal nichts.

Kis Deuecz.¹⁴⁰

Weingartten ödt.
6. Bauren. Gar kain Viech.

Toldi Istuan.¹⁴¹
Buza.¹⁴²

1. Edlhoff.
4. Bauren.
Hatt guet Weingebürg
Sonst nichts von Viehe.

Lakh.¹⁴³

1. Öeder hoff.
5. Bauren.
Getraidt ist noch vneingeerndet.

¹³⁵ Alsóbalázsfalva, uo.

¹³⁶ Sajósárvár, Besztercétől Ny.

¹³⁷ Galaci Galaci István, 1603 elején Basta előtt húségesküt tett (Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 403.).

¹³⁸ Galacfalva, Besztercenaszód megyében, Besztercétől D.

¹³⁹ Nagydevecser, Szamosújvártól DK.

¹⁴⁰ Kisdevecser, uo.

¹⁴¹ Szalontai Toldi István (1554—1603), Mihály fia, biharmegyei birtokai elvesztése után Erdélybe költözött, ahol 1594-ben a Kendi család elkobzott javaiból nyert adományt 1598-ban tanácsúr lett, ezt a hivatalát haláláig megtartotta. A miriszlói csatában ő vezette a sereg jobb szárnyát, később a portán járt követségben. 1603-ban Székely Mózes mellé állt és a brassói csatában elesett (Nagy Iván i. m. XI, 159.).

¹⁴² Búza, Széktől K.

¹⁴³ Feketelak, uo.

Feltuvarj Gabor.¹⁴⁴
Feduar.¹⁴⁵

3. Bauren
haben nichts ist verbrenndt

Ombos¹⁴⁶
des Komini Janos.¹⁴⁷

Edt kain Bauer verhanden.
1. gauzer Teicht.

Pulion¹⁴⁸
Sentej Gergels.¹⁴⁹

1. Öeder Edlhoff.
5. Bauren. 4. Oxen. sonst nichts.

Saua¹⁵⁰
Almadj Valint.¹⁵¹

1. Mühl mit aim stain
Öede Weingartte[n].
5 Bauren habe[n] gar nichts.

N. B.

Drey dörffer, so zue Ihrer Matt. Salzbergwerck gehörig gewesen
vnd danen vergeben worde[n].

1. **Holomeze.**¹⁵² Ist dem *Töte Ferencz*¹⁵³ gegebe[n].

¹⁴⁴ Melegföldvári Földváry György fia György (a szövegben tévedésből Gábor), 1586—1600 közt említik, mint Melegföldvár birtokosát (Szolnokdoboka vm. monographiája V, 155.).

¹⁴⁵ Melegföldvár, Feketelak mellett.

¹⁴⁶ Omboztelke, Kolozs megyében, Széktől DK.

¹⁴⁷ Magyargyerőmonostor Kemény János, Ferenc fia, 1603-ban elesett a brassói csatában (Nagy Iván i. m. VI, 177.).

¹⁴⁸ Kispulyon, Cege közelében.

¹⁴⁹ Pulyoni és szentgyedi Sente Gergely, 1603 elején hűségesküt tett Basta előtt, 1606—1622 Doboka megye alispánja. Tekintettel azonban arra, hogy az összeírásban a nevek gyakran el vannak tévesztve, nem lehetetlen, hogy itt arról a Sente Bálintról van szó, aki a brassói csatában elesett (Nagy Iván i. m. X, 612.). V. ö. Erdélyi Országgyűlési Emlékek XVII, 402.

¹⁵⁰ Mezőszava, Kolozs megyében, Omboztelke mellett.

¹⁵¹ Szavai Almádi Bálint 1598—1603 közt szerepel (Genealógiai Füzetek 1910, 76.).

¹⁵² Hollómező, Déstől É.

¹⁵³ Köblösi Teke Ferenc, 1578-ban táblai ülnök, 1592-től Belsőszolnok megye főispánja. 1599 végén a Mihály vajda támadásakor fellázadt románok megölték. Hollómezőn 1598 óta volt birtokos (Szolnokdoboka vm. monographiája IV, 29., VII, 180.).

2. **Petczsetsege**¹⁵⁴ Ist dem *Pogan Georg*¹⁵⁵ in der *Maramaros* geb[en] worden.

3. **Horgas Patak**.¹⁵⁶ Ist auch dem *Pogan Georg* gebe[n] worde[n].

Jacob Rättinger
Johann Stenzl hofrichter

Eredetije papiron 12 folio és 4 keskeny folio levelen, pecsétek nélkül, valószínűleg egykorú másolat. Országos Levéltár, U. et C. fasc. 65. no. 87.

VI.

1603. december.

Kővár tartozékainak urbariuma.

Urbarium, sive emolumentum totius proventus arcis Kőovar,¹ quam [!] diligentissime atque exquisitissime collectum et emendatum in mense Decembri anno domini 1603.

Officiolatus Czyernokapalnak²
Pagus Dragomenfalva³

Petrus Botta

Sunt subditi in hoc pago	No. 10				
Libertini	8				
Habet portas	2½ ^a				
Census S. Michaelis		f. 4	d. 50		
Census S. Georgii		4	50		
Caseos debet dare	No. 5				
Singulos redimendo d. 12 facit			d. 60		
Butyri iustas Budenses	No. 5				
Singulas redimendo d. 12 facit			60		
Tenentur vaccam triennalem	No. 1				
Pisorum, milii et granorum lini a singula porta contributiones exiguntur metretae mediae Rivulenses.					
Deinde ad summam, ad haec census eorum Karolly Pénz vocatus, sive Eős pénz exigun-					

¹⁵⁴ Pecsétszeg.

¹⁵⁵ Csebi Pogány György, Menyhért máramarosmegyei alispán fia, maga is a megye alispánja. Meghalt 1617 előtt. Pecsétszeget 1599-ben kapta adományba (Nagy Iván i. m. IX, 360.).

¹⁵⁶ Horgospataka, Déstől É.

a) Eredetileg 12½, az első számjegy kihúzva.

¹ Lásd a IV. sz. melléklet 1. jegyzetét.

² Csernefalva.

³ Rózsapatak.

tur a iudicibus et libertinibus singulis.....	d. 60
Item debent decimam cespitalem ab universis solummodo porcum.....	No. 1
Decimam porcorum autumnalem debent in- tegram.	
Redemptio per subditos porcorum maiorum fit per	f. d. 4 2
Porcellorum redemptio per	
Insuper ab ovibus, quotquot babuerint, esto centum vel plures, tenentur nomine decimae ovem 1 et agnum 1	
Si vero infra numerum decem habuerit, quis- piam tenetur pellem unam agninam per re- demptionem, ac	d. 25
Qui autem eo tempore acquirunt sibi oves, dum decima exigitur, infra numerum decem tenentur agnum	No. 1
Debent praeterea decimam apum et examinum, quodcunque repertum fuerit, redemptio fit per	d. 02
Tenentur etiam census porcorum Kosar Pénz vocatam	4
Arant Suae Maiestati annuatim iugera tria, vocata sua lingua tres Fatzyae pro tritico, pro avena totidem.	
In singula iugera ex arce dant tritici Rivulen- ses metretas tres.	
Singula familia tenetur dare cumulum foeni.	

Pagus Magora⁴

Sunt in hoc pago subditi cum iudice.....	No. 9
Libertini.....	3
Habet portas	1
Census S. Michaelis	f. 2 d. 50
Census S. Georgii	2 —
Caseos tenentur	No. 3
Iustas butyri	3
Redemptio eorum per d. 12 facit.....	d. 72
Vaccam triennalem	1
Pisorum, milii et granorum lini debent ab una porta metretam mediam Rivulensem.	
Census Carolly pénz sive Eöz penz a singulis iudicibus et libertinis	d. 60
Decimam porcorum debent cespitalem ab uni- versis solummodo porcum	No. 1
Si autem infra numerum decem habuerit, sin- gulos redimunt per	d. 4

⁴ Nagyhegy, előbbi mellett.

Porcellum per	2
Decimam autumnalem debent integram.	
Redemptio fit a maioribus per	d. 4
A porcellis per	2
Decimam habent agnorum et ovium atque apum similem cum pago superiori, solvunt kosar penz similiter	d. 4
Arant duo iugera, id est suo vocabulo Faczyas	d. 2
capientes singula tres Rivulienses metretas. Totidem arant pro avena.	
Singuli homines debent cumulum foeni	No. 1

Pagus Czyarnakapalnok

Sunt in hoc pago subditi cum iudice	No. 22
Libertini	7
Istorum omnium domus sunt combustae a Transylvanis, supersunt integrae domus	13
Portas habet pagus	3
Census S. Michaelis	f. 1 d. 50
Census S. Georgii	6 —
Iustas butyri	9
Redimendo per d. 12 facit	f. 2 d. 16
Caseos tenentur	9
Bovem triennem	1
Pisorum, milii et granorum de qualibet porta tenentur mediam metretam Rivulinam.	
Census Carolli a iudicibus et libertinis	d. 60
Decimam cespitem ab universis tenentur solummodo porcum	1
Redemptio fit per	d. 4
Porcellorum autem per	2
Decimam porcorum autumnalem [!] solvunt integram	
Census Kosar penz vocatus sunt	d. 4
Debent praeterea decimam agnorum, ovium, apum et examinum, quodcunque fuerit, redemptio fit per	d. 2
Arant pro tritico iugera	No. 6
id est Faczyas capientes octodecim metretas Rivulienses, similiter pro avena arant.	
Singuli rusticorum debent cumulum foeni... ..	1

Pagus Fanaczy⁵

Sunt subditi in hoc pago cum iudice.....	No. 16
Libertini	4
Sacerdotem habent	1
Desolatae sessiones [!] sunt	24

⁵ Kővárfontác, Csókás mellett.

quorum [!] et homines interfecti sunt		
Portae sunt	No. 3	
Census S. Michaelis		f. 7 d. 50
Census S. Georgii		6 —
Caseos tenentur	9	
Butyri iustas	9	
Per 12 d. redimendo facit		f. 2 d. 16
Bovem triennalem tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini a qualibet porta tenentur metretam mediam Rivu- liensem.		
Census Caroli a iudice et libertinis		d. 60
Ad haec cespitalis decima ab universis exigitur porcus	1	
Redemptio maiorum per		4
Porcellorum per		2
Decimam porcorum authumnalem [!] solvunt integram.		
Census kosar penz		4
Debent praeterea decimam agnorum, ovium, apum, examinum quodcunque fuerit, re- demptio per		f. — d. 2
Arant pro frumento fatzyas	No. 6	
Pro avena totidem	6	
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	1	
Habet hic Sua Maiestas molendinum unius molaris super fluvium Csyernyes		
Fli. a praebytero [!] exiguntur		f. 2 d. 50

Pagus Czokottys⁶

Est in hoc pago porta	No. 1	
Sunt homines tantummodo	2	
Libertinus	1	
Domus desolatae	5	
Census S. Michaelis		f. 1 d. 50
Census S. Georgii		1 50
Caseos debent	3	
Butyri iustas	3	
Per 12 d. facit redimendo		d. 72
Vaccam triennalem	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta mensuram mediam Rivuliensem.		
Census Caroli a iudice et libertinis		60
Ad haec cespitalis decima ab universis exigitur porcus	1	
Redemptio maiorum porcorum per		d. 4
Porcellorum		2

⁶ Csókás.

Decimam porcorum authumnalem [!] solvunt integram.		
Census kosar pénz per		f. — d. 4
Debent decimam agnorum, ovium, apum examinum.		
Redemptio fit per		2
Arant pro frumento iugera	No. 1	
Et pro avena totidem facza vocatam		
Singuli rusticorum debent cumulum foeni	1	

Pagus Kőtelesmezeo⁷

Sunt subditi cum iudice	No. 8	
Domus combustae	3	
Domus desolata	1	
Porta	1	
Census S. Michaelis		f. 2 d. —
Census S. Georgii		2
Caseos debent	No. 3	
Butyri iustas	3	
Vaccam triennemalem tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta tenetur metretam mediam Rivuliensem		
Census Caroli pénz solus iudex tenetur		d. 60
Cespitalis deciina ab universis porcis exigitur porcus	1	
Redemptio maiorum per		4
Porcellorum		2
Decimam authumnalem [!] poreorum solvunt integram		
Census kosar pénz		4
Tenentur decimam agnorum, ovium, apum, examinum, redemptio per		f. — d. 2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni unum	No. 1	
Iste officiolatus sex pagorum educillat tria vasa vini in festis Nativitatis, Paschae et Pentecostes.		

Officiolatus Monostor Kopalnok⁸

Georgius Pap et Lukaczy Vayvoda

Pagus Kopalnak⁹

Sunt in hoc pago subditi cum iudice.....	No. 15
Libertini	5

⁷ Kőtelesmező, előbbi mellett.

⁸ Kápolnokmonostor.

⁹ Révkápolnok.

Domus desolatae	10	
Combustae domus	3	
Portae 2		
Census S. Michaelis		f. 4 d. —
Census S. Georgii		6 —
Caseos tenentur	6	
Iustas butyri	No. 6	
Per 12 d. redimendo facit		f. 1 d. 44
Vaccam mugibilein tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta tenentur mediam metretam Rivuliensem		
Census Caroli pénz		d. 60
Cespitalis deciina ab universis porcis exigitur porcus	1	
Redemptio per		d. 4
Porcellorum per		2
Deciinaam authumnalem [!] porcorum solvunt integram.		
Census Cosar per		4
Tenentur porro decimam agnorum, ovium, apum examinum, redemptio fit		2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	No. 1	
Arant pro frumento iugera sive Faczyas	4	
Pro avena totidem.		
Habet hic molendinum Sua Maiestas super flu- vium Kapnik duorum molarium		
Circa molendinum habetur una curia nobilitaris deserta.		

Pagus Laczykonya¹⁰

Sunt subditi in hoc pago	No. 18	
Praesbyterum habent	1	
Domus combustae sunt	13	
Portae 2		
Census S. Michaelis		f. 4 d.
Census S. Georgii		6
Caseos debent	6	
Butyri iustas	6	
Per 12 d. redimendo facit		f. 1 d. 44
Vaccam mugibilem tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta tenentur mediam metretam Rivu- liensem		
Census Caroli solus iudex tenetur		60
Decima cespitalis ab universis porcis exigitur porcus	1	
Redemptio per		4

¹⁰ Lacház.

A porcellis		
Decimam porcorum authummalium [!] solvunt integram.		
Census kosar pénz		4
Tenentur porro decimam agnorum, ovium, apum examinum.		
Redemptio istorum fit per		d. 2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	No. 1	
Arant iugera pro tritico		4
Pro avena totidem.		

Pagus Kovaczykapalnak¹¹

Sunt subditi cum iudice	No. 21	
Libertini	2	
Domus desolatae	2	
Domus combustae	16	
Portae 2		
Census S. Michaelis		f. 4 d. —
Census S. Georgii		6 —
Caseos tenentur	6	
Butyri iustas	6	
Redimento a 12 d. facit		f. 1 d. 44
Vaccam mugibilem	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta exiguntur metretae mediae Bivulienses.		
Census Caroli		60
Decima cespitalis ab universis porcis exigitur porcus	1	
Redemptio maiorum		4
Porcellorum		2
Decimam porcorum authummalium [!] solvunt integram.		
Census kosar pénz		d. 4
Tenentur praeterea decimam agnorum, ovium, apum, examinum. Redemptio fit		f. d. 2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	No. 1	
Arant iugera pro tritico		4
Pro avena totidem.		

Pagus Monostorkapalnok¹²

Sunt in hoc pago subditi cum iudice	No. 2	
Libertini	9	
Domus desolatae	7	
Porta	1	
Census S. Michaelis		f. 2 d.
Census S. Georgii		2

¹¹ Kováskápolnok.

¹² Kápolnokmonostor.

Caseos tenentur	No.	3	
Butyri iustas		3	
Redemptio facit			d. 72
Vaccam triennalem		1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta exigunt metretas medias Rivulienses.			
Census Caroli			d. 60
Decima cespitalis ab universis portis [!] exigitur porcus		1	
Redemptio			d. 04
Porcellorum			2
Decimam porcorum authumnalium [!] solvunt integram.			
Census kosar pénz			d. 4
Tenentur porro decimam agnorum, ovium, apum, examinum.			
Redemptio fit			2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	No.	1	
Arant pro tritico iugera		2	
Pro avena totidem.			
Praesbyterum habent		1	

Pagus Plopis¹³

Erat iste pagus principiatus quidem absque omni tributo ac censu, praeter vaccam duorum annorum, verum hodie nullus subditorum inhabitat, desolatus manet.

Iste quoque officiolatus in suis consuetis temporibus tria vasa vini educillat

Pagus Zardokapalnak¹⁴

Hic pagus nobilis est.

Portas habet	No.	2
Istorum nobilium sunt		9
Habent itidem subditos		10

Visis eorundem privilegiis per serenissimum Christophorum de Bathor¹⁵ concessis.

Isti a singulis portis solvunt extraordinarium, quodcunque regnum deliberavit, pro praesenti.

Alioquin nulli alii [!] censui sunt subiecti.

Officiolatus Berencze¹⁶

Opis Bank Vayvoda

¹³ Nyárfás, Kötelesmező mellett.

¹⁴ Szurdukkápolnok.

¹⁵ Somlyai Báthori Kristóf, 1576—1581 Erdély vajdája, 1579-ben erősítette meg a szurdukkápolnoki román nemesek birtokjogát (Szolnok-doboka vm. monographiája VI, 525.).

¹⁶ Kővárberence.

Pagus Berenczy

Sunt in hoc pago subditi	No. 29	
Libertini	2	
Sessiones desolatae	25	
Presbyteri	2	
Portae 3		
Census S. Michaelis		f. 6 d. —
Census S. Georgii		6
Caseos debent	No. 9	
Butyri iustas	9	
Redimendo per d. 12 facit		f. 2. d. 16
Bovem tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini tenentur de qualibet porta mediam metretam Rivuliensem.		
Census Caroli		d. 60
Census cespitalis ab universis porcis exigitur porcus		
Redemptio fit per		d. 4
Porcellorum		d. 2
Censum porcorum aethumnalem [!] solvunt integram [!].		
Census kosar pénz		d. 4
Tenetur porro decimam agnorum, ovium, apum examinum.		
Redemptio fit per		2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni		
Arant pro frumento iugera	No. 8	
Pro avena totidem.		
Telonium Sua Maiestas hic habet. Exiguntur a curru		d. 8
Ab uno homine		1
Ab equite	f.	d. 2
A vacca		1
A bove		2
Ab equo		2
A curru vacuo		4

Pagus Gazbanaczy¹⁷

Sunt subditi cum iudice	No. 44	
Sessiones desolatae	24	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 6 d. —
Census Sancti Georgii		f. 6
Caseos tenentur	12	
Iustas butyri	12	
Redemptio facit		2 d. 88

¹⁷ Kővárfüred.

Bovem tenentur	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualitate [!] porta exigitur metreta media Rivuliensis.		
Censum Caroli iudex solvit		d. 60
Decima cespitalis ab universis porcis exigitur porcus	1	
Redemptio fit		4
Porcellorum		2
Decimam porcorum authumnalem [!] solvunt integram		
Kosar pénz		4
Tenentur praeterea decimam agnorum, ovium, apium, examinum. Redemptio fit		2
Singuli rusticorum tenentur cumulum foeni	1	
ArAnt iugera pro tritico	8	
Pro avena totidem.		

Pagus Gyerttyanos¹⁸

Sunt subditi cum iudice	No. 9	
Desolatae sessiones	6	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 1 d. 30
Census Sancti Georgii		1 50
Caseos tenentur	3	
Iustas butyri	3	
Redemptio facit		72
Vaccam triennem	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta metretam mediam Rivuliensem.		
Census Caroli		d. 60
Decimam cespitalem debent ab universis porcibus porcum	1	
Redemptio horum		4
Porcellorum autem		2
Decimam porcorum authumnalem [!] solvunt integram.		
Census Kosar Pénz		4
Tenentur porro decimam agnorum, ovium, apium, examinum. Redemptio horum		2
Singuli rusticorum debent cumulum foeni	1	
Arant iugera pro frumento	2	
Pro avena totidem.		
Educillant isti tres pagi tria vasa vini tempo- ribus consuetis.		

¹⁸ Kővárgyertyános.

Officiolatus de Kis Boon¹⁹

Pagus Szakatura²⁰

Sunt subditi una cum iudice	No. 12	
Desolatae sessiones	20	
Combustae aedes	4	
Portae 2		
Census S. Michaelis		f 6 d. —
Census S. Georgii		6 —
Caseos debent	8	
Iustas butyri	8	
Redimento per d. 12 facit		f. 1. 92
Vaccam sterilem	1	
Pisorum, milii et granorum lini de qualibet porta media metreta Rivuliensis exigitur.		
In aliis tributis et decimis concordant cum su- perioribus pagis.		
Arant iugera pro tritico	No. 10	
Pro avena totidem.		
Iste officiolatus tenetur unum hortum foeneti defalcare et foenum in rationem praesidii conficere.		

Pagus Sasza²¹

Subditi sunt	No. 21	
Domus desolatae	6	
Praesbyterum habent	1	
Portas 2		
Census Sancti Michaelis		f 4 d. —
Census Sancti Georgii		4 —
Caseos dant secundum urbarium vetus	8	
Iustas butyri totidem	8	
Redemptio floreni [?]		f 1 d. 92
Vaccam sterilem triennem	No. 1	
Arant pro frumento iugera	10	
Pro avena	10	
Singuli dant cumulum foeni	1	
Falcunt [!] pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt cum superioribus [!].		

Pagus Malfalva²²

Sunt subditi	No. 5
Domus combustae	5
Porta	1

¹⁹Jóháza.

²⁰Szakadás.

²¹Sasfalu.

²²Valószínűleg Haragosalja, Magyarlápótlól Ny.

Census S. Michaelis		f. 1 d. 50
Census S. Georgii		1 d. 50
Caseos dant	6	
Iustas butyri	6	
Redemptio facit		f. 1 d. 44
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugerum	1	
Pro avena	1	
Falcant pro arbitrio praefecti. Et singuli dant cumulum foeni	1	
In reliquis conveniunt.		

Pagus Praelukafalva²³

Iste pagus est in nova fundatione, expersque est omnis tributi, adhuc nondum enim libertas pro nova fundatione est expleta.

Pagus Nagy Boon²⁴

Subditi sunt in hoc pago	No. 16	
Desolatae domus	17	
Combustae	No. 9	
Praesbyterum habent	1	
Portae 5		
Census S. Michaelis		f. 10 —
Census S. Georgii		10 —
Caseos debent	14	
Iustas butyri	14	
Redemptio		3 d. 36
Bovem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	15	
Pro avena	16	
Falcant pro arbitrio praefecti et singuli dant cumulum foeni	1	
Habet hic Sua Maiestas molendium unius lapidis super fluvium Bonipatak.		

Pagus Kis Boon²⁵

Subditi sunt.....	No. 2	
Libertini	2	
Praesbyter	1	
Desolatae domus	12	
Combustae	9	
Portae 4		
Census S. Michaelis		f. 12 d. 44
Census S. Georgii		22

²³ Haragos, uo.

²⁴ Nagybuny.

²⁵ Jóháza.

Caseos dant	22	
Iustas butyri	22	
Redemptio		f. 5 d. 28
Bovem integrum	1	
Arant pro frumento iugera		
Pro avena	18	
Falcant pro arbitrio, et quilibet dant cumu- lum foeni	1	
In reliquis concordant.		

Pagus Korbfalva²⁶

Pagus iste in urbario veteri non reperitur, quia est nova fundatio, propter quam sunt adhuc in libertate, neque quicquam census solvent, nondum expleta eorum libertate.

Sunt ibi subditi	4
Domus combustae	4
Desolatae	3
Educillat hic officiolatus sex vasa vini tempo- ribus consuetis.	

Officiolatus Vilma

Vayvoda Jonas

Pagus Vilma²⁷

Sunt subditi	No. 21	
Praesbyterium habent	1	
Desolatea aedes	12	
Combustae	19	
Portae 3		
Census S. Michaelis		f. 10 d. —
Census S. Georgii		10 —
Casesos dant	No. 16	
Iustas butyri	No. 16	
Redemptio		f. 3 d. 84
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	No. 12	
Pro avena	12	
Falcant pro arbitrio praefecti, et singuli dant cumulum foeni	No. 1	
In reliquis conveniunt.		

Pagus Szellniczye²⁸

Subditi sunt	No. 13
Desolatae domus	9

²⁶ Eltünt falu.

²⁷ Drágavilma.

²⁸ Erdőszállás.

Combustae.....	12		
Portae 2			
Census S. Michaelis		f. 3 d. —	
Census S. Georgii		3	
Caseos dant	No. 6		
Butyri iustas	6		
Redemptio		f. 1	44
Vaccam sterilem triennem	1		
Arant pro frumento iugera	8		
Pro avena	8		
Falcant pro arbitrio praefecti, et singuli dant cumulum foeni	1		
In reliquis conveniunt.			

Pagus Gyugaztra²⁹

Subditi sunt	No. 4		
Desolatae domus	12		
Combustae	4		
Portae 2			
Census S. Michaelis		f. 4 d. —	
Census S. Georgii		4 —	
Caseos dant	8		
Iustas butyri	No. 8		
Redemptio		f. 1 d. 92	
Vaccam sterilem triennem	1		
Arant pro frumento iugera	5		
Pro avena	7		
Falcant pro arbitrio praefecti, et singuli dant cumulum foeni	1		
Isti duo officiolatus educillant vasa vini sex consuetis temporibus.			
In reliquis conveniunt.			

Pagus Tehenpataka³⁰

Hig pagus in urbario veteri non reperitur, quia est nova fundatio. Sed quia successu temporis libertas fundationis est expleta, tributo subiacet.

Sunt itaque subditi	No. 2		
Domus combustae	2		
Domus desolata	1		
Porta	½		
Census S. Michaelis		f. 1 d. —	
Census S. Georgii		1	
Vitulum dant prioribus tribus annis singulis, postmodum incipiunt dare vaccam triennem sterilem.			

²⁹ Jávoros, régen Csugásztra, Magyarlápóstól Ny.

³⁰ Petőrétebe olvadt, eltűnt falu.

Caseum dant	1	
Iustam butyri	1	
Redemptio		f. — d. 24
Falcant pro arbitrio praefecti, et singuli dant cumulum foeni	1	
In reliquis conveniunt.		
Pro aratione, cum bobus careant, alio servitii genere laborant.		

Possessiones Ungaricales

Oppidum Berkez³¹

Sunt subditi in diversis locis habitantes	No. 60	
Domus combustae	66	
Habet Sua Maiestas hic sessionem quandam nobilitarem desertam.		
Portae sunt	10	
Census S. Michaelis		f. 15 d. —
Census S. Georgii	15	
Tenentur decimam promontorii.		
Habet Sua Maiestas in promontorio Nagyhegy vocato unam vineam septem limitibus discretam.		
Tenentur insuper pecuniam kertako vocatam, ab una scilicet sessione integra.....		
		d. 32
A media sessione		16
Habet item Sua Maiestas tricesimam hoc in oppido, deinde etiam telonium, quorem pro- ventus in manus provisoris praesidii hacte- nus administratus est.		
Redimunt singulas gelimas obulo.		
Educillant tria vasa vini temporibus consuētis.		
Dant decimam porcorum authumnalem [!] et apum examinumque.		
Non arant, neque falcant.		

Pagus Hadgymas Lapos³²

Subditi sunt	No. 33	
Combustae domus	6	
Desolatae	2	
Libertini	5	
Porta	4	
Census Sancti Michaelis		f. 10 d. —
Census Sancti Georgii		10 d. —
Tenentur pecuniam kertako, germanice <i>Grundt- geldt</i> vocatam, ab una sessione integra.....		
		d. 22

³¹ Sárosmagyarberkesz.

³² Hagymáslápos.

a media	11
Redimunt singulas gelimas obilo [!]	
Debent deciniam authumnalem [!] porcorum. apum et examinum	
Arant iugera frumenti	No. 7
Avenae	9
Habet hic Sua Maiestas molendinum duorum lapidum super fluvium Lapos.	
Item pratum habet Sua Maiestas hic unum, quod etiam defalcare tenentur.	
Educillant vas unum vini.	

Officiolatus Chiolt³³

Thomas Vayda

Pagus Chioltt

Sunt subditi in hoc pago	No. 13	
Libertinus	1	
Portae 3		
Desolatae aedes	9	
Census Sancti Michaelis		f. 3 d. —
Census Sancti Georgii		3 —
Caseos debent	12	
Butyri iustas	12	
Redemptio		f. 2 d. 88
Vaccam sterilem triennem	No. 1	
Arant pro frumento iugera	10	
Pro avena	10	
Falcant in rationem et necessitatem arcis, pro descretione praefecti.		
Iste pagus porcum cespitem non solvit		
In aliis tributis et decimis concordant cum superioribus pagis.		

Pagus Buchachia³⁴

Subditi in hoc pago sunt cum iudice	No. 31	
Desolatae aedes	8	
Portae 2		
Census Sancti Michaelis		f. 3 d. —
Census Sancti Georgii		3
Caseos dant	17	
Iustas butyri	17	
Redemptio fit		f. 4 d. 08
Vaccam sterilem triennem	No. 1	
Arant pro frumento iugera	13½	
Pro avena totidem.		

³³ Csolt.

³⁴ Bucsonfalva.

Falcant etiam pro discretione praefecti ad necessitateni arcis.
In aliis tributis et decimis concordat cum superioribus pagis.

Pagus Berkezpataka³⁵

Subditi sunt	No. 33	
Desolatae domus	3	
Portae duae	2	
Census Sancti Michaelis		f. 6 d. —
Census Sancti Georgii		6 d. —
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	13	
Pro avena	13	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis tributis et decimis concordant cum superioribus pagis.		

Pagus Teöreökfalva³⁶

Subditi sunt in hoc pago	No. 39	
Libertini	2	
Domus desolatae	5	
Combustae aedes	14	
Portae 4		
Census S. Michaelis		f. 7 d. —
Census S. Georgii		7 d. —
Vaccam sterilem triennem	No. 1	
Arant pro frumento iugera	13½	
Pro avena totidem.		
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Praesbyterum habent	1	
In reliquis tributis et decimis concordat cum pagis superioribus.		

Pagus Aranyasfalva³⁷

Subditi sunt	No. 5	
Domus desolatae	6	
Porta	1	
Census S. Michaelis		f. 1 d. —
Census S. Georgii		f. 1 —
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	7	
Totidem pro avena.		
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis tributis et decimis concordant.		

³⁵ Berkeszpataka, Nagysomkúttól K.

³⁶ Töreökfalva.

³⁷ Erdőaranyos, Nagysomkúttól É.

Pagus Steserfalva³⁸

Subditi sunt in hoc pago	No.	5	
Desolatae domus		2	
Porta		1	
Census S. Michaelis			f. 1 d. —
Census S. Georgii			1 —
Vaccam triennalem sterilem		1	
Arant pro frumenta iugera		3	
Pro avena totidem.			
Falcant pro arbitrio praefecti.			
In reliquis conveniunt cum praecedentibus.			

Pagus Markosfalva³⁹

Subditi sunt in hoc pago	No.	6	
Libertinus unus		1	
Portae	2		
Census S. Michaelis			f. 2 d. —
Census S. Georgii			2 d. —
Caseos dant		4	
Butyri iustas		4	
Redemptio fit per			96
Vaccam sterilem triennalem		1	
Arant pro frumento iugera		3	
Pro avena totidem.			
Falcant pro arbitrio praefecti.			
In reliquis conveniunt cum superioribus.			
Officiolatus iste educillat tria vasa vini temporibus consuetis.			

Officiolatus Varaio⁴⁰

Joannes Vayda

Pagus Varaio

Subditi sunt	No.	19	
Libertini		2	
Aedes desolatae		32	
Praesbyterum habent		1	
Portas	5		
Census S. Michaelis			f. 12 d. —
Census S. Georgii			12 d. —
Caseos debent		24	
Iustas butyri		24	
Redemptio			f. 5 d. 75
Bovem dant triennalem		1	
Arant iugera pro frumento		11	

³⁸ Jávorfalu, Nagysomkúttól D.

³⁹ Valószínűleg Durusa, uo.

⁴⁰ Kővávalja.

Pro avena	No.	16
Dant singuli cumulum foeni		1
Falcant insuper pro arbitrio praefecti		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Purkureczy⁴¹

Subditi sunt in hoc pago	No.	10
Desolatae aedes		12
Combustae domus		4
Portae	3	
Census S. Michaelis		f. 7 d. 40
Census S. Georgii		7 40
Caseos dant		18
Iustas butyri		18
Redemptio fit per		f. 4 d. 32
Vaccam tenentur triennem		1
Arant pro frumento iugera		6
Pro avena		9
Singuli dant cumulum foeni		1
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Gaura⁴²

Subditi sunt	No.	15
Libertinus		1
Domus desolatae		5
Combustae		3
Praesbyterum habent		1
Portae sunt		2
Census S. Michaelis		f. 5 d.
Census S. Georgii		f. 5 —
Caseos dant		10
Butyri iustas		10
Redemptio fit per		f. 2 d. 40
Habet Sua Maiestas hic molendinum unius lapidis super fluvium Barczo vocatum.		
Vaccam debent sterilem triennem		1
Arant pro frumento iugera		6
Pro avena		8
Falcant pro arbitrio praefecti, et singuli dant cumulum foeni		1
In reliquis conveniunt cum superioribus.		

⁴¹ Pórkerec.

⁴² Kővargara.

Pagus Czyulya⁴³

Sunt subditi	No. 7	
Domus desolatae	17	
Combustae	2	
Portae	2	
Census Sancti Michaelis		f. 12 d. —
Census S. Georgii		12 —
Caseos dant	14	
Iustas butyri	14	
Redemptio fit per		f. 3 d. 36
Vaccam sterilem triennem	1	1 [!]
Arant pro frumento iugera	6	
Pro avena	9	
Singuli dant cumulum foeni	1	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Keorttvelyes⁴⁴

Subditi sunt.....	No. 20	
Desolatae aedes	8	
Combusta una	1	
Portae	2	
Census S. Michaelis		f. 4 d. —
Census S. Georgii		f. 4 —
Caseos dant	8	
Iustas butyri	8	
Redemptio fit per		f. 1 d. 92
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	6	
Pro avena	8	
Singuli dant cumulum foeni	1	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis concordant.		

Habet hic Sua Maiestas molendinum unius lapidis super aquam Keorttvelyes.

Accessit huic officiolatui novus pagus *Diospataka*⁴⁵ vocatus, cuius libertas pro nova fundatione iam successu temporis expleta est.

Sunt itaque in hoc pago subditi	No. 5	
Desolatae domus	7	
Combustae	2	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 2 d. —
Census Sancti Georgii		2 —
Vaccam sterilem triennem.....	1	

⁴³ Gyulaszeg.

⁴⁴ Nagykörtvélyes.

⁴⁵ Dióspatak, Kisnyírestől Ny.

Non arant.	
Dant singuli cumulum foeni	1
Falcant pro arbitrio praefecti.	
In reliquis concordant cum superioribus.	
Iste officiolatus educillat consuetis temporibus	
3 vasa vini.	

Officiolatus de Remete⁴⁶

Petrus Vayvoda

Pagus Remethe

Subditi sunt in hoc pago	No. 25	
Libertini	4	
Domus desolatae	54	
Portae 3		
Census S. Michaelis		f. 10 d. —
Census S. Georgii		f. 10 —
Caseos dant	24	
Butyri iustas	24	
Redemptio fit per		f. 5 d. 76
Bovem dant triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	10	
Pro avena totidem.		
Falcant pro arbitrio praefecti tantum.		
Praesbyterum habent	1	
Sua Maiestas hic habet molendinum duorum		
lapidum super fluvium Lapos.		
In caeteris tributis et decimis concordant.		

Pagus Keölczye⁴⁷

Subditi sunt	14	
Domus desolatae	26	
Portae 3		
Census Sancti Michaelis		f. 4 d. 50
Census Sancti Georgii		f. 4 d. 50
Caseos debent	12	
Butyri iustas	12	
Redemptio		f. 1 d. 88
Bovem solvunt triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	7	
Pro avena totidem.		
Falcant solummodo pro arbitrio praefecti.		
In reliquis tributis et decimis concordant.		

Pagus Karulya⁴⁸

Subditi sunt	No. 17
Praesbyterum habent	1

⁴⁶ Kővárremete.

⁴⁷ Kővárkölcse, Karuly mell tt.

⁴⁸ Karuly.

Domus desolatae sunt	22	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 6 d. —
Census Sancti Georgii		6 —
Caseos dant	16	
Iustas butyri	16	
Redemptio		f. 3 d. 84
Vaccam triennalem sterilem	1	
Arant pro frumento iugera	8	
Pro avena	8	
Falcant tantummodo pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Szakalosfalva⁴⁹

Subditi sunt cum iudice	12	
Libertini	4	
Praesbyterum habent	1	
Domus desolatae	9	
Domus combustas	5	
Portae sunt	2	
Census S. Michaelis		f. 4 d. 50
Census S. Georgii		4 d. 50
Caseos dant	14	
Butyri 14		
Redemptio		f. 3 d. 36
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	4	
Pro avena totidem	4	
Falcant solummodo pro arbitrio praefecti.		
Educillat officiolatus iste 4 vasa vini.		

Licet dum officiolatus iste septem pagos habebat, educillabat vasa sex, verum cum duo ex his pagi in subsidium arcis sint destinati, septimusque nobili cuidam Vayvoda Lucae Kis sit donatus, educillare hodie quatuor tantum vasa obligati sunt.

Officiolatus de Bozonta⁵⁰

Joannes Pogacztes

Pagus Kolczyer⁵¹

Subditi sunt cum iudice	No. 22
Praesbyterum habent	1
Domus desolatae	7
Portae 1½	

⁴⁹ Szakállasfalva.

⁵⁰ Nagybozinta.

⁵¹ Kolcér.

Census Sancti Michaelis		f. 5 d. 77
Census Sancti Georgii		f. 5 d. 77
Caseos debent	7	
Butyri iustas	7	
Redemptio		f. 1 d. 68
Vaccam triennemalem sterilem	1	
Arant pro frumento iugera	7	
Pro avena	9	
Falcant solummodo pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt per omnia cum pagis superioribus.		

Pagus Hideg Kutt⁵²

Subditi sunt in hoc pago	No. 7	
Combustae aedes	5	
Desolatae domus	1	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 2 d. 77
Census Sancti Georgii		2 77
Caseos dant	No. 6	
Iustas butiri [!]	6	
Redemptio		f. 1 d. 44
Vaccam sterilem triennemalem	1	
Arant pro frumento iugera	5	
Pro avena	6	
Falcant tantummodo pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Bozonta⁵³

Subditi sunt	No. 5	
Domus desolatae	8	
Combustae	10	
Portae 1½		
Census S. Michaelis		f. 6 d. —
Census S. Georgii		6 —
Caseos dant	12	
Butyri iustas	12	
Redemptio		f. 2 88
Vaccam sterilem triennemalem	1	
Arant pro frumento iugera	8	
Pro avena	10	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		
Educillat iste officiolatus tria vasa vini temporibus consuetis.		

⁵² Pusztahidegkút.

⁵³ Nagybozinta.

Pagus Somkutt

Subditi sunt	No. 67	
Libertini	4	
Desolatae domus	25	
Combustae	5	
Praesbyterum habent	1	
Portas	8	
Census Sancti Michaelis		f. 18 d. —
Census Sancti Georgii		18 —
Caseos dant.....	34	
Butiri [!] iustas	34	
Redemptio		f. 8 d. 16
Bovem dant triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	21	
Pro avena	27	
Falcant solummodo pro arbitrio praefecti.		
Habet Sua Maiestas hic molendinum duorum lapidum super aquam Borzo.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Somkuttpataka⁵⁵

Subditi sunt	No. 48	
Desolatae aedes	16	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 10 d. —
Census Sancti Georgii		10 —
Caseos dant	24	
Butyri iustas	24	
Redemptio		f. 5 d. 76
Bovem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	16	
Pro avena arant iugera	No. 18	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Praesbyterum habent	1	
In reliquis conveniunt.		

Pagus Also Fentheös⁵⁶

Subditi sunt	No. 13	
Totus pagus combustus est, subditi in silvis habitant.		
Portae 2		
Census Sancti Michaelis		f. 5 d. —

⁵⁴ Nagysomkút

⁵⁵ Somkútpataka.

⁵⁶ Kisfentős.

Census Sancti Georgii	5	—
Caseos dant	8	
Butyri iustas	8	
Redemptio		f. 1 d. 92
Bovem triennemlem	1	
Arant pro frumento iugera	8	
Pro avena iugera	8	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Habet hic Sua Maiestas molendinum super aquam Barzo, unius lapidis.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Felső Fentheös⁵⁷

Subditi sunt	No. 11	
Libertinus	1	
Totus pagus a Tartaris combustus est et Trans- sylvanis.		
Portae sunt	3	
Census Sancti Michaelis		f. 4 d. —
Census Sancti Georgii		4 —
Caseos dant	7	
Butyri iustas	7	
Redemptio		f. 1 d. 68
Vaccam sterilem triennemlem	1	
Arant pro frumento iugera	6	
Pro avena	6	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Puszta Fentheös⁵⁸

Subditi sunt hic nulli, pagum derelinquerunt.		
Alias hic fuit porta	No. 1	
Officiolatus iste educillat tria vasa vini tem- poribus consuetis.		

Pagus Sapanpatak⁵⁹

Subditi sunt	No. 5	
Desolatae aedes	2	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 1 d. 50
Census Sancti Georgii		1 d. 50
Caseos dant	7	
Butyri iustas	7	
Redemptio		f. 1 d. 68
Vaccam sterilem triennemlem	1	
Arant pro frumento iugum	1	

⁵⁷ Nagyfentős.

⁵⁸ Pusztafentős.

⁵⁹ Szappanpataka, Nagysomkúttól D.

Pro avena	1
Falcant pro arbitrio praefecti.	
In reliquis conveniunt.	

Officiolatus Magasfalva

Lucas Köses Vayda

Pagus Pribekfalva⁶⁰

Subditi sunt	No. 28	
Libertini	3	
Domus desolatae	16	
Combustae	8	
Portae 6		
Census Sancti Michaelis		f. 11 d. —
Census Sancti Georgii		11 —
Caseos dant	16	
Butyri iustas	16	
Redemptio		f. 3 d. 84
Vacam [!] dant triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	14	
Pro avena	12	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Lukasfalva⁶¹

Subditi sunt cum iudice	No. 30	
Libertinus	1	
Praesbyterum habent	1	
Desolatae aedes	4	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 10 —
Census Sancti Georgii		10 —
Caseos dant	16	
Butyri iustas	16	
Redemptio		f. 3 d. 84
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	10	
Pro avena	8	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Danfalva⁶²

Subditi sunt cum iudice et duabus mulieribus	No. 15
Libertinus	1
Desolatae domus	5
Portae 2	

⁶⁰ Pribékfalva.

⁶¹ Szamoslukácsi.

⁶² Dánfalva.

Census S. Michaelis		f. 4 d. —
Census S. Georgii		4 —
Caseos dant	7	
Iustas butyri	7	
Redemptio		f. 1 d. 68
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	4	
Pro avena	4	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Hoszufalva⁶³

Subditi sunt	No. 25	
Libertini	4	
Desolatae domus	16	
Combustae	6	
Portae 5		
Census Sancti Michaelis		f. 11 d. —
Census Sancti Georgii		f. 11 d. —
Caseos dant	18	
Butyri iustas	18	
Redemptio		f. 4 d. 32
Bovem integrum	1	
Arant pro frumento iugera	14	
Pro avena	12	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Habet hic Sua Maiestas molendinum duorum lapidum super fluvium Borzo.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Magasfalu⁶⁴

Sunt subditi	No. 18	
Libertinus	1	
Desolatae domus	9	
Praesbyter	1	
Portae quinque	5	
Census Sancti Michaelis		f. 11 d. —
Census Sancti Georgii		f. 11 d. —
Caseos dant	18	
Butyri iustas	18	
Redemptio		f. 4 d. 32
Bovem integrum		
Arant iugera pro frumento	14	
Pro avena	12	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

⁶³ Kővárhosszúfalva.

⁶⁴ Magosfalu.

Habet hic Sua Maiestas telonium, cuius vectigal concordat cum telonio in Berencze posito.

Habet et curiam nobilitarem hic Sua Maiestas absque omni allodiatura.

Pagus Feirzek⁶⁵

Subditi sunt	No. 32	
Desolatae domus	20	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 11 d. —
Census Sancti Georgii		11 —
Caseos dant	24	
Iustas butyri	24	
Redemptio		f. 5 d. 76
Bovem integrum	1	
Arant pro frumento iugera	14	
Pro avena	12	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Habet hic Sua Maiestas piscinam.		
In reliquis conveniunt ut supra.		

Officiolatus Kisnyres⁶⁶

Simon Vayda

Pagus Kisnyres

Subditi sunt cum iudice	No. 19	
Praesbyteros habent	2	
Libertini	3	
Desolatae domus	31	
Combustae	6	
Portae 4		
Census Sancti Michaelis		f. 11 d. —
Census Sancti Georgii		f. 11 d. —
Caseos	20	
Butyri iustas	20	
Redemptio		f. 4 d. 80
Bovem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	8	
Pro avena	10	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Raztottz⁶⁷

Pagus iste subditos habebat	No. 12
Portas 2	

⁶⁵ Fehérszék.

⁶⁶ Kisnyíres.

⁶⁷ Hosszúrév.

Census S. Michaelis		f. 5 d. —
Census S. Georgii		f. 5 —
Caseos dabat	8	
Butyri iustas	8	
Vaccam triennalem sterilem	1	
Arabant iugera pro tritico	3	
Pro avena totidem.		

Falcabant pro arbitrio praefecti, verum hodie penitus desolatus et combustus est hic pagus per tella [!] itaque cum nemo hominum inhabitat, milium hinc tributum usque serviti genus aut decima exigi potest.

Pagus Budespataka⁶⁸

Sunt subditi	No. 3	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 2 d. —
Census Sancti Georgii		2 —
Caseos dant	4	
Butyri iustas	4	
Redemptio		d. 96
Vaccam biennalem	1	
Arant pro tritico iugum	1	
Pro avena	1	

Falcant pro arbitrio praefecti.

In reliquis conveniunt.

Pagus quoque hic penitus combustus est. neque pagum verum silvas inhabitant.

Pagus Keorvelles⁶⁹

Sunt subditi	No. 4	
Libertinus	1	
Portae 2		
Census Sancti Michaelis		f. 4 d. —
Census Sancti Georgii		4 —
Caseos dant	5	
Butyri iustas	5	
Redemptio		f. 1 d. 20
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	2	
Pro avena	1	

Falcant pro arbitrio praefecti.

In reliquis conveniunt.

Est iste pagus totus combustus.

⁶⁸ Büdöspataka.

⁶⁹ Révkörtvélyes.

Simon Vayda

Pagus Lenim

Subditus	No. 1	
Combustae domus	11	
Quarum et incolae perierunt gladio.		
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 4 d. 50
Census Sancti Georgii		4 50
Vaccam triennalem sterilem	1	
Caseos dat.....	5	
Butyri iustas	5	
Redemptio		f. 1 d. 20
Arant pro frumentum iugum	1	
Pro avena	1	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
Viderit elementer consilium Suae Maiestatis utrum subditus hic unicus tantum tributum in persona hominum interfectorum omnium possit exsolvere.		
Habet hic molam Sua Maiestas unius lapidis super aquam Nagypataka.		

Pagus Lidka⁷¹

Subditus	No. 1	
Libertini	2	
Combustae domus	10	
Reliquae desolatae	20	
Census Sancti Michaelis		f. 7 d. 50
Census Sancti Georgii		7 50
Caseos	13	
Butyri iustas	13	
Redemptio		f. 3 d. 12
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arabant pro tritico iugera	3	
Pro avena	2	
Falcabant pro libitu praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Kuczyolatt⁷²

Pagus iste omnino desolatus est, nullusque inhabitat.

Erat porta	No. 1	
Census Sancti Michaelis		f. 1 d. 50

⁷⁰ Lemény.

⁷¹ Létka.

⁷² Kocsoladfalva.

Census Sancti Georgii		1 d. 50
Dabant caseos	3	
Butyri iustas	3	
Redemptio		d. 72
Vaccam dabant triennalem	1	
Arabant iugera pro frumento	1	
Pro avena	1	
Falcabant pro litibu praefecti.		
Verum hodie nullum hinc tributum vel servi- tium percipitur.		

Pagus Sollymosfalva⁷³

Iste quoque pagus penitus desolatus est, nul-
lusque inhabitat.

Erat porta	No. 1	
Census S. Michaelis		f. 2 d. —
Census S. Georgii		2 —
Caseos dabant	3	
Butyri iustas	3	
Redemptio		d. 72
Vaccam triennalem	1	
Arabant pro frumento iugum	1	
Pro avena	1	
Falcabant ad libitum praefecti.		
In reliquis conveniebant.		
Educillabant triduo desolati officiolatus unum vas vini annuatim.		
Antiquitus vero in flore educillabant tria.		

Officiolatus de Aranymezeó⁷⁴

Clemens Vayda

Pagus Aranymezeő

Sunt subditi	No. 9	
Desolatae aedes	46	
Combustae	8	
Portae 3		
Census Sancti Michaelis		f. 13 d. 50
Census Sancti Georgii		13 50
Caseos dant	27	
Butiri [!] iustas	27	
Redemptio		f. 6 d. 48
Bovem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	17	
Pro avena	17	
Falcant pro arbitrio praefecti.		

⁷³ Kővársolymos.

⁷⁴ Aranymező.

Molendinum hic habet sua Maiestas unius
 lapidis super fluvium Zamos vocatum.
 In reliquis conveniunt cum superioribus pagis.

Pagus Chakmaj⁷⁵

Sunt subditi	No. 3	
Desolatae domus	28	
Combusta	1	
Portae 3		
Census S. Michaelis		f. 9 d. 50
Census S. Georgii		9 50
Dant caseos	19	
Butyri iustas	19	
Redemptio		f. 4 d. 56
Boveni triennalem	1	
Arant frumento iugera	14	
Pro avena	14	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Pirosfalva⁷⁶

Sunt subditi	No. 9	
Praesbyterium habent	1	
Desolatae aedes	16	
Portae 2		
Census Sancti Michaelis		f. 7 d. —
Census Sancti Georgii		7 —
Caseos dant	15	
Butyri iustas	15	
Redemptio		f. 3 d. 60
Vaccam sterilem triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	7	
Pro avena	7	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Thopliza⁷⁷

Sunt subditi	No. 7	
Libertinus	1	
Desolatae domus	12	
Combusta	1	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 6 d. —
Census Sancti Georgii		6 —
Caseos dant	10	

⁷⁵ Csokmány.

⁷⁶ Pirosa, előbbi mellett.

⁷⁷ Szamoshéviz.

Butyri iustas	10	
Redemptio		f. 2 d. 40
V accam sterilem triennem	1	
Arant iugera	3	
Pro avena	3	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		

Pagus Poiniza⁷⁸

Subditi sunt	No. 9	
Desolatae domus	18	
Combustae	2	
Portae 2		
Census Sancti Michaelis		f. 7 d. 25
Census Sancti Georgii		7 d. 25
Caseos dant	17	
Butyri iustas	17	
Redemptio		f. 7 d. 08
Vaccam sterilem triennem	1	
Arant pro frumento iugera	9	
Pro avena	9	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		
Iste officiolatus educillat tria vasa vini in suis consuetis temporibus.		

Officiolatus Nagynyres⁷⁹

Marias Vayda

Pagus Nagynyres

Sunt subditi	No. 27	
Libertini	2	
Praesbyter	1	
Domus desolatae	44	
Combustae	22	
Portae sunt	7	
Census Sancti Michaelis		f. 16 d. —
Census Sancti Georgii		16
Iustas butyri	44	
Caseos dant	44	
Redemptio		f. 10 d. 90
Bovem integrum	1	
Arant pro frumento iugera	21	
Pro avena	22	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis conveniunt.		
Habet hic Sua Maiestas molendium unius lapidis super fluvium Zeder.		

⁷⁸ Kismező.

⁷⁹ Nagynyíres.

Pagus Nagyieder⁸⁰

Subditi sunt	No.	34	
Libertinus		1	
Desolatae domus		24	
Portae	5		
Census Sancti Michaelis			f. 11 d. —
Census Sancti Georgii			11 d. —
Caseos dant		24	
Butyri iustas		24	
Redemptio			f. 6 d. —
Bovem integrum		1	
Arant iugera pro frumento		18	
Pro avena		18	
Falcant pro arbitrio praefecti.			
In reliquis conveniunt.			
Habet hic Sua Maiestas molendinum unius lapidis per fluvium Zeder.			

Pagus Kis Zeder⁸¹

Sunt subditi	No.	2	
Domus desolatae		4	
Porta		1	
Census Sancti Michaelis			f. 1 d. 50
Census Sancti Georgii			1 d. 50
Caseos dant		4	
Butyri iustas		4	
Redemptio			d. 96
Vaccam triennemem		1	
Arant pro frumento iugera		1½	
Pro avena		1½	
Falcant pro arbitrio praefecti.			
In reliquis consentiunt.			

Pagus Tölgyes⁸²

Sunt subditi	No.	12	
Portae	3		
Desolatae domus		6	
Census Sancti Michaelis			f. 6 d. —
Census Sancti Georgii			6 d. —
Caseos dant		10	
Butyri iustas		10	
Redemptio			f. 2 d. 40
Vaccam mugibilem		1	

⁸⁰ Jeder.

⁸¹ Kisjeder.

⁸² Szamostölgy s.

Arant pro frumento iugera	8
Pro avena	8
Falcant pro arbitrio praefecti.	
In reliquis concordant.	

Pagus Gyvgkeres⁸³

Sunt subditi	No. 3	
Domus desolatae	9	
Porta	1	
Census Sancti Michaelis		f. 3 d. —
Census Sancti Georgii		3 d. —
Caseos dant	8	
Butyri dant	8	
Redemptio		d. 92
Vaccam triennalem	1	
Arant pro frumento iugera	2½	
Pro avena	2½	
Falcant pro arbitrio praefecti.		
In reliquis consentiunt.		

Educillat hic officiolatus tria vasa vini temporibus consuetis.

Pagus privatus Koas⁸⁴

Singulariter ad arcem destinatus.

Sunt subditi	No. 40	
Praesbyteri	2	
Portae 5		
Iste pagus nullum tributum solvit praeter id, quod coementum in rationem Suae Maies-tatis conficit, unumque currum coementi vendit		f. 3

Officiolatus de Sosmezö⁸⁵

Pagus Sosmezeö

Subditi huius pagi non reperiuntur.

Est itaque hic pagus desolatus totus.

Alias erant portae	No. 6	
Censum habebant Sancti Michaelis		f. 12
Censum Sancti Georgii		f. 7
Vaccam triennalem	1	
Falcabant et arabant, inque reliquis consenti-ebant.		

Itaque hinc nullum tributum vel servitium percipitur.

⁸³ Gyökeres.

⁸⁴ Kovás.

⁸⁵ Szamossósmezö.

Pagus Borso⁸⁶

In hoc quoque pago nullus subditorum habitat.

Habebant portas	No. 4		
Censum Sancti Michaelis		f. 7	
Censum Sancti Georgii		f. 3	60

Vaccam dabant triennalem.

Arabant, falcabant et in reliquis consentiebant.

Habebant et molendinum unius lapidis super
fluvium Zamos, sed et istud desolatum est
et nihil inde tributi percipitur.

Pagus Honda⁸⁷

Hic quoque pagus partim combustus, partim
per desolationem derelictus est, nullusque
inhabitat.

Eret porta	No. 1		
Census Sancti Michaelis		f. 6	
Census Sancti Georgii		f. 3	
Vaccam dabant triennalem	1		

Arabant, falcabant et in caeteris consentiebant.

Nunc autem nihil tributi percipi potest, quod
nullus incolat.

Pagus Ilondapataka⁸⁸

Subditi	No. 3		
Domus desolatae	8		
Porta	1		
Census Sancti Michaelis		d. 60	
Census Sancti Georgii		d. 80	
Vaccam triennalem dant una cum pago nunc desolato Frink	1		
Arant pro frumento iugera	2		
Pro avena	3		

Falcant pro arbitrio praefecti.

In reliquis consentiunt.

Pagus Magura⁸⁹

Pagus iste in urbario veteri non reperitur,
quia erat nova fundatio, hodie autem est
penitus desolatus, nullus incolit.

Portam non habebat.

Sed tamen censum solvetat Sancti Michaelis		f. d. —	
Censum Sancti Georgii		f. 1	—

⁸⁶ Nagyborzó.

⁸⁷ Nagyilonda.

⁸⁸ Ilondapataka.

⁸⁹ Kishegy.

Nihil praeterea.

Nunc autem prorsus nihil tributi, neque servitii percipitur.

Pagus Frink⁹⁰

Neque pagus iste in veteri urbario repertus, qui [!] erat nova fundatio.

Nunc autem penitus desolatus est.

Nullus inhabitat, hodie nihil tributi vel census exigere potest.

Pagus Uyfalu⁹¹

Hic pagus manet adhuc in libertate propter novam fundationem. Itaque nihil tributi ex eo percipitur.

Alias inhabitant homines No. 7

Pagi nobilium qui in subsidium regni a portis solummodo quod in diaeta Poseniensi a portis exigere deliberatur, pendunt.

Pagus Körtuilyes egregii Luca Kis, Tiudari de Remete ⁹²	porta 1
Pagus Kozda egregii circa Keóvár ⁹³	portae 4
Pagus Hovrila egregii Thomae Buttian de Sonkutt ⁹⁴	portae 2
Pagus Frinkfalva egregii domini Ionaе Vajda ⁹⁵	porta 1
Pagus Kolto egregii Ioannis Horvat ⁹⁶	portae 3
Pagus Katalinfalva eiusdem ⁹⁷	porta 1
Pagus Laczyfalva egregii Lisibona ⁹⁸	portae 4
Pagus Oroszfalva eiusdem ⁹⁹	portae 3
Pagus Surgiefalva eiusdem ¹⁰⁰	porta 1
Pagus Ferencze eiusdem ¹⁰¹	portae 2
Pagus Zazaz egregii Corius ¹⁰²	portae 6
Pagus Tottfalu egregii eiusdem ¹⁰³	portae 4
Pagus Bozonta eiusdem ¹⁰⁴	portae 2

⁹⁰ Kőfrinkfalva, előbbi mellett.

⁹¹ Kisborszó.

⁹² Kővárremete.

⁹³ Kecskés, Gyulaszeg mellett.

⁹⁴ Hávard.

⁹⁵ Frinkfalva, Sasfalu mellett.

⁹⁶ Koltó, Nagybánya közelében.

⁹⁷ Katalinfalva, az előbbivel összeolvadt.

⁹⁸ Lacfalu, Felsőbányától D.

⁹⁹ Kékesoroszfalu, előbbi mellett

¹⁰⁰ Dióshalom, Felsőbányától DK.

¹⁰¹ Szamosfericse, Nagykörtvélyes mellett.

¹⁰² Zazár, Nagybányától Ny.

¹⁰³ Mismogyorós, uo.

¹⁰⁴ Kisbozinta, Nagybányától DNy.

Extractus urbarii

Habet urbarium hoc officiolatus	No. 16		
Pagos ad arcem proprie pertinentes et populosos ac bonos	70		
Pagos totaliter desolatos	9		
Pagos totaliter combustos [!]	4		
Pagos nobilium	14		
Oppidum	1		
Sessiones nobilitares ad Suam Maiestatem spectantes	3		
Molas itidein Suae Maiestati pertinentes	14		
Vineam Suae Maiestatis	1		
Pratum eiusdem	1		
Piscinam item	1		
Subditos	1136		
Libertinos	87		
Praesbyteros	26		
Singuli horum tenentur annuatim pendere floreum 1 et denarios 50, facit in summa.....		f. 39 d. —	
Domus desolatas	No. 816		
Combustas aedes	332		
Portas 225			
Census Sancti Michaelis		f. 424	79
Census Sancti Georgii		f. 443	04
Censum Caroli pénz vocatum, quem singuli iudices ac libertini annuatim, unum fal- conem redimendo per denarios 60 solvere tenebantur, facit		f. 82 d. —	
Caseos dant	No. 752		
Redimendo singulos per denarios 12, facit in summa		f. 90 d. 24	
Iustas butyri	752		
Redimendo singulas per denarios 12, facit		90 d. 24	
Vaccas	45		
Boves 21			
In viginti sex singulae familiae dant cumu- lum foeni	1		
Datur pecunia in pagis, kertako vocata	2		
Habet Sua Maiestas tricesimam	1		
Telonia	3		
Decimam promonthorii [!]	1		
Arantur pro frumento iugera	507		
Arantur iugera pro avena	530		
Educillantur vasa vini	48		
Pisorum, milii et granorum lini qualibet porta exigitur metreta media Rivuliensium.			
Decima porcorum cespitalis debetur ab uni- versis porcis solummodo porcus	1		

Si autem infra decem numerus extiterit, singuli porci redimuntur	f. d. 4
Porcelli autem	2
Decima porcorum authumnalis [!] debetur integra.	
Fit et horum porcorum redemptio	f. d. 4
Porcellorum autem	2
Debetur decima agnorum, ovium, apum exanimumque [!], quantum repertum fuerit.	
Fit horum redemptio per	d. 2
Debetur census porcorum kosar pénz vocatus per	2
Falcant pro arbitrio et diseretione praefecti Keóvariensis.	
In duobus pagis redimuntur singula galina obullo [!]	1

Ioan. Leonardus von Iell m. p.
L. S.

Antonius Marussy m. p.
L. S.

Eredetije papiroson, 26 beirt és 6 üres folio lapon. Másolat. Országos Levéltár, U. et C. f. 16. no. 19.

Makkai László.